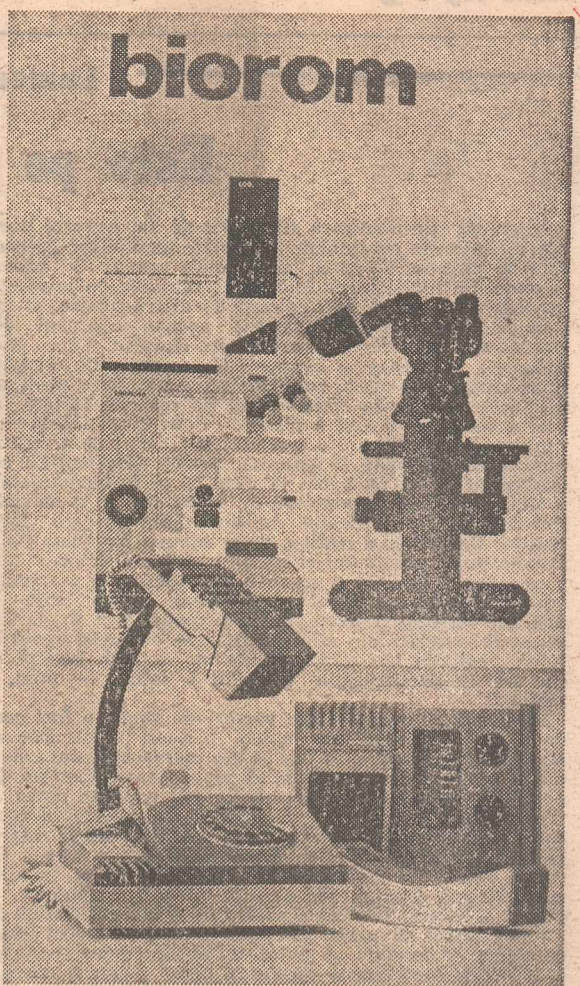

5 ani de la lansarea Festivalului național „Cântarea României”, largă mișcare de educație și creație, tribună vastă a afirmării conștiinței socialiste. La ora închiderii revistei, în Sala Palatului Republicii Socialiste România se desfășoară Gala laureaților Festivalului național „Cântarea României” 1979-1981

Ziua tipografului

Oameni de cuvânt scris și tipărit

Cine simte, după ce a scris un lucru publicabil, un articol sau o carte, curiozitatea de a-l cunoaște făcutul, de a-și ști tipograful și tipografia, are, dacă e om onest, dacă e cinstit cu sine, un șoc. Ce mulțime de lume lucrează pentru articolul sau cartea ta! Ce trudă se cheltuiește, aceeași pentru scrisul bun ca și pentru cel prost!

Cine face gazetările are pentru muncitorii tipografilor respectul ce poate să se cheme foarte bine dragoste. Când, la ceasurile tirzii din noapte, stai la buza rotativei și aștepti cu încordare și drag primelile exemplare ale revistei, când vezi în sfârșit — cum toate merg într-o idee și ideea aceasta pleacă spre lume, trăiești, cu toți cei ce fac plumbul literar și litera rind, un tainic și întreg sentiment de solidaritate. Tipărirea are această proprietate de a-ți pune într-un singur gând, într-o bucurie pe toți cei ce-o scriu și o rostuesc. Gazetarul autentic și scriitorul autentic au pentru muncitorii tipografi o simpatie de frate. El, fratele tău, linotipistul, zetarul, maistrul de schimb, are priceperea să-ți arate cititorului calitatea unui text, să-ți facă sesizabilă într-o pagină cu scris de toată mina, să-ți dea aplomb.

Un poet, care băgase bine de seamă ce prestanță poate să dea cuvântul tipărit unei poezii oarecare, făcea următoarea observație: e adevărat, versurile mele nu-s grovaze, dar la să le vezi în revistă! Odată tipărite, sînt altceva!

Revista noastră are, de ani mulți, norocul unor muncitori tipografi vrednici. Vrednicia paginătorului de la „Flacăra” e una aparte. Sînt zile cînd totul e mișcare, sînt ceasuri din săptămîna cînd trebuie

să muncești de două ori mai repede și chiar de două ori mai bine ca de obicei. O publicație fără ore de fierbinteală are toate șansele să-și plictisească abonatii. Acum, munca trebuie să aibă o precizie extremă, să aibă cadență, să meargă sub semnul nopții de la rotativă. E unul din acele momente cînd munca e spectacol, cînd mina binecuvîntată a meșteșugarului clădește, pur și simplu, pagina.

Paginătorii noștri se cheamă Dan Marcu, Marcel Nicolae, Marian Panait, Valere Moraru. Paginătorii noștri sînt, de fapt, mai mulți fiindcă nevoia e uneori alta decît aceea din graficul de lucru.

Linotipistii noștri se numesc Constantin Suru, Marin Haraľambie, Alexandru Chivoiu, Pavel Morar, Ion Agheșcu.

Titlurile revistei, adesea potrivite în ramă — fiindcă, de multe ori, forma și mărimea literei te obligă să schimbi chiar și titlul bun — sînt culese de Angela Nenu, Aurelia Bodea, Emilia Niculescu, Gabriel Blebea, Mihai Alexandrescu.

Și numele lor sînt numai cîteva din armata mare a lucrătorilor. Ea începe cu numele maistrilor Gh. Tone, Gh. Cameniță, Floarea Voicu și se încheie cu muncitorii și maistrii rotativei, condusă cu devotament și pricepere de N. Vlăduțescu, M. Stanciu, Vărel Bugnar, Ion Nicolescu, Ion Ionescu. Ca să mulțumim, de Ziua tipografului, tuturor celor care dau formă revistei și, la urma urmei, dau înțeles meseriei ziaristului ar trebui să scriem încă o revistă. Fiindcă, mare sau mică, o publicație cere cam același efort tipografic. E încă un paradox într-o profesiune care pretinde numai adevăr.

Lor, oamenilor care ne citesc articolele, în vreme ce prînd să se nască abia, muncitori pentru care cuvîntul a însemnat întotdeauna înțelepciune și lumină, tineri și virstnici pentru care cititul e a doua natură, camarazii de campanii și conștiințe ale clasei muncitoare în toate zilele importante ale istoriei României moderne, le spunem astăzi stima noastră de un an întreg.

TUDOR OCTAVIAN ■

„O nouă frontieră a fost depășită în studiul vieții”

Un articol apărut recent într-una din cele mai prestigioase reviste științifice de peste Ocean, „Scientific American”, semnat de Keith R. Porter și Jonathan B. Tucker și intitulat „The ground substance of the living cell” (Substanța fundamentală a celulei vii) are toate șansele să intre în istoria biologiei, constituind, totodată, o strălucită confirmare, cu mijloace tehnice ultramoderne, a unei îndrăznețe teorii dezvoltate în ultimele două decenii de către academicianul Eugen Macovschi. Implicațiile potențiale ale acestei teorii, pe plan teoretic și practic, sînt considerabile: de la o nouă viziune asupra na-

turii și structurii materiei vii la o mai bună înțelegere a mecanismelor proceselor vitale, a modului de acțiune a medicamentelor, a combaterii bolilor, inclusiv a cancerului.

Cei doi cercetători americani susamintiți, folosind un microscop japonez de înaltă tensiune, lung de 10 m, la Universitatea Boulder, Colorado, au privit cei dinți și fotografiat structura particulară a materiei vii pe care academicianul Macovschi o prefigurează

(Continuare în pagina 7)

LIONEL NIȚESCU ■

Antirăzboinică

Spinzurători în spatele cetății
Mint cerul, cumpeni de fintini, că sînt
Și nu e apă în pămîntul morții
Ci-i numai moarte seursă în pămînt.
Spinzurători în creier și pe inimi,
Simt ștreangul vostru ca-ntr-un vis
grotesc

Și m-aș trezi și nu se face zluă,
Cetatea, în ascuns, s-o părăsese,
Fantastică, nebună simfonie
Îmi spargi auzul cu vulgarul zvon.
Pe insul pedepsit aș vrea să-l mintul,
Perpetuatul speciei; ION.

Dar frații lui, în joacă, dau cu pietre;
E sărbătoarea morții lui Ion,
Fantastica, nebuna simfonie
Urlată e, de toți, la unison;
Spinzurători cetatea o-nconjoară
Și-aș vrea, că sînt fintini, să mă mai mint,
Dar arde cerul sub aripi, de sete
Și mă-ncelesc în vis ca-n labirint.
Cînd mă trezesc, cu pasul cale, hipnotic,
Frumosul git în ștreanguri să mi-l pun;
Salvarea-n veghea mea, spinzurătoarea,
M-așteaptă, cu Ion, să mă cunun.

LIA MICLESCU ■

Abecedarul

În ce privește abecedarul actual, critice la adresa lui s-au ținut lanț din decembrie 1960 pînă în martie 1961, în „Gazeta învățămîntului”; mai tîrziu, în alte publicații, memorii etc. Dar care a fost efectul? După noi, un efect minor, din moment ce cărțile în discuție i s-au adus, din timp în timp, doar unele îndreptări, care nu i-au afectat substanța.

Iată cîteva observații: 1. În fruntea fiecărei pagini de scris-citit stă izolată litera de tipar — mare și mică — amintindu-ne de arhaica metodă a „slovenirii”, sau de modelul literelor izolate de dinain-

te de secolul al 18-lea („Cel mai vechi dar și cel mai nenatural metod de a învăța cetirea” — Gr. Patriciu „Metodica învățămîntului în școala primară”, ed. VI, 1921, Cap. III p. 33).

Dacă privim, de pildă, pag. 60 (B, b), aceasta, ca și toate celelalte, asociază antică metodă abstractă a slovenirii cu ceea ce s-a numit, mai tîrziu, „metodul silabisării”, datorat pedagogului Friderich

(Continuare în pagina 11)

Inv. ION D. UNGUREANU ■

ANUL XXX — Nr. 51 (1384) — 17 DECEMBRIE 1981

Flacăra

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Lumea în care trăim

Este pe deplin posibil...

În aceste zile dinaintea sfârșitului de an, poporul nostru își mărturisește, în continuare, în variate modalități, preocuparea față de destinul Europei și al lumii întregi. O preocupare născută din îngrijorarea față de acumularea, în proporții fără precedent, de arme noi, extrem de distrugătoare. O îngrijorare pe care partidul și statul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au evidențiat-o energic, răspicat. Căci România socialistă, fără care își consacră toate eforturile creației pașnice, vastei sale opere constructive, a dat și în acest an, ca întotdeauna, dovada spiritului ei de responsabilitate față de soarta continentului și a planetei, denunțând vehement amenințarea gravă pe care o creează noile tipuri de arme, o amenințare ce nu poate fi ignorată. Marile demonstrații ce s-au desfășurat de la un capăt la altul al țării, incununate prin grandioasa adunare populară de la București, și-au dezvăluit întreaga lor semnificație în cuvântarea pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit-o de la tribuna din Piața Palatului. Conducătorul partidului și statului nostru avertiza: „Amplificarea considerabilă a arsenalului atomic de pe continentul nostru creează pericolul unui război nuclear care poate distruge întreaga Europă, întreaga lume. Sînt în pericol minunatele cuceriri ale științei, roadele evoluției naturii, mărețele realizări ale societății umane. Este în pericol creația cea mai de preț, creația supremă a naturii — omul, viața însăși!”

Europa a cunoscut multe vărsări de sînge, a fost scena a două războaie mondiale numai în acest secol. Dar armele noi, sofisticate, ce ar urma să fie amplasate, sau cele care există de pe acum, amenință să provoace o catastrofă de proporții cutremurătoare. Distrugerile pe care ar putea să le producă aceste arme pot să ducă la transformarea continentului într-un imens deșert radioactiv. Din acest motiv problema dezarmării și păcii este vitală pentru lumea în care trăim. Din acest motiv, acum cînd absurdă și ruinătoare competiție a înarmărilor a atins un nivel exploziv, dezarmarea a devenit problema hotărîtoare a momentului. Savanții au calculat că numai pe continentul nostru s-au adunat încărcături ce teoretic ar putea ucide pe fiecare european de 114.000 ori. Încărcătura explozivă care poate fi transportată de o singură rachetă „Pershing”, de tipul celor ce ar urma să fie instalate în Europa occidentală, are o putere de distrugere de 30 de ori mai mare ca bomba „A” de la Hiroșima. Numai o salvă a celor 24 de rachete nucleare cu o rază de acțiune de peste 7.000 km, care se află la bordul unui singur submarin, poate să transforme într-un pustiu radioactiv o suprafață de trei ori mai mare ca cea a Europei. Nu este o ipoteză de roman științifico-fantastic, ci o tristă, o foarte tristă realitate a lumii de astăzi.

Desigur, conflația nucleară nu este o fatalitate. Stă în puterea popoarelor s-o oprească, să oprească o evoluție care ar distruge ceea ce oamenii au creat de-a lungul secolelor. Trebuie acționat însă înainte de a fi prea tîrziu, înainte de a începe să cadă bombe nucleare. După prima lovitură

nucleară nu va mai fi cu puțință să mai facem ceva. Acum, trebuie acționat pentru stăvilirea cursei înarmărilor, evitînd ca umanitatea să fie azvîrlită în abisul războiului. Iar în păstrarea păcii, sînt interesate toate statele din vest ca și din est, din nord ca și din sud. Este necesar însă să se depășească dificultățile momentului generate de neîncredere și să se treacă la măsuri care să ducă la un autentic echilibru. Dar un echilibru situat la cota cea mai de jos, reducîndu-se substanțial arsenalele.

În scrisorile pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a adresat președinților Brejnev și Reagan se subliniază cu claritate necesitatea unor măsuri concrete care să ducă la oprirea amplasării unor noi rachete cu rază medie de acțiune, la retragerea celor existente, pentru o Europă fără arme nucleare. Opinia publică din țara noastră apreciază pozitiv începerea negocierilor de la Geneva dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii cu speranța că se va ajunge la rezultate concrete. Firește, problemele ce se discută la Geneva vizează toate statele continentului și este firesc ca ele să participe într-o formă sau alta la aceste delibereții, aducîndu-și o contribuție concretă la soluționarea într-un spirit constructiv a problemelor ce fac obiectul negocierilor. Oricît de complicată ar fi situația, oricît de mari ar fi dificultățile, trebuie acționat cu energie spre a se obține rezultate eficiente la aceste tratative. În același timp, trebuie acționat ca dialogul de la Madrid al statelor europene să se finalizeze în mod pozitiv, pentru ca să se ajungă la realizarea unei conferințe a statelor europene pentru dezarmare și încredere, pentru ca Europa să fie definitiv eliberată de pericolul nuclear. Doar într-un asemenea context, giganticele resurse ce sînt irosite acum pentru înarmare ar putea să dobîndească o utilitate pașnică. Firește reducerea bugetelor militare se înscrie în acest efort pentru înlăturarea pericolului de război, pentru creșterea încrederii între state care să conducă la o dezarmare reală și reciprocă. Iar pe acest drum se va putea înainta pas cu pas prin măsuri graduale, dar cu o valoare concretă, așa cum se arată și în Apelul poporului român către popoarele și forțele progresiste și democratice din întreaga lume, pentru dezarmare și pace, pentru securitate, independență și progres. Acceptarea propunerii românești de înghețare a bugetelor militare la nivelul anului 1981 și reducerea, apoi, treptată a acestora — pînă în 1985 — cu cel puțin 10% ar constitui o măsură reală și eficientă.

Este pe deplin posibil ca Europa să fie ferită de ororile războiului și acest lucru partidul și statul nostru îl exprimă cu claritate. Întreaga politică externă românească este străbătută de încredere în forța opiniei publice, în capacitatea ei de a acționa în interesul păcii. Propunerile realiste ale României socialiste, strălucitele inițiative de pace ale tovarășului Nicolae Ceaușescu exprimă o permanență a politicii românești marcată prin forța demersului constructiv, prin luciditatea efortului consacrat păcii.

AL. PINTEA

Itinerar între două oceane

Poligonul păcii

În spatele ușilor grele ale bucărelor cete de gînditori ai războiului exersează sfîrșitul pămîntului pînă la perfecțiunea finală.

În spațiile ușilor capitate ale cancelariilor se discută, în numele popoarelor, despre soarta lor de azi și de mine, se compun vorbele care să ducă omenirea de azi pe mine, se adjucează teoretic pentru mine ceea ce popoarele ar putea face azi.

Intr-un punct luminos al lumii, la București, teoria și practica politicii închise, a politicii artizanale făcută să trăiască în culise a fost combătută vehement, pusă la stîlpul infamiei și arătată cu degetul. Președintele Nicolae Ceaușescu a fost primul președinte și primul militant pentru o lume nouă care a arătat, deschis, poporului român și popoarelor lumii că „politică de cabinet” născută și făcută pentru uzul diplomaților și-a trăit trailul. Azi, a arătat președintele României, singura politică adevărată, viabilă, rațională este politica dusă în fața popoarelor, pentru și cu popoarele.

Acest concețt novator care scoate soarta lumii din rafturile secrete ale cancelariilor și o repune în mina popoarelor — sînturile făuritoare de istorie și beneficiare ale ei — a avut și are o largă rezonanță națională și mondială. Acest concețt — și în aceasta rezidă imensa sa valoare politică — este o premisă a acțiunii, este cernita declanșator al unor programe concrete menite să transforme

ideea în faptă fie ea politică, economică sau socială.

„Să se treacă de la vorbe la fapte” — iată, în sinteză, ceea ce tot președintele Nicolae Ceaușescu a subliniat în momentele politice-cheie. Este un „transfer” logic, necesar, imperativ care marchează caracteristica esențială a politicii românești.

Toate marile idei menite să anticipeze „lumea mai dreaptă și mai bună” emise de România au devenit mari programe Românești, statute politice, topite în tiparele largi ale unor documente politice, puse în mișcare și transmise lumii oficial și demn, hotărît și clar, ca niște manifeste care adresîndu-se tuturor popoarelor o fac fără echivoc și de la înălțimea marii lucidități și responsabilități de care este animat președintele Nicolae Ceaușescu, în consens deplin și profund cu întregul nostru popor.

Recentul Apel al poporului român către popoarele și forțele progresiste și democratice din întreaga lume, pentru dezarmare și pace, pentru securitate, independență și progres, încadrat organic în suita de apeluri adresate în ultima vreme contemporaneității, a identificat, din nou, vocația de pace a României și acțiunea ei concretă pentru pace. Acest document — chintesență de analiză a proceselor complexe și nu o dată paradoxale într-un domeniu cardinal al vieții contemporane — reprezintă, în același timp, o chintesență a contribuției active a poporului român în opera de edificare a celui mai stringent obiectiv al prezentului: PACEA.

În Apel se arată: „În aceste momente decisive pentru soarta umanității, cînd în

Europa se adună norii negri ai unei furtuni catastrofale, poporul român, în numele dreptului fundamental al oamenilor la viață, existență liberă, la pace, adresează tuturor popoarelor europene, popoarele de pe celelalte continente, iubitorilor de pace din întreaga lume, o vibrantă chemare de a ne uni glasurile și a spune un NU hotărît cursei înarmărilor, un NU hotărît rachetelor nucleare, un NU hotărît bombeii cu neutroni, un NU hotărît armamentelor atomice de orice fel! Să impunem să se treacă la măsuri concrete, practice de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară! Să spunem un DA răspicat politicii de destindere și colaborare, politicii de independență, securitate și pace în întreaga lume!”

Iată o formulare limpede a celei mai urgente și importante sarcini aflate în fața popoarelor. În fața lor, a autoarelor istoriei ajunși, prin contribuția asiduă și iresponsabilă a unei minorități, la pragul critic care desparte existența Terrei de inexistență.

Acum, cit nu este prea tîrziu, acum cînd bombele nu au început să cadă, popoarele sînt obligate să-și ia soarta în mîini, s-o ferească de plutonul de execuție nucleară, să-și făurească un destin a cărui temelie să nu fie sfîrșecul de catacombele poligoanelor de încercare.

Singurul poligon care merită și trebuie să rămîină de-a pururi în funcțiune este poligonul păcii, marele șantier de experimentare a progresului în pace.

RADU BUDEANU

Mondo umano?

Este,

stocuri și coșmaruri

În aprilie 1979, publicația Le Courrier de l'UNESCO a dedicat un număr special cursei înarmărilor. În viziunea picturii spaniol Juan Genoves — al cărui inspirat desen, „Murtoarii”, este reprodus pe coperta revistei — este vorba de un adevărat coșmar atestat de faptul că „în cantitate, ca și în calitate, cursa înarmărilor merge bine; arsenalele cresc, armele noi sînt mereu mai costisitoare și mai ucigătoare, asupra lumii planează amenințarea unui război nuclear cu consecințe catastrofale. Și această incredibilă risipire a resurselor se amplifică în timp ce o bună parte a omenirii nu reușește să-și satisfacă exigențele esențiale. Nenumărate victime, mari mizerii — acesta e prețul victoriei”. Aceeași revistă reproduce edificatoare diagrame privind efectele distrugătoare

ale bombelor cu neutroni de o kilotonă (echivalent 1.000 tone trinitrotoluen) asupra mediului înconjurător. Astfel, rezultă că într-o zonă de 490 hectare repartizate în jurul centrului exploziei mor 50 la sută din mamifere și păsări. Mai aproape de explozie, bomba N va distruge alte forme de viață: în interiorul unei de 330 hectare arborii și plantele sînt distruse în cea mai mare parte a lor: într-o zonă de 330 hectare sînt ucise numeroase reptile și alte vietăți; înăluntru unei regiuni de 100 hectare dispar insectele iar într-o zonă de 40 hectare cea mai mare parte a microorganismelor ca și bacteriile și tulpinile se prăpădesc. În ce privește stocul mondial de arme nucleare „tactice”, să mai repetăm că acesta este, de cîțiva ani, suficient pentru a distruge de mai multe ori planeta — de parcă o dată ar fi prea puțin? În ce domeniu se canalizează azi cercetările? În principal în direcția ameliorării armelor nucleare strategice pentru că, vedeți, lumea e în suferință la acest capitol. O altă diagramă privind efectele distructive ale bombelor N de o kilotonă arată că acestea sînt foarte grave asupra ființelor și nesemnificative asupra clădirilor. Astfel, dacă o bombă N de o kilotonă ar exploda la 200 metri deasupra

țintei: în zona 1 (10 ha) se va anihila orice formă de viață; în zona 2 (270 ha) orice ființă umană este paralizată în următoarele cinci minute și-și găsește sfîrșitul în maximum șase zile; în zona 3 (520 ha) 50 la sută din persoanele neadapostite sînt condamnate la moarte în mari chinuri în cîteva zile sau numai cîteva săptămîni.

Ajuns aici cu exemplele efectelor mi-am amintit că aceeași publicație reproduce și versuri dintr-un poem al indienilor în care, la un moment dat, se spune: „Dezrădăcinăm pinul cel mai mare / Și în groapa formată / Aruncăm toate armele de război. / În adîncurile pămîntului / Cit mai adînc... / Aruncăm toate armele de război. / Le îngropăm pentru totdeauna / Apoi plantăm iarăși arborele / Și atunci va domni Marea Pace”. Asocierea aceasta a unui poem al păcii lingă efectele calculate ale armelor ar părea stranie. Și totuși ea indică prin chiar forța metaforei căile unei eliberări din imperiul coșmarului.

DUMITRU CONSTANTIN

Pacea nu e o invenție, ci un fenomen cosmic necesar!

Admir forța oricărei însumări. Dar nu-mai forțele dirijate spre teluri creatoare mă limtesc. Sentimentul asta l-am trăit de fiecare dată cînd m-am aflat în miillocul oamenilor de bine. Pentru că liniștea am mai spus-o undeva, vine deodată cu oamenii. Am iubit pacea așa cum o iubeste fiecare om care urăște războiul, dar niciodată această notiune nu a avut, pentru mine, un caracter, un sens mai concret ca în aceste zile. Pacea nu a fost și nu este o invenție, ea este un fenomen cosmic necesar, pentru că numai în imperiul ei a putut să apară viața. Războiul, da, el este o invenție distructivă!

Am stat de vorbă cu cîțiva oameni și mi-au spus: „Constă că viața a devenit foarte fragedă, e amenințată de foarte multe boli fără leac. Dar mai constat, mai ales în acest sfîrșit de secol, că viața este amenințată de bombe, de arme, care mai de care mai distrugătoare. Caut un răspuns, o justificare la această cursă a înarmărilor fără precedent și nu o găsesc. Și logica este absentă, și totul mi se pare absurd, dezgustător și absurd!”. (Georgeta Cărlan, 50 ani, cooperatoare din comuna Chiscani-Brăila.) La Buzău, am stat de vorbă cu Mihai Varganici. Are 33 de ani, e maistrul la întreprinderea județeană de construcții și montaje: „De 13 ani, zice, construiesc în orașul meu natal, Buzău. Tata a construit și el toată viața: acum e în pensie. Mama tot constructor, mai lucrează încă. Soția, așa s-a nîmerit, este tot constructor. Construim deci la orașul nostru, care vedeți cum arată, e un fel de biuterie. A accepta înarmarea, pînă în dinți a unor mari sau mici puțeri înseamnă a accepta să se năruie tot ce am zidit noi și părintii noștri. Or, noi nu acceptăm o astfel de idee. Pentru că pînă și notiunea de constructor o exclude de aceea de războinic, de demolator de civilizații”. Sculptorul Constantin Iordache îmi vorbea despre geniul pașnic al poporului nostru, concretizat pînă acum în peste 100.000 de invenții: „Nici una din aceste invenții, rețineti, nu este creată în scop distructiv. Avlonul lui Vuia, Vlaicu, Coandă, nu este creat în scop distructiv, ci e un act de civilizare a societății umane. În același scop am inventat sonicitatea, gazul metan, rafinarea petrolului, rota cu făcăle a devenit turbina Pelton, iar primul vagon instalat pe sine de lemn a fost creat de minerii din Brad. Domnișoara Măriceanu descoperă energia atomică artificială pentru scopuri pașnice, medicul Paulescu descoperă insulina, Odoblea — cibernetica. Fiecare dintre noi este imortat pregătitorul războinic”.

Ilie Stănoevici are 43 ani, poartă un costum tărănesc aparte și e din Moldova Veche (Caras-Severin): este președintele Cooperativei agricole de producție „8 Mai”. Are doi copii: „Noi, zice, sîntem învățați să lucrăm pămîntul, să-i adunăm roadele, să ne bucurăm de ele. Mă gîndesc uneori că un război atomic, pe lină că ar ucide viața, ar declanșa un dezechilibru ecologic nemaiîntîlnit, dezechilibru nefast pentru epocile viitoare, pentru orice formă de viață care ar urma. Dovada? Să ne gîndim la copiii Hiroșimei! Eu sînt de naționalitate sîrbă și trăiesc în pace și în armonie, în deplină înțelegere cu toți oamenii acestei României doritoare de pace — români, maghiari, germani și de alte naționalități. De ce n-am putea trăi astfel și în Europa și în lume?”

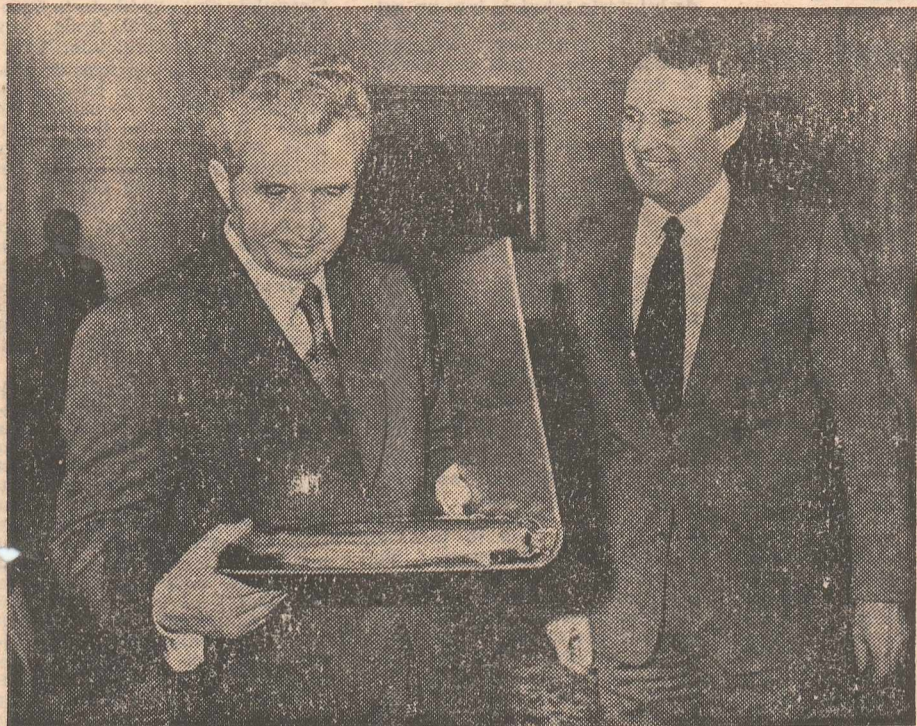
Tulburător este însă glasul lui Petre Moraru, miner, șef de brigadă la Exploatarea minieră Lesul Ursului (Suceava): „Zău dacă uneori nu mă simt mai în siguranță acolo, sub pămînt, în mina în care lucrez. Mă scoate însă la ziuă dorul de copii (am trei) și nădeidea — de care nu mi-am pierdut-o încă — în genul omenesc, acel geniu care, sper eu, va avea forța, luciditatea prin care să împiedice un măcel mondial atomic. Brigada mea e fruntasă, lucrăm acum în cotul lunii martie 1982, cîștig pînă la 8.000 lei pe lună, și o astfel de retribuție, după muncă, ne face mie și copiilor mei viața imbelusgată frumoasă, și e firesc să dorim să o trăim în pace!”

Și este la fel de tulburător felul în care oamenii acestia, din cele mai îndepărtate colțuri de Românie, știu să dea sens, dimensiune, semnificații cuvintelor lor despre pace: cum definesc ei pacea, într-un fel de existentialism propriu, major, profund. Înteleg de la ei că înarmarea nu a unor popoare (popoarele prin esența lor constituitivă sînt doornice de pace), ci a unor armate, aservite unor interese politice, economice (dacă ne gîndim că politicul este expresia cea mai concentrată a economicului), înarmarea lor, deci, poate deveni, devine chiar bumerang. „Cei ce desfășoară o astfel de activitate, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, încep ei însăși să devină prizonierii propriei lor propagande, încep să urască lumea și viața nu mai vîd decît răul și consideră războiul ca o necesitate”. Continuînd ideea, vom spune că orice împuscătură își are reculul ei, iar unele, mai puternice, ar putea chiar să fărîme umărul de care se rezemăm. Sufletul acestor oameni, care amplifică pînă la demență cursa înarmărilor, ajunge să miroasă a praf de pușcă. Iar în urma experiențelor lor nucleare, a altor experiențe ucigătoare vom constata că în oul de pasăre, privit în soare, cit și în singele oamenilor, privit la microscop, s-au adunat deja radioactivitatea și strontiuul explozivilor. Ce alte argumente am mai putea invoca pentru încetarea lor?

NICOLAE GR. MĂRĂȘANU

„Președintelui Republicii Socialiste România, Excelenței Sale Nicolae Ceaușescu, omului de stat ilustru și luptătorului pentru pacea lumii, ca mărturie a idealurilor comune ale României și regiunii Piemont, care militează pentru dezvoltarea prieteniei între popoarele român și italian“.

Tovarășului Nicolae Ceaușescu i-a fost conferită „Placheta de aur a Giuntei regionale Piemont“

„În mod deosebit apreciez înminarea acestei plachete ca o expresie a preocupării comune de a întări solidaritatea în lupta pentru soluționarea marilor probleme care preocupă astăzi Europa și întreaga lume“.

„Marea manifestație care a avut loc cu câteva zile în urmă la București, constituie tocmai expresia acestei hotăriri a poporu-

lui român de a întări colaborarea și solidaritatea cu toate forțele politice din Europa, cu popoarele europene și de pretutindeni, avînd convingerea fermă că stă în puterea acestor popoare de a determina oprirea amplasării și dezvoltării noilor rachete nucleare, de a determina trecerea la reducerea celor existente, pînă la înlăturarea lor deplină“.

NICOLAE CEAUȘESCU

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Măsuri de excepțională importanță pentru dezvoltarea economiei naționale, creșterea cointeresării materiale, ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii

În ședința de marți, 15 decembrie a.c., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, au fost examinate probleme și adoptate măsuri de excepțională importanță pentru dezvoltarea economiei naționale, creșterea cointeresării materiale, ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii.

O atenție deosebită a fost acordată unor probleme privind agricultura. Comitetul Politic Executiv a examinat și stabilit o serie de măsuri privind stimularea unităților agricole socialiste și a celorlalți producători în creșterea producției la hectar și sporirea livrărilor la fondul de stat prin acordarea de prime peste prețurile de bază pentru livrarea produselor vegetale la fondul de stat, de furaje și de sămînță. Luate în conformitate cu obiectivele Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, pornind de la prevederile planului național unic de dezvoltare a agriculturii în 1982 și ale Programului privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole, vegetale și animale, elaborate din inițiativa și sub conducerea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, legitimate la recenta sesiune a Marii Adunări Naționale, măsurile Comitetului Politic Executiv sînt menite să ducă la acoperirea în întregime a cheltuielilor, la eliminarea neconcordanțelor între costurile de producție și de livrare, asigurînd, totodată, creșterea rentabilității și sporirea substanțială a veniturilor, constituind un important mijloc de stimulare pentru toți cei ce lucrează în agricultură.

În Hotărîrea adoptată de Comitetul Politic Executiv cu privire la noile măsuri, se stabilesc prime mergînd pînă la 59 la sută din prețul de contractare (pentru grâu — 20 la sută, orz — 23 la sută, porumb — 42 la sută, floa-

rea-soarelei — 27 la sută, sfeclă — 59 la sută etc.). Avînd în vedere — se spune în Hotărîre — că la stabilirea primelor medii s-a pornit de la nivelul producțiilor cuprinse în planul pe 1982, unitățile agricole de stat și cooperatiste, toți producătorii agricoli dispun de toate condițiile pentru a obține venituri suplimentare, pe măsura creșterii producției și a cantităților de produse livrate statului, aceasta constituind calea sigură pentru dezvoltarea economică a unităților agricole, pentru ridicarea nivelului de trai al țărănimii, al tuturor oamenilor muncii care lucrează în agricultură și, totodată, pentru creșterea contribuției agriculturii la dezvoltarea generală economico-socială a țării.

În cadrul ședinței au fost, de asemenea, aprobate noi măsuri de îmbunătățire a activității de mecanizare a agriculturii, care urmăresc asigurarea tuturor condițiilor pentru executarea lucrărilor agricole în perioadele optime, cu respectarea tuturor normelor tehnologice, folosirea mai bună a parcului de tractoare și mașini agricole, reducerea costurilor de producție. În acest scop, s-a hotărît ca secțiile și formațiile de stat și cooperatiste să funcționeze cu dublă subordonare. Astfel, personalul muncitor din secțiile și formațiile de mecanizare organizate la unitățile agricole de stat va fi integrat în activitatea unităților respective, în cadrul și retribuit de acestea, iar personalul din secțiile de mecanizare și din formațiile de lucru din cooperative va fi integrat în activitatea cooperativei agricole de producție; mecanizatorii din această ultimă categorie vor fi integrați ca membri cooperatori și retribuiți de stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, menținîndu-și în continuare calitatea de personal muncitor.

O altă problemă importantă care s-a dezbătut în ședința Comitetului Politic Executiv o constituie modificările de prețuri în anul 1982. În cadrul ședinței s-a subliniat că actualizarea și îmbunătățirea prețurilor de producție în industrie și creșterea prețurilor de contractare și achiziții în agricultură — care au fost determinate de ridicarea prețurilor la o serie de materii prime și energie — fac necesară trecerea la îmbunătățirea prețurilor de desfacere cu amănuntul la o serie de produse. Măsurile luate au în vedere o corelare mai judicioasă între costuri, prețurile de producție și prețul cu amănuntul, precum și cu creșterea retribuției și a veniturilor realizate de populație. Noile prețuri de producție și de livrare pe produse, sortimente și tipodimensiuni urmează să se aplice cu începerea de la 1 ianuarie 1982, cu încadrarea în nivelurile de rentabilitate stabilite.

S-a dezbătut, de asemenea, problema stabilirii de limite maxime de pierderi tehnologice. Constatînd că există încă mari decalaje între întreprinderi și chiar sectoare ale economiei în ceea ce privește pierderile tehnologice. Comitetul Politic Executiv a stabilit limite maxime ale acestor pierderi pe produse, limite care sînt seama de structura sortimentală a producției, necesitatea introducerii unor noi procedee tehnologice, asimilarea în fabricație a unor sortimente cu performanțe tehnice ridicate, de exigențele beneficiarilor interni și externi, de stadiul atingerii parametrilor proiectați la instalațiile noi. În comunicatul ședinței se subliniază că prin aplicarea acestor măsuri, la nivelul anului 1982, volumul pierderilor tehnologice urmează să se diminueze, comparativ cu cele înregistrate în anii precedenți, cu circa 9 la sută.

La ședința Comitetului Politic Executiv a fost examinată și aprobată o

hotărîre cu privire la organizarea sărbătorii Revelionului 1982 și a pomului de iarnă. Hotărîrea subliniază că în acest an tradiționalele sărbători de iarnă vor avea loc sub semnul importantelor succese obținute de poporul nostru, sub conducerea partidului, a secretarului său general, în primul an al actualului cincinal, precum și sub semnul hotărîrii unanime de a pregăti toate condițiile pentru realizarea, la un nivel calitativ superior, a planului pe 1982, de a înfăptui neabătut sarcinile trasate de Congresul al XII-lea al P.C.R., de a contribui la triumful cauzei păcii, destinderii, securității, dezarmării, înțelegerii și colaborării în Europa și în lume. Pentru sărbătorirea pomului de iarnă, Comitetul Politic Executiv a hotărît să se aloce de la bugetul statului suma de 61 983 840 lei, căreia i se adaugă fondurile realizate de organizațiile de masă și obștești din acțiuni cultural-educative și prevederi bugetare, suma totală pentru organizarea pomului de iarnă ridicîndu-se anul acesta la 187 088 120 lei.

Măsurile adoptate de Comitetul Politic Executiv în domeniul economiei vor exercita, fără îndoială, o influență pozitivă asupra înfăptuirii Programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială, asigurînd satisfacerea în condiții tot mai bune a cerințelor de consum ale populației și, totodată, dezvoltarea bazei de materii prime a industriei. Aceste măsuri vor aduce o contribuție însemnată la înfăptuirea sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului privind dezvoltarea economico-socială a patriei noastre, edificarea cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

ION DUMBRAVĂ ■

Țara sub semnul alb al

Note • Interviuuri • Dezbatere • Semnificații

Pacea casei

S-au certat pentru un pom. Un nuc. Într-o dimineață, nucul nu mai era la locul lui și bătrînul, încă în putere, pornise a zgîlții gardul vecinului. „De ce, mă, striga, tai tu nucul, cu ce drept? Auzi, tu? Cu ce drept tai tu nucul? Dacă nu l-ai sădit, nici n-ai voie să-l tai”. Vecinul ieși și el din casă și-l înfruntă pe bătrîn cu brațele încrucișate.

— Mă nerodule, mă nenorocitele, mă calcicule...
Bătrînul se sufoca de furie

Au făcut apel la milițianul din sat, apoi la preot. Nucul, nu mai putea fi pus la loc.

în curtea vecinului. Acesta tăia lemne. Cînd îl văzu pe bătrîn, se opri din lucru și așteptă. Moșul stătu cît stătu privind-l, apoi făcu cale întoarsă. Zilele următoare scena se repetă și vecinul începu a se perpeși și a se jeli la cunoșcîți cum că bătrînul îi pusese gînd rău.

Se strinseră oamenii la gard și ce vedeau era întocmai ca în povestea vecinului.

„Ce-ai bre, cu el? Ce-a fost, a fost...”

Abia într-un tirziu cineva zise: „Voi nu vedeți, mă, proștilor, că nu poate vorbi?”
Vecinul prinse curaj, ea și cum de gura bătrînului se temea el cel mai tare, și se apropie ca să se convingă. Bătrînul se sprîjini de brațul lui și se așeză pe

o buturugă. Oamenii așteptară ce așteptară și intruciu nu se întimpla nimic o porniră într-ale lor. Omul își reîncepu și el treaba lui. Cînd termină zise: gata!
Bătrînul întinse mina și, sprîjinindu-se de el ca și prima oară, se ridică, dădu din cap a mulțumire și se retrase în casa lui.

A doua zi, vecinul ședea nehotărît în fața lemnelor. Scuipe în palme, dar n-apucă toporul, ca de obicei. Trecu dincolo de gard.

Ieși din casă cu bătrînul, îl conduse pînă la buturugă, îl ajută să se așeze și privind spre oamenii care începuseră a se strînge, se răsti la ei:

— Ce vă zgîlții ca proștii? Ce-ați văzut?

NICOLAE CRISTACHE

Marea industrie

Nașterea unui mare combinat

...Cînd prin 1975 inginerul chimist Aurel Damian — actualul director general al Combinatului de fibre sintetice Cimpulung Muscel — a urcat pentru întia oară dealul Grui, aici, unde urma să se ridice viitoarea construcție, nu era decît mlăstînă. În anul următor se scotea, simbolic, prima sapă de pămînt: pe locul astfel marcat se află — astăzi — depozitele subterane de expediție pe cale ferată ale combinatului; din luna mai a acestui an combinatul a început să producă efectiv.

Încă de la început, constructorii s-au lovit aici nu numai de ostilitatea terenului, dar și de mentalitatea localnicilor: deși nu se aflase încă destinația lucrărilor în mod exact, circulau deja idei că va fi ceva „murdar”, care va „polua orașul”; într-o vreme cineva a scornit chiar că sus, pe Grui, s-ar face o fabrică de... unt!? După constructorii au urmat apoi monitrii, specialiștii. Dintre aceștia din urmă nimeni nu arăta decît ceea ce era strict dator să arate. Ori, aici, era vorba de o muncă absolut inedită.

...Chibritele și țigările se o-presc la poartă. Am însă senzația că nu numai ele, este de-ajuns să faci un tur, astăzi, prin secțiile marelui combinat, unde își desfășoară activitatea

2.000 de oameni, într-o astfel de bijuterie tehnică, într-un astfel de complex de gîndire și forță, de dimensiuni copleșitoare dar și de migală exasperantă uneori, nimeni nu-și poate îngădui nici un rabat, nici o concesie la calitatea și cantitatea muncii pe care o depun. Se desfășoară o complexă muncă de educație, de selecție, pentru ca în posturile cheie ale producției să se afle cei mai buni dintre cei mai buni și din acest punct de vedere, rolul secretarului comitetului de partid Nicolae Sas nu este dintre cele mai ușoare.

Marfa produsă la combinatul de pe dealul Grui se numește „GRULEN” — și se împarte în două grupe principale: granulele poliesterice și fibra poliesterică. Darea în folosință a celor două instalații corespunzătoare a fost dură și spectaculoasă în același timp. Utlaje uriașe cit o cameră, produse pentru prima oară în țară, au fost spălate cu detergenți; verificarea gradului de curățenie, apoi, s-a făcut cu o batistă albă, imaculată, spălatură reluindu-se la cea mai mică pată. Marea majoritate a actualilor specialiști s-a format aici, pe utlajele astea, repet, unicate în țară, pe ele au învățat meserie. Și rezultatele s-au dovedit a fi pe măsura așteptărilor. La instalația de produs granule: parametrii proiectați urmau a fi atinși după 6 luni; au fost atinși chiar de la început, încă din prima zi!; probele tehnologice s-au redus de la trei luni, la o singură lună; planul anual pre-

vede producerea a 15.200 tone. Granulele sint expediate la Combinatul din Vaslui, unde sint prelucrate în vederea unor diverse destinații. La instalația de produs fibre (care se folosesc în industria textilă — plan 31.500 tone): din cele trei linii prevăzute, s-au început probele tehnologice la una, producîndu-se aici circa 30 tone zilnic, s-a trecut la testarea celei de a doua, a treia urmînd a intra în probe de testare în Ianuarie 1982. De reținut: deși obținută în probe tehnologice, o cantitate de fibră a și fost vîndută, la export, în Olanda, Austria și RFG. Comentariile sint de pri-sos...

La ora actuală, combinatul de la Cimpulung este un combinat-etalon, unicat în Europa (în lume mai există două de un astfel de tip — de o asemenea capacitate și grad de automatizare: unul în Japonia, altul în S.U.A.). Pe baza experienței cîștigate aici, ne aflăm la ora actuală în stadiul de a expedia instalațiile necesare unor astfel de giganti în străinătate. Pînă una, alta, Aurel Damian și ceilalți din conducerea marii întreprinderi de pe Grui se pregătesc de plecare... Vor pleca fi-rește pe rînd, și pentru un timp limitat. Unde vor aplica propria lor experiență dobîndită — adică la Corabia, unde un combinat identic se pregătește să intre în probe tehnologice.

Foștii elevi au devenit profesori!

HORIA PĂTRAȘCU

NICOLAE LABIȘ

lubirea de frumos

Am recitit zilele acestea cartea de poezie ce ne-a rămas de la el, i-am văzut câteva manuscrise la Muzeul de literatură, precum și câteva fotografii ale acestui copil de geniu care la douăzeci și unu de ani a plecat dintre noi neașteptat. Cîți dintre poeții romani numiți clasici ar fi lăsat o moștenire mai de preț dacă ar fi fost asemeni lui Labiș doar atîția ani pe pămînt? Poate nici unul.

Sint aici, în aceste poeme rămase, toate marile teme ale poeziei adevărate române și universale: Natura, Istoria și Spiritul universal intrupat în geniile umanității. Mai ales natura românească, pădurile Moldovei filtrate prin Sadoveanu dar și prin Miorita și poezia populară care are poate cuvîntul cel mai greu de spus într-o rostire poetică adevărată, este prezentă în pagini tulburătoare, așa cum o celebrază capodopera aceasta numită Moartea căprioarei. Este prezent Mesterul Manole, într-un poem apare Dante vizionarul din finalul Paradisului. Labiș nu putea rămîne un poet al naturii numai. Stăpînea cu prea multă deplinătate cuvîntul pentru a nu străbate ca și tînărul Eminescu cele mai roditoare dimensiuni ale spiritului.

Bocetele și colindele, legile și datinile acestui popor transparent aici într-o nouă plămădă, într-o intruchipare uneori abia soptită dar în fașă prezentă ca o certitudine.

Prezența acestui tînăr genial în cultura noastră, după război, a scutit noua poezie românească de multe uscăciuni și experiențe sterile. Am știut cu toții că există natura românească din care pot fi smulse capodopere, apoi poezia baladelor noastre naționale, a satului românesc, și că trebuie refăcut pe calea anevoioasă a cărturării drumul spiritual al înalțășilor. Poezia românească de astăzi, de nivelul marii poezii românești dintotdeauna, îl va număra pe Labiș ca începător al ei peste vremii. Cu acest gînd sărbătorim cei douăzeci și cinci de ani trecuți de la strămutarea lui prin stele, făclii, păsărele mu...

IOAN ALEXANDRU

Autoconducerea teritorială — element hotărîtor al unei conduceri științifice în agricultură

Interviu cu Prof. univ. dr. OPREA P ARPALA

— Vast și mobilizator program de acțiune pentru toți oamenii muncii, expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta plenară comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale pune în evidență și sarcinile în domeniul agriculturii. Totodată, Marea Adunare Națională a adoptat Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole animale și vegetale în perioada 1982—1985. Cum puteți caracteriza, tovarășe profesor, principala misiune a unităților agricole, a organelor de conducere, a tuturor celor ce lucrează în agricultură?

— În condițiile în care trebuie să realizăm o nouă calitate în întreaga activitate economică din agricultură, principala misiune a unităților agricole, a organelor de conducere, a tuturor lucrătorilor din această ramură prioritară a economiei naționale este de a obține maximum posibil de producție de pe fiecare metru pătrat de teren, cu maximum de eficiență economică. Un asemenea deziderat presupune însă valorificarea superioară a tuturor resurselor și rezervelor de producție din agricultură, pornind de la considerentul apri-

oric că dispunem de tot ceea ce este necesar pentru realizarea unor randamente superioare la toate culturile și speciile de animale. În acest context, problema tehnologiilor de producție, corelată cu problema întăririi spiritului de disciplină și responsabilitate în muncă din partea tuturor celor ocupați în această ramură vitală a producției materiale și a economiei noastre naționale dobîndește noi valențe.

După părerea noastră însă, pe care am mai exprimat-o și în alte ocazii, valorificarea superioară a resurselor de producție din agricultură este condiționată de folosirea cu mai multă pricepere și îndrăzneală a pirghiilor de cointeresare materială. Este deci necesar ca revoluția tehnologică să fie însoțită și amplificată de revoluția managerială care, în actualele condiții, trebuie să acționeze în mod deosebit asupra pirghiilor de cointeresare materială a tuturor celor care lucrează în și pentru agricultură — cooperatori, mecanizatori, ingineri, economiști, cercetători, organe de conducere etc. Necesitatea imperioasă a interacțiunii dintre cele două componente mi se pare că rezultă din următoarea situație: în condițiile în care dispunem de tot ceea ce este necesar pentru practicarea unei agriculturi intensive, de mare randament, de ce totuși an de an

planul de producție agricolă nu este realizat? Aceasta se întimplă pentru că organele de stat de conducere din agricultură acționează mai mult prin pirghii și metode administrative, decît economice. De aceea, problema cointeresării materiale a devenit de mare actualitate, așa cum rezultă și din recenta sedință a Comitetului Politic Executiv. Ne putem întreba: de ce persoane din cooperativele agricole de producție nu participă deloc la muncă, absența lor trebuind să fie suplinită prin cheltuieli suplimentare solicitate de deplasarea temporară a unei forțe de muncă (muncitori, studenți, elevi, funcționari) de la oraș la sat? Integrarea în producție a marelui potențial uman existent la sate, dar inactiv, ar contribui la creșterea producției și a productivității muncii în agricultură, la întărirea — pe baze economice, reciproc avantajoase — a alianței dintre clasa muncitoare și țărănime.

În această ordine de idei, salut cu entuziasm măsurile privind autoconducerea și autoaprovizionarea în profil teritorial, pentru care m-am pronunțat, în scris, de multă vreme. Agricultură nu poate fi condusă centralizat, ca industria. Nu putem transpune în practica conducerii agriculturii principiile de conducere a unei ferme agricole — așa cum a încercat pînă acum, în mod eronat, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare. Marea diversitate a condițiilor economice și pedoclimatice de pe teritoriul țării face ca autoconducerea teritorială să fie un element hotărîtor al unei conduceri științifice în agricultură.

De aici și pînă la autoaprovizionarea teritorială nu mai este decît un pas. De

fapt, autoaprovizionarea teritorială acționează ca un puternic factor de cointeresare — pe toate treptele administrativ-economice — în autoconducerea teritorială. Așa, de exemplu, fixarea unor parametri de randament, care să asigure autoaprovizionarea locală, mărește cointeresarea tuturor factorilor de decizie pentru constituirea fondului local de consum. Este un exemplu tipic de felul în care noul mecanism economic este aplicat în interesul maselor consumatoare, stimulînd pe producători și transformînd problema alimentară într-o problemă de interes general.

— Dar, după cum se știe, rolul lucrătorilor din agricultură, al unităților și organelor de conducere din această ramură a economiei naționale, nu se încheie odată cu obținerea producției. Pentru că această producție ajunge la consumator nu toată deodată, ci treptat. Legat de aceasta v-am ruga să ne vorbiți despre importanța depozitării și păstrării produselor agricole.

— Însemnătatea economică deosebită a problemei pe care o ridicăți decurge din faptul că, în ultimă instanță, procesul de producție din agricultură nu poate fi considerat încheiat decît după buna depozitare și păstrare a produselor. Or, pierderilor mari de recoltare și transport (pînă la 20—30 la sută din recolta de cereale sau 2—3 la sută din conținutul de zahăr la sfecla de zahăr) și se adaugă mari pierderi provocate de condițiile improprii de depozitare a produselor agricole, mai ales a porumbului în perioada de recoltat. Din cauza depozitării temporare în cîmp, aceste pierderi ating 10—15 la sută din re-

pregătirilor de iarnă

Opinii • Propuneri • Argumente • Reportaje

Agricultura în anul 1982

Prioritate zootehnică

Dacă agricultura este ramură fundamentală a economiei naționale a cărei dezvoltare reprezintă una din prioritățile cele mai importante ale acestui cincinal, în cadrul producției agricole preocuparea prioritară rămâne creșterea animalelor, care va concentra în gradul cel mai înalt atenția organelor agricole, a specialiștilor, a tuturor lucrătorilor ogoarelor. Zootehnia trebuie să reprezinte, în anul 1982, circa 48 la sută din totalul producției agricole, ceea ce presupune ca fiecare unitate agricolă să aibă un puternic sector zootehnic dintr-o specie sau alta. Această orientare este dictată de necesitatea de a se obține un volum mai mare de produse agroalimentare cu valoare nutritivă ridicată necesare asigurării consumului rațional al populației.

Dacă parcurgem prevederile planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare în anul 1982, nu creșterea șeptelului impresionează în primul rând. Totuși, nivele ce urmează a fi realizate sînt remarcabile: 6,8 milioane bovine, 13,7 milioane porcine, 17,6 milioane ovine și caprine și peste 60 milioane păsări ouătoare. Cu aceste efective, s-a apreciat în cadrul plenarei Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, se poate asigura producția de carne, lapte, lînă, ouă necesară pentru asigurarea unei bune aprovizionări a populației și pentru acoperirea altor nevoi ale economiei naționale. Planul de stat prevede obținerea în 1982 a 2,8 milioane tone carne în viu, 57,9 hectolitri lapte vacă și aproape 7,4 miliarde ouă. Accentul se pune, prin urmare, nu atât pe creșterea efectivelor, ci pe ridicarea spectaculoasă a randamentelor pe animal. Este principala caracteristică a dezvoltării zootehnică în anul 1982.

Realizarea acestor obiective este condiționată, așa cum a rezultat din dezbaterile plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie a.c.

și ale recentei Sesiuni a Marii Adunări Naționale, de îndeplinirea mai multor factori.

În primul rând, de organizarea corespunzătoare a procesului de reproducție în vederea obținerii indicilor de natalitate planificați și de asigurarea unei îngrijiri corespunzătoare. O atenție deosebită trebuie acordată creșterii și îngrijirii tineretului femel de reproducție în ferme specializate, aplicării regulilor de zootehnie și sanitar-veterinare pentru prevenirea epizotilor, reducerea pierderilor prin mortalități și sacrificării de necesitate. Neurmărirea consecventă a îndeplinirii acestor condiții în anii anteriori a avut o influență extrem de negativă asupra stării și creșterii șeptelului.

În al doilea rând, de realizarea greutateii la tăiere și a celorlalte producții planificate pe cap de animal. Se va putea realiza, în 1982, de exemplu, consumul de 65 kg carne pe locuitor numai în măsura în care, la efectivele existente, se vor respecta greutatea minime de tăiere de 360 kg la bovine, 110 kg la porcine, 32 kg la ovine și 1,45 kg la păsări. Se vor putea consuma 200 litri lapte în medie pe locuitor numai în măsura în care producția medie de lapte la fiecare vacă va fi de 2.285 litri. Evident, orice depășire a acestor nivele creează posibilități suplimentare de creștere a fondului de consum în condițiile prevăzute de lege. Condiția de bază, deci, pentru asigurarea unei bune aprovizionări a populației cu lapte, carne și alte produse animale constă în realizarea efectivelor prevăzute, în obținerea de producții medii ridicate și respectarea nivelurilor minime de greutate la sacrificarea animalelor.

Dar pentru aceasta mai trebuie îndeplinită o condiție: să se asigure furajele necesare — nodul gordian al zootehnică românești în momentul de față. Ca și pentru alte domenii, Plenara C.C. al P.C.R. și dezbaterile din Marea Adunare Națională au indicat și pentru această chestiune

căile de rezolvare. Înainte de toate, se mizează pe cele 4,5 milioane hectare de pășune și fânețe. „Numai cultivarea și folosirea corespunzătoare a acestei suprafețe, arăta secretarul general al partidului, ne-ar asigura mai mult decît necesarul de fânuri și grosiere pentru întregul efectiv de animale”. Iar propria experiență ne arată că acolo unde pășunile și fânețele au fost supraînsămînțate și îngrijite s-au obținut ușor 30—40, chiar și mai mult, de tone masă verde la hectar. Ce ne împiedică să realizăm aceste lucrări pe toate suprafețele unde este posibil de executat? Apoi, sînt cele 1,2 milioane hectare repartizate din suprafața arabilă pentru baza furajeră. Cultivate și îngrijite în mod corespunzător, pe aceste suprafețe se pot obține ușor 50—60 de tone masă verde la hectar. Sînt unități care au obținut și cite 200 tone la hectar, ceea ce ne dovedește ce cantități, într-adevăr uriașe, de furaje se pot obține în plus. Sînt, de asemenea, condiții pentru realizarea a 11—12 milioane tone furaje concentrate, suficiente pentru asigurarea unei furajări corespunzătoare pentru absolut toate efectivele, inclusiv cele ale producătorilor particulari.

Acționînd pentru creșterea producției de furaje trebuie acționat cu aceeași hotărîre pentru reducerea consumurilor de furaje. Obținem sporul de greutate prin consumuri de furaje exagerate, mult superioare celor realizate pe plan mondial. Este deci necesar, așa cum arăta secretarul general al partidului la marea adunare populară din municipiul Brăila, din toamna acestui an, „să trecem cu hotărîre la aplicarea măsurilor de modernizare, de furajare rațională, folosind tehnologiile cele mai bune, pentru a obține reducerea consumurilor exagerate, inadmisibile care se realizează astăzi și care fac ca și costurile de producție să fie foarte mari.”

VASILE BARAC

Enisala

Urmăresc șirul de cocori în zbor sub platoșa sudului. Se duc printre zăpezi grăbite și aripile lor, căptușite cu fulgi mari și grei, capătă imaginea halucinantă a unor arbori ingenuncheați de omături. Îi aud scheștind, cîini înhămați la sînii subțiri, peste care apasă vinaturile. Năzuiesc către malurile unui anotimp fără iarnă, fără vinători și fără puști cu lunete. De pe dealuri, podgoreni și-au adunat strugurii, așteaptă acum să li se limpezească lacrima. Am bătut la Enisala un vin care ar putea înveseli toate santinelele depozitelor de bombe atomice. Nici un om nu mi se pare a fi mai trist decît omul-santinela, patrulînd într-o noapte cu luna plină în jurul rețelei de sîrmă ghimpată, mistuit de dorul de viață, de libertate, de chef de

mal înainte, de bizantin; cu rol de a controla traficul comercial pe uscat și pe mare, aici în nordul Dobrogei. Acum se sprijină pe Razelm asemenea unui moșneag în toiage. Halăduiesc printre zidurile ei ca niște fantome mursecate de timp și-mi spun numai mie: Am iubit la Enisala / fata mării — Polimnia... Mă însoțesc trei prieteni dobrogeni: profesorii Nicolae Rusali, Aurel Miteșcu și Dumitru Dascălu. În Razelm se zbat crapii fitofagi, cocori nu se mai văd, au devenit năluci, iar pe Dealul Mării, numit mai tirziu de turci Denis Tepe, o văd pe Medeea. O legendă dobrogeană spune că acolo, în vîrf, Medeea l-ar fi sacrificat pe fratele său, Absirt, să scape de urmărirea tatălui, în zilele în care l-a însoțit pe Iason, hoțul Linii de

Desen de Olimp Boros, 9 ani, elev, Tg. Mureș

a iubi, dar înăbușîndu-și toate aceste omenеști sentimente în fața capului de mort de pe semnalele de alarmă. A fost cules și porumbul la Enisala, așa mă face să cred Ilie Petre, un țărăn scund, cu ochii ageri, au obținut 6.000 kilograme știuleți la hectar, nu prea mult, dar la anul, dacă e pace, zice, poate fi mai mult. E pace acum pe dealurile Enisalei. Frații Dumitru și Zamfir Butucea, oameni cu neveste și copii, mecanizatori buni, transportă din cîmp în saivane nutrețurile care au mai rămas sub cer. Apoi fac ogoare, pregătesc pămîntul pentru iernat. Căci toamna, oricît s-ar mai opînti să rămînă nu mai poate; a ingenuncheat de-a binelea în fața iernii care o succede. Sub brazdă, griul de toamnă visează pe 500 hectare. Pe alte 20 spune o rugă de pace seacă. În Enisala sînt 3.000 oi și aproape o mie de vaci și juninci. Motiv pentru ca oamenii satului să adune toți cocenii din cîmp, furaj bun pentru iarnă. Pe dealul dinspre răsărit străjuie celtea cea veche a Enisalei. Memento care te face să înțelegi că numai operele durabile rezistă în timp. A fost o cetate pașnică, fondată, presupun istoricii, de genezei sau,

Aur. Tîndu-l în bucăți pe fratele său și aruncîndu-l în mare, Medeea a scăpat de urmărirea! Dar ce destin avea să împlinească ea? Moșnegii Enisalei spun că tot acolo, pe Dealul Mării, au fost găsite cindva, foarte demult, niște înel din fier, de care, cred ei, își prigonue corăbiile navigatorii; poate chiar Iason, poate chiar regele Colhidel. Pentru că marea noastră, zic tot cei din Enisala, se întinde și peste aceste cîmpuri. Acum e pace pe Dealul Mării. Singele lui Absirt a fost spălat de mult, iar simbolul acestei singeroase povești îi îndeamnă pe oameni să iubească și mai mult pacea, să delimiteze și să demaște poftele Medeeilor moderne, pe acei care rivnesc lacom la Lina de Aur a poapeilor pașnice. Eu însă cred în pacea Enisalei, mă leg de pacea Enisalei! De aceea toamna îmi iau dragostea de mină și o port pe dealurile Enisalei, pînă la malul mării — normintul lui Absirt. Și uneori dragostea mea se face mică de atîta legendă! Dacă va ajunge pînă în primăvară îi voi săruta glezna stîngă, recunoscător că nu m-a părăsit. Dragostea fiind focul cel mai zămislior de pace!

N. GRIGORE MARAȘANU

În acest număr sînt reproduse expozate prezente în expoziția „Faianță și porțelan din colecțiile Muzeului de istorie a municipiului București”.

coltă (ca și la legume și fructe). De aceea, problema depozitării corespunzătoare, inclusiv prin înființarea de depozite intermediare (mai ales la porumb), a devenit foarte acută. Studiile întreprinse de specialiști arată că, în funcție de umiditatea boabelor și de starea vremii toamna și iarna, pierderile cantitative și ale valorii de utilizare la porumb ajung pînă la 38 la sută. Dealtfel, nu rareori, datorită condițiilor improprie de depozitare chiar la bazele de recepție, însemnate cantități de porumb se depreciază și sînt aruncate la gunoi. Or, în fiecare bob de porumb se află înmagazinată multă trudă, care trebuie conservată cu cea mai mare grijă.

O primă cale de rezolvare a problemei depozitării ar fi extinderea spațiu-

lui de depozitare, cu soluții tehnologice care să țină seama de necesitatea realizării unei bune păstrări a produselor, cu consumuri de energie reduse. Problema este, desigur, mult mai complexă, rădăcinile ei mergînd pînă la starea de umiditate la care se recoltează produsul; de unde necesitatea (la porumb, de pildă), a folosirii unor hibrizi de mare randament mai timpurii, a căror recoltare să aibă loc înainte de înrăutățirea condițiilor climatice din toamnă ș.a.

Doresc să aduc în discuție o altă soluție, cu implicații economice mai vaste. În lumina programului de autoaprovizionare teritorială, problema aprovizionării cu pline, inclusiv prin construirea de brutării în toate comunele, se pune cu mare acuitate. În acest context, ne putem întreba dacă mai este nevoie ca producția de grîu destinată consumului populației sătești să mai fie transportată, depozitată și apoi returnată sub formă de făină la fiecare brutărie. Nu ar fi mai indicat ca această cantitate de grîu să rămînă la dispoziția cooperativelor agricole și a cooperativelor, inclusiv prin sistemul retribuiri în natură, eliminînd astfel unele verigi inutile, consumatoare de energie și care provoacă pierderi de păstrare și manipulare?

O problemă similară se pune și în legătură cu prepararea furajelor combinate pentru creșterea animalelor. Centralizarea excesivă a fabricilor de furaje combinate de mare capacitate determină creșterea razei de transport, de aprovizionare și desfacere, cu consumuri de combustibil sporite, mărește pericolul degradării materiei prime și deci și a produsului finit din cauza condițiilor insuficiente și improprie de de-

pozitare și păstrare care provoacă o creștere a costurilor de producție și a prețurilor de livrare. Nu ar fi oare mai rațional ca o mai mare parte din cerealele furajere să fie lăsate la dispoziția unităților agricole producătoare, care să-și organizeze — inclusiv prin cooperare — întreprinderi de mai mici dimensiuni pentru producerea de furaje combinate? Pe această cale nu numai că ar crește responsabilitatea în gestionarea furajelor și în folosirea lor rațională, dar s-ar reduce consumurile energetice determinate de transporturi și depozitare, s-ar reduce costurile de producție și deci cheltuielile pentru furajarea animalelor.

— Ce ne puteți spune despre necesitatea îmbunătățirii structurii consumurilor de alimente și despre sarcinile ce decurg de aici pentru agricultură?

— Măsurile prevăzute prin Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole animale și vegetale au ca scop o asemenea îmbunătățire a structurii consumului alimentar, care să apropie, dacă nu să alinieze, țara noastră de țările cu agricultură dezvoltată. În linii mari, este vorba de o creștere a consumului de carne și preparate din carne (pînă la 82,5 kg pe cap de locuitor în 1985), a celui de lapte și produse lactate (pînă la 250 litri), a celui de legume, de fructe și de ouă, în condițiile reducerii consumului de cereale (pînă la 140 kg) și a stagnării celui de cartofi (100 kg). O asemenea orientare este impusă de actuala structură a disponibilităților noastre alimentare. Trebuie avut în vedere că, dacă prin mărirea dispo-

nibilităților alimentare, exprimate în calorii pe locuitor și pe zi (3.368, față de 2.590 — media mondială, 3.410 — media europeană, 3.329 — media țărilor dezvoltate, 3.362 — R.F.G. etc.), ne siluăm pe un loc de frunte în lume, nu aceeași situație se prezintă în domeniul calității, structurii acestor disponibilități. Este vorba, în primul rînd, de caloriele de origine animală: 714 în România, față de 441 — media mondială, dar: 1.095 — media europeană, 1.063 — media țărilor dezvoltate, 1.303 — R.F.G., 1.325 — R.D.G., 1.437 — Danemarca. Trebuie spus, de asemenea, că cea mai mare parte a disponibilităților de proteină provin în țara noastră din consumul exagerat de cereale, care nu este un motiv de mîndrie, ci pune în evidență rezervele de îmbunătățire a structurii consumului alimentar.

Implicațiile pe care le va avea această îmbunătățire asupra agriculturii sînt deosebit de serioase, presupun eforturi permanente din partea tuturor celor ce lucrează în agricultură. Aceasta rezultă clar dacă ținem seama că pentru a realiza o structură a consumului alimentar la nivelul țărilor avansate, este necesară cel puțin dublarea producției agricole, vegetale și animale în țara noastră. Altfel spus, trebuie să realizăm o adevărată revoluție în sfera producției agricole, element definitoriu al noii revoluții agrare care se înfăptuiește în prezent în România sub conducerea partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în folosul tuturor fiilor patriei.

Interviu luat de ION D. GOIA

Cum este valorificată creația lui Ștefan Odobleja?

Ing. Valeriu Popa:

„Sînt un senzor viu dar după modelul meu s-ar putea construi aparate de detecție mult superioare originalului”

Sîntem astăzi în măsură să aducem noi amănunte în legătură cu proiectul de înființare, la Lugano, în Elveția, a unei academii care să poarte numele compatriotului nostru, medicul Ștefan Odobleja. Amănuntele ne sînt comunicate de către un apropiat prieten și colaborator al regretatului om de știință severinean, inginerul Ștefan Bajureanu. Reamintim cititorilor noștri că inginerul Ștefan Bajureanu a prezentat la cel de-al IV-lea Congres de cibernetică de la Amsterdam ultima comunicare a doctorului Odobleja, la o oră cînd acesta se afla tîntuit la pat de o boală nemiloasă. În prezent, interlocutorul nostru se numără printre cei mai activi cercetători ai fondului de manuscrise și ai opere tipărite rămase după moartea savantului.

Înființarea în străinătate a unei Academii „Ștefan Odobleja” reprezintă nu numai un pioș omagiu adus creatorului de drept și de fapt al ciberneticii, Academia se va constitui într-un activ for de specialitate ce-și propune un larg și judicios program de cunoaștere și cercetare. Amănunte în interviul care urmează :

Un proiect la care

se lucrează :

Academia internațională Ștefan Odobleja

— Cînd și cine a avut ideea înființării la Lugano a unei Academii „Ștefan Odobleja”?

— Crearea unei Academii internaționale de cibernetică generalizată, care să poarte numele compatriotului nostru și care să aibă sediul în Elveția, constituie o mai veche idee și inițiativă a prof. dr. Iosif Constantin Drăgan. Personal, am avut onoarea și bucuria de a mă număra printre cei invitați să facă propuneri pentru desemnarea membrilor fondatori.

— În 1978, după cite ne amintim, profesorul dr. John Rose, directorul Organizației Mondiale de Sisteme Generale și Cibernetică, a pus bazele unei academii generale de cibernetică. Ne întrebăm, în această situație, care este rațiunea înființării unei a doua academii?

— Într-adevăr, în 1978, a fost înființată o Academie internațională de cibernetică, formată din 25 mari personalități ale lumii științifice contemporane între care și șapte laureați ai Premiului Nobel. Dar această academie are în vedere numai ciberneticile wieneriene și postwieneriene (Wiener, Arhby, Holstein, Glusov etc.) ceea ce reprezintă doar o mică parte din cibernetică generalizată a doctorului Odobleja. Noua academie ar avea ca obiect de studiu și cercetare cibernetică generalizată, sau știința integrării generale a tuturor științelor, „știința științelor”, cum a denumit-o cercetătorul Alexandru Scurtu, „Știința unificată” (cum a propus dr. Szekely din Israel), sau „știința cultivării sistemelor” (cum a fost denumită de către savantul Robert Mantz din Olanda) etc.

— Cibernetică lui Norbert Wiener este o știință a controlului și comunicării la animal și mașină. Ce este cibernetică generalizată?

— Vă voi răspunde citindu-1 pe doctorul Odobleja care vede în cibernetică generalizată un anume fel de psihologie: „Este știință a științelor, știință a conexiunilor și sistemelor. Este o psihologie care a născut tehnică și nu tehnica care a realizat psihologie și logică. Cibernetică este o mixtură și hibridare, obținută prin colaborare multidisciplinară și indeosebi prin colaborare între științele spiritului și științele materiei. Centaurul este un taur modern, jumătate om, jumătate mașină, jumătate psihologie, jumătate tehnologie, o fecundare a psihologiei prin tehnică, corelată cu o fecundare a tehnicii prin psihologie. Cibernetică este psihologia omului, a creatorului, plus psihologia creațiilor sale, prin care omul a căutat a se imita pe el însuși în chip de mașină. În concluzie: cibernetică este știința care se ocupă de transferul psihologiei animalului la mașină, combinată cu transferul psihologiei mașinilor la animal. Ea este o sinteză a acestor două feluri de psihologie. Ea este, pe de o parte, o psihologie tehnică, iar pe de alta o tehnologie psihologică. Prima o determină pe a doua și invers.

— Care vor fi în principal preocupările Academiei de cibernetică generalizată „Ștefan Odobleja”?

— În primul rînd, valorificarea imensei opere lăsate de Ștefan Odobleja. În al doilea rînd, cercetarea va urmări și finalizarea proiectelor schițate de Ștefan Odobleja în legătură cu „minunatele mașini cu mult mai cuprinzătoare decît cele mai sofisticate computere actuale”. Mașini care să ridice omul din condiția de sclav al mașinilor la cea de stăpîn al acestora. În particular, noua academie va încerca să pună bazele studiului sistemelor, folosind în locul echilibrului clasic, echilibrul consonantic. Aceasta înseamnă folosirea unui nou limbaj matematic corespunzător noii concepții a „dezechilibrului în continuă echilibrare” (Odobleja) și a legilor pragurilor minime, optime și maxime a desfășurării proceselor. Se va încerca de asemenea crearea de noi baze pentru studierea sistemelor în raport cu variația timpului în care circulă semnalele utile, pe anumite bucle sau cercuri vicioase ale acestora și nu în raport cu variația formelor semnalelor și cu teoria informației a lui Wiener. În locul „ordinii” lui Wiener se va încerca introducerea consonanței, iar în locul „dezordinei entropice” (Wiener) se vor folosi legile disonanței (Odobleja). Informația se va dezvolta în sensul ei semantic și nu wienerian. Se va crea o nouă știință: metrologia materialelor psihice. În sfîrșit, în locul logicii clasice, se va utiliza logica fizică, creată de doctorul Odobleja, absolut indispensabilă pentru studiul sistemelor. La congresul de la Amsterdam, unde am pre-

zentat o comunicare în legătură cu conceptul echilibrului consonantic și a legilor pragurilor de sensibilitate, reprezentantul lui „Bel”, dr. Thomas A. Hyde, a fînt să remarce deîndată: „Iată un exemplu extrem de simplu care dovedește că teoria informației a lui Wiener nu poate fi aplicată nici în tehnică”.

— Cum va fi structurată Academia „Ștefan Odobleja”?

— Profesorul Iosif Constantin Drăgan ne-a vorbit despre ea ca despre o instituție cu structuri cit mai libere, care să permită introducerea climatului de creație stabilit prin însăși euristica lui Odobleja. Ea va fi mai degrabă o academie a speranțelor și împlinirilor viitoare, o academie a consacrarilor și nu a unor consacrații, Academia urmează să-și deschidă porțile în vara anului viitor, iar inaugurarea va fi precedată de simpozioane și festivități ce vor avea loc la Lugoj, orașul în care a fost gîndită și tipărită „Psihologia consonantică”, la Drobeta-Turnu Severin, localitatea în care a trăit și a murit marele nostru savant, și la Lugano, sediul viitoarei academii.

LIVIU TIMBUS

Cercetînd un tezaur de manuscrise

O atenție particulară față de moștenirea Odobleja a dovedit-o în mod practic prof. dr. doc. Mihai Drăgănescu, directorul Institutului central de informatică care, pe baza unor studii sistematice, a fînt să formuleze următoarele concluzii: „Ștefan Odobleja are prioritatea mondială a ideii unei cibernetică generalizate întrucît este primul om de știință care a considerat fenomenul buclei cu conexiune inversă ca o lege universală. Din tot ceea ce știm nimeni nu a avut pînă la el o asemenea viziune a rolului general al feed-back-ului în natură și societate. Odobleja este primul care a încercat să aplice legea conexiunii inverse (legea reversibilității, cum o numește el) la cit mai multe domenii, în principiu la toate domeniile. În acest mod el se delimitează de toate cazurile particulare în care s-au pus în evidență conexiuni inverse. În opera sa de gîndire „Psihologia consonantică”, care este o filozofie a proceselor mințale și o filozofie a științei, el a căutat să formuleze legi generale iar dintre acestea cea mai puternic scoasă în relief este legea reversibilității. Viziunea sa este cibernetică nu numai prin legea reversibilității, ci și prin modul în care legi universale sînt corelate cu această lege. Legea echilibrului, legea oscilației, legea consonanței, legea acțiunii-reacțiunii, sînt legate de legea reversibilității, încît viziunea sa este chiar mai cibernetică decît poate permite probabil interpretarea psihicului. În mod evident, punctul de plecare al lui Ștefan Odobleja în crearea viziunii sale cibernetică a fost psihologia. Cartea lui este și prima carte de psihologie cibernetică din lume. Pentru Odobleja nu numai psihicul nu este posibil fără feed-back dar nici viața nu este posibilă fără feed-back. Biologicul la S. O. este, prin definiție, biocibernetic”.

Prof. univ. dr. Mihai Golu a subliniat faptul că „Odobleja face metodologie științifică generală”, iar după ce stabilește cele trei categorii existente în cazul istoriei oricărei științe: precursori, fondatori, continuatori, a menționat că Odobleja trebuie trecut printre fondatori și este, „de fapt, primul mare fondator al ciberneticii”. Iar prof. dr. C. Bălăceanu de la Institutul național de gerontologie și geriatrie, a afirmat că Șt. Od. constituie un moment de seamă din istoria psihologiei științelor. (Aceste afirmații au fost făcute cu prilejul simpozionului sus-amintit, publicat în rev. „Școala Mehedințului” nr. 6-7, 1981, Editura Scrisul românesc, p. 152-153).

Printre cercetătorii fondului științific Ștefan Odobleja îi putem enumera apoi

pe: prof. Ionel Chiriță de la Institutul de reactori Pitești, pe inginerul Ștefan Bajureanu, cel care a prezentat comunicarea savantului severinean la Congresul internațional de cibernetică de la Amsterdam, inginerul Titus Dumitrescu de la Întreprinderea de întretinere și reparare a utilajelor de calcul, București, prof. univ. Mihai Golu care apreciază opera marelui savant român drept o „logică psihologică”, conf. univ. Ion Cristescu care a evidențiat conceptele metodologice și epistemologice ale gînditorului mehedințean, prof. dr. Ion Stroie, de la același for universitar București, care s-a referit în mai multe comunicări și studii publicate la prioritatea gîndirii odoblejane.

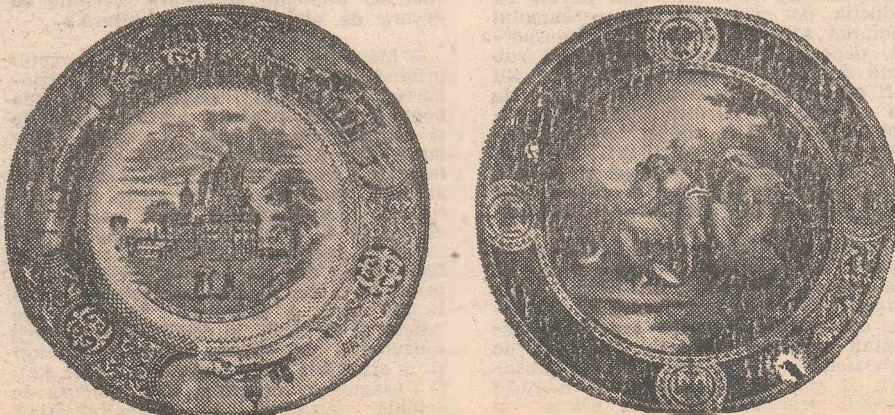
Aceste preocupări sumare asupra priorității în cibernetică a medicului român Ștefan Odobleja continuă atît pe plan național cit și internațional. Profesorul Mihai Drăgănescu, membru corespondent al Academiei R.S.R., este inițiatorul și organizatorul acțiunii de valorificare a manuscriselor lui Ștefan Odobleja, asupra cărora a fost întreprinsă o cercetare amănunțită la Arhivele statului din Drobeta-Turnu Severin de către un grup de cercetători științifici în frunte cu prof. Al. Giuculescu. Au participat la aceste investigații și specialiști de la centrele universitare din București, Cluj-Napoca, Timișoara, Iași și Craiova.

Pe plan internațional, e demn de remarcat interesul dat de participanții ciberneticieni la congresele din București, Amsterdam și Mexic City. O întoarcere înapoi este un act de necesitate și nu de afectivitate — remarcă inginerul Ștefan Bajureanu. Explicația sa este criza acută în care a intrat istoricele cibernetică în momentul de față. Mai bine spus criza ciberneticilor ulterioare care au intrat în conflicte iremediabile cu cibernetică din 1938. Această criză acută a ciberneticii este cunoscută acum sub forma de „unificare în cibernetică” începută oficial cu Congresul de la București (august 1975) și reluată la Amsterdam în august 1978.

Olandezul dr. M. R. Mantz, la aniversarea a 25 de ani a Societății generale de cercetarea sistemelor din Londra, a făcut propunerea ca cibernetică actuală să rămînă la nivelul tehnologiei, iar pentru nivelele superioare — economie, politică, societate — să se introducă în drepturile sale „Psihologia consonantică” cu denumirea inițială dată de dr. Șt. Odobleja în 1938, întrucît s-a ajuns la o prea mare diversitate prin conceptul de informație dat de Wiener. Consonantismul spune savantul olandez oferă posibilitatea unor aplicații hotărîtoare în crearea acelor „mașini cu mult mai surprinzătoare decît computerele actuale”.

În ultimul timp s-a purces la o serie de lucrări de studiu asupra operelor lui Odobleja. Remarcăm „Precursori români ai ciberneticii” (1979, în Ed. științifică și enciclopedică) anărută, anul acesta, și în varianta engleză; „Tainele creierului uman” de Eugenia Gros, în încheierea articolului nostru vom folosi cîteva citate din această lucrare: „Indiferent că a fost sau n-a fost încă recunoscut de către lumea întreagă ca precursor al ciberneticii, să reflectăm puțin asupra citorva probleme expuse în cartea amintită („Psihologia consonantică” — n.r.). Există o diviziune „în umbrelă”, — continuă autoarea, — care, în fapt, este enumerată, confuză, falsă, ea negăsindu-se în lumea obiectivă. Aici, în realitate, lucrurile cunosc o diviziune dihotomică. Despre orice proces sau fenomen putem spune că el „este A sau non A”; despre „non A” putem spune că „este B sau non B” (și implicit, în cazul de față non A, deoarece B face parte din sfera lui non A)... Dealtfel, observă Ștefan Odobleja, dihotomia se regăsește peste tot în științele matematice... Și iată cum „scheme” matematice, logice, pot fi regăsite într-un domeniu complex ca psihologia, „consonante” de acest fel putînd fi sesizate ca atare de creierul omnesc și în alte domenii. În consecință, unele importante operații ale cunoașterii pot fi explicate prin prisma „consonanței”; analiza poate fi considerată — după Odobleja — drept „disociere prin slabă consonanță”, iar sinteza ea o „fuziune prin puternică consonanță”. Grație „consonanței” care există între categorii de procese și fenomene acestea pot fi modelate. Modelarea prin sisteme fizice, nu doar mecanice, face posibilă mecanizarea unei importante părți din activitatea creatoare... Odobleja, după o demonstrație amplă, riguroasă, originală, ajunge la importanta concluzie că: „O bună parte a genialității este de natură tehnică...”

ION STROE-OANCEA

— Cu numai cîteva decenii în urmă, cercetările consacrate fenomenelor de bioenergie puteau fi etichetate drept ocultism, magie sau practici și credințe de natură mistică-idealistică. Dogmatismul poate fi o armă periculoasă în mina insului care, din diferite motive, dar mai ales din ignoranță sau rea-voință, este dispus să discrediteze orice descoperire științifică mai puțin obișnuită. Din fericire, biologia, chimia, fizica și mai ales electronica au făcut evidentă existența potențialului bioenergetic al organismelor animale și vegetale. Electrografia — domeniu care a înregistrat și în tara noastră progrese deosebite — a demonstrat că organismele sînt sisteme deschise care dau și primesc energie, emisiunile de bioenergie fiind perfect vizibile în electrografii sub forma unor halouri de bioluminescență.

— Ce este bioenergia?

— Bioenergia este ceea ce știm că este... Este imposibil să definim acest fenomen, dealtfel lipsa unor termeni consacrați a unor noțiuni bine conturate face încă dificilă investigația cercetătorilor. Noi îi spunem bioenergie, dar ce este ea de fapt, greu de precizat la ora actuală. Dar nici electricitatea nu poate fi definită! Îi cunoaștem proprietățile, legile, dar nu o putem defini. Nu există o definiție nici pentru forța gravitațională.

— Inginerul Valeriu Popa este cunoscut astăzi în întreaga țară pentru însușirile sale naturale neobisnuite de a detecta emisiunile bioenergetice. Vă rugăm să reamintiți cititorilor noștri aceste proprietăți uluitoare.

— Sînt un senzor viu, dar după modelul meu și al altora ce mine (nu sînt singurul din lume!) s-ar putea crea aparate de detecție mult superioare originalului. Voi mai vorbi despre acest lucru. Insușirile naturale de care dispun sînt ereditare și le-am observat încă din copilărie. Le-am observat și le-am studiat vreme de 30 de ani. E adevărat, am vorbit despre ele cu puțini colegi și prieteni, deoarece a fost vorba în primul rînd de un îndelungat proces de auto-cunoaștere despre care am vorbit cu multă prudență în public și asta deoarece cu ani în urmă observațiile și supozițiile mele ar fi putut da naștere unor reacții nedorite. Pe vremea aceea le era mai ușor unora să spună „asa ceva nu există, nu e posibil” decît să cerceteze și să lămurească fenomenul. Din fericire cercetările de biofizică și biochimie m-au ajuns din urmă. În prezent, schimbările energetice ale organismului sînt perfect vizibile pe electrografii. Acununciuristii, unii dintre ei, nu mai înfig acele la nimerăal, ci în puncte indicate cu ajutorul unor aparate sensibile care, prin afișaj acustic sau optic, arată exact „orificiile” prin care țînesc fasciculele de bioenergie.

— Ce simțiti de fapt cînd apropiați palmele de o zonă a corpului omnesc?

— Cînd vibrațiile sînt puternice, sînt în virful degetelor niste întepături. Desigur, senzația este extrem de nuanțată, deoarece și vibrațiile sînt diferite pe suprafața aceluiași organism, dar tocmai din această cauză, după ani de observații, și autoobservații, pot astăzi să stabilesc intensitatea sau originea unor dezechilibre de ordin fiziologic sau a unor afecțiuni organice. Explicația mi-a dat-o după ani de zile electrografia. Aceasta a demonstrat că la un organ bolnav emisiunile bioenergetice sînt diferite de cele ale unui organ sănătos. Diferite chiar înaintea ca boala să poată fi identificată clinic sau prin aparatura clasică de laborator. Au fost construite de asemenea detectoare electronice care, la fel, înregistrînd fasciculele bioelectrice semnaleză că în locul respectiv s-a instalat sau este pe cale să se instaleze o afecțiune. E bine, toate acestea eu le percep în mod natural. Senzația de întepătură este uneori însoțită de senzații gustative. Aceasta constituie alte indicii în diagnosticarea unor afecțiuni: senzația de dulce îmi semnaleză o hiperglicemie, cea de amar, o afecțiune la bilă sau la ficat, cea de iod, o lipsă de iod în organism, cea de sărat, o afecțiune pulmonară și așa mai departe. În sfîrșit, observații îndelungate mi-au mai permis să constat că înțelegerea și comuniunea sufletească este mult mai posibilă între persoane cu cimpuri bioenergetice asemănătoare. Așa s-ar explica între altele marile amicitii, dragostea la prima vedere sau antipatiile nemotivate. Îmi amintesc de un experiment făcut în tara noastră. Cu ani în urmă, un biofizician a invitat într-un laborator de electrografie trei persoane: un bărbat, soția sa și prietenul de familie al celor doi convivi. La început experimentatorul a electrografiat, în același cadru, mina sotului și cea a soției. Halourile bioluminescente au dovedit o totală neconcordanță și o tendință de respingere reciprocă. A fost repetată experimenta, de data aceasta în cadru aflîndu-se mina soției și cea a prietenului de familie. De data aceasta, armonia cîmpu-

rilor bioenergetice a dovedit atracțiile și ulterior biofizicianul a aflat ceea ce de altfel electrografia îi demonstrase în mod elocvent: cei doi soți conviețuiau într-o atmosferă de permanente conflicte. În vreme ce soția și tinărul „prieteni de familie” se iubeau în ascuns și plănuiau să se căsătorească. Asemenea constatări mă determină să presupun că în viitor medicina, psihologia, sociologia vor ține seama și de împărțirea indivizilor pe grupe energetice. Ia fel cum astăzi în terapeutică se are în vedere grupa de sânge a pacientului.

— Bioenergia stă oare și la baza fenomenelor cunoscute sub denumirile de sugestie, telepatie, hipnoză, levitație, autocatalensie?

— Din nou, greu de răspuns la o asemenea întrebare. Știința folosește astăzi un întreg arsenal pentru descifrarea acestor misterioase fenomene. Un lucru e cert: organismul nostru posedă mari rezerve de energie pe care nu le folosește niciodată. Sint cunoscute în această privință experimentele efectuate în cadrul unor prestigioase instituții medicale. Așa e cazul lui Swama Rama (cercetat în cadrul Fundației Meninger din Kansas) care posedă capacitatea de a-și orbi voluntar pulsațiile inimii, sau de a-și dirija creșterea sau scăderea bruscă a temperaturii. Sau alte exemple: copilul Wei Rouyang (China) în vîrstă de 12 ani posedă uluitoarea facultate de a vedea dincolo de un perete sau de a cerceta cu ochii interiorul unui corp omenesc de parcă ar privi printr-o placă radioscopică. În Anglia este cunoscut cazul fetiței Belinda Hart, în vîrstă de trei ani, care poate îndoi o furculiță doar uitîndu-se la ea. Cu o forță asemănătoare este dotat și englezul Stephen North, capabil de a contorsiona de la distanță o bară de metal lată de 25 mm și grosă de 5 mm. Amintesc apoi cazul celebrei Nelly (U.R.S.S.) care demonstrează că poate efectua de la o distanță de un metru și jumătate separarea gălbenușului de albușul de ou. Un interesant caz ne-a fost prezentat recent, cu ocazia simpozionului „Bazele biologice ale proceselor de epurare și protecția mediului inconjurător”, desfășurat la Bistrița-Năsăud. Mă refer la comunicarea medicilor I. Birlea, I. Albin și I. Birs de la Clinica de psihiatrie din Cluj-Napoca. Acesta au așezat pe mina unui pacient adus în stare de hipnoză, o monedă, sugerîndu-i acestuia că bucata de metal îi va arde epitelii. Și, într-adevăr, pe locul respectiv, pacientul a constatat o arsură vizibilă. Ce determină aceste fenomene? Peste ani de zile, știința va fi în măsură să explice și aceste virtuți de excepție ale materiei organice. Îmi amintesc că în urmă cu puțin timp, la o conferință, un student m-a invitat să exorcism cum a apărut prima particulă în univers. Este clasică întrebare pe care și astăzi teologia o adresează oamenilor de știință tocmai pentru a-i obliga să admită inoțea impulsului inițial. Întrebarea nu m-a supărat (cu toate că tinărul a dorit, evident, să mă pună în dificultate) și i-am răspuns: „Vă dau întîlnire peste 50 de ani cînd voi răspunde sigur la această întrebare”. Asta, evident, ca urmare a cunoștințelor ce le vom căpăta în domeniul bioenergiei.

— Pe baza exemplorilor prezentate se poate formula uluitoarea ipoteză că în anumite cazuri gîndirea se poate transforma în forță?

— Un exemplu personal vine tocmai în întîmpinarea întrebării dumneavoastră. La Institutul central de biologie, în cadrul laboratorului condus de biologul Marioara Godeanu, am participat la un experiment extrem de interesant. La un moment dat o plantă a fost conectată la un aparat sensibil. Acul indicatorului se afla la zero. În clipa în care am „gîndit” asupra plantei — deci probabil am provocat un transfer de energie — acul a sărit la o cifră superioară indicînd o perturbare energetică în corpul plantei.

— Sintezi, știm, extrem de căutat de diverse persoane ce doresc să obțină prin solicitudinea dumneavoastră diagnosticarea unor suferințe sau depistarea unor maladii ascunse. Cum procedați în aceste situații?

— În măsura posibilităților și timpului disponibil mă străduiesc să întind o mîna de ajutor omului aflat în suferință. Din păcate mulți mă caută din simplă curiozitate și asta mă face să pierd foarte multă vreme. Ceea ce fac eu în mod practic se poate face, așa cum aminteam, și cu anumite aparate electronice. Deci și eu ca și acestea simt locul unde perturbațiile energetice indică o afecțiune. Avantajul îl constituie faptul că aceste dezechilibre se instalează în organism cu 10—15 ani mai devreme decît apariția afecțiunii propriu-zise, metoda avînd deci și efecte profilactice. Aș putea face mai mult dacă aș fi ajutat, dacă investigațiile, cu alte cuvinte, ar avea loc într-un aezămint medical și cu concursul unor cadre medicale care sint preocupate de problema bioenergiei. Am mai vorbit despre acest lucru, dar pînă la ora aceasta, nici un interes concret.

— Propuneti și un tratament?

— Nimic altceva decît o viață rațională: mișcare, exerciții de respirație, dietă alimentară.

— Să revenim la propunerea inițială. Credeti că după modelul senzorului viu s-ar putea construi aparate medicale pentru diagnostic?

— Omul a imaginat după exemplul organelor sale aparatul de fotografiat, motoarele cu ardere internă, computerele și altele multe. După modelul meu și al altora ca mine s-ar putea construi prin mijloacele și diligentele electronicii aparate de diagnostic mult mai perfecționate decît originalul.

Îndrăzneța ipoteză a unui savant român confirmată

„O nouă frontieră a fost depășită în studiul vieții”

(Urmare din pagina 1)

încă din 1958. Potrivit concepției sale, cunoscută azi sub denumirea de teoria biostructurală, materia vie (substanța fundamentală citoplasmică) este structurată, mai precis, are o structură spongioasă prin care se explică însușirile specifice ce o deosebesc de materia nevie. Numeroase fapte experimentale își găseau o explicație simplă și logică în lumina acestei teorii. Acum însă se obține un puternic sprijin direct prin observațiile făcute la Universitatea Boulder.

Desigur, celor doi oameni de știință americani le revine marele merit de a fi pus la punct și folosit tehnica grație căreia validitatea teoriei a fost dovedită „de visu”. Se repetă astfel, în zilele noastre, sub o altă formă și în alt domeniu, un episod celebru din istoria cunoașterii umane: descoperirea prin calcul a planetei Neptun de către Le Verrier. Abia după mai mulți ani, ea a fost observată la telescop, dar în istorie a rămas întipărit numele lui Le Verrier.

Un alt exemplu ne este evocat chiar de Eugen Macovschi:

— În 1912, cînd existența moleculelor era încă obiect de controversă, savantul francez Jean Perrin a efectuat o experiență ale cărei rezultate aduceau o dovadă indirectă, dar fără putință de tăgadă, despre existența moleculelor. Abia după decenii existența lor obiectivă a putut fi confirmată direct prin microfotografiile electronice. În 1969, am efectuat și eu o experiență crucială, exact după modelul dat de Perrin, dovedind indirect existența biostructurii.

Este regretabil că cercetătorii americani nu au menționat în articolul din „Scientific American” numele lui Eugen Macovschi. Singura explicație pare a fi că ei ignorau lucrările savantului român, a cărui prioritate mondială este însă din plin dovedită de numeroasele articole și cărți publicate pe această temă în țară și străinătate de Eugen Macovschi. Dealtfel, în comunicarea pe care a făcut-o la Comisia de biochimie a Academiei R.S.R., la 12 octombrie 1981, sint menționate nu mai puțin de 50 lucrări proprii publicate anterior articolului publicat în 1981 de revista americană.

Întrucît problema priorității nu ridică nici o îndoială în acest context, socotim mai nimerit să ne oprim asupra semnificației acestei teorii și despre perspectivele pe care le deschide confirmarea peste ocean. Nu pare exagerată afirmația că o pagină nouă s-a întors în biologia contemporană.

„AȚI DEPĂȘIT TIMPUL”

— E adevărat — arată academicianul Macovschi —, unii biologi refuzau să creadă că, în afara structurilor celulare dezvăluite de microscopia fonică și electronică obișnuită, ar putea exista în celule încă un alt nivel structural, rămas necunoscut, acela al biostructurii, inaccesibil microscopelor electronice convenționale. Erau ferm convinși că materia vie, substanța fundamentală citoplasmică, este nestructurată. „Ați depășit timpul — mi-a spus profesorul J. L. Destouche din Paris. Teoria biostructurii nu este pentru secolul nostru, aparține veacului următor. Cercetătorii o cunosc, dar nu se preocupă de ea datorită unor idei preconcepute”.

Dar iată, la Boulder, Colorado, s-a dovedit că această teorie este pentru secolul nostru!

— Porter și colaboratorii — subliniază Eugen Macovschi — au văzut la microscopul electronic de înaltă tensiune structura spongioasă microreticulară a materiei vie, a substanței fundamentale citoplasmice, structura pe care, prin gîndirea mea deductivă și inductivă, am imaginat-o cu două decenii mai înainte și asupra căreia am adus o serie de dovezi experimentale indirecte. De subliniat că microscopia electronică de înaltă tensiune a permis nu numai descoperirea structurii spongioase a substanței fundamentale citoplasmice, ci și investigarea unor însușiri și comportări ale acestei structuri, confirmînd întru totul rezultatele obținute de mine anterior. Mă refer la volumul spațiilor intracelulare, prezența enzimelor în biostructură, legătura biostructurii cu formațiile corpusculare intracelulare, destrămarea ireversibilă a biostructurii, informația cuprinsă în biostructură, biostructura celulei canceroase etc.

Noi amănunte ne-a dat profesorul universitar Horia Slușanschi, membru

al Academiei de științe agricole și silvice, care a urmărit îndeaproape, practic de la nașterea ei, dezvoltarea noii teorii.

Teoria biostructurală combate așa-numita concepție moleculară, general admisă pînă în prezent și conform căreia, din punct de vedere structural, materia vie nu s-ar diferenția de cea moartă decît prin aceea că în cea dintîi diferitele procese biochimice sint coordonate, pe cînd la organismele moarte coordonarea lipsește. Pe baza unor experiențe făcute îndeosebi cu țesuturi vegetale, precum și printr-o interpretare diferită a rezultatelor experimentale obținute de alți cercetători pe organisme animale, Eugen Macovschi a ajuns la o concluzie fundamentală: coordonarea nu este singurul factor diferențiînd procesele din organismele vie de cele desfășurate în organismele moarte, ci există o deosebire esențială între însăși structura materiei din care sint alcătuite organismele vie și cea a organismelor moarte.

Pe scurt, structura organismelor vie este concepută ca un ansamblu în care — în afară de starea moleculară obișnuită în care există diferitele substanțe din alcătuirea materiei organismelor — mai există o așa-numită materie biostructurală. Ea reprezintă o treaptă superioară de integrare a moleculelor în unități în care ele își pierd individualitatea atît timp cît organismul este viu, dar și-o recapătă (prin destrămarea biostructurii) cînd intervine moartea.

Iată un exemplu, evocînd, într-o formă schematică, simplificată, experiența crucială făcută în 1969 de Eugen Macovschi:

Din frunze de varză vie putem stoarce un suc. Aceleași frunze, dacă sint omorîte prin intoxicare sau încălzire și sint stoarse la aceeași presă, cu aceeași presiune și în același interval de timp, dau o cantitate de suc cu mult mai mare. De ce?! Apa și substanțele care apar în plus în suc după ce varza a fost „ucisă” — argumentează Eugen Macovschi — trebuie să se fi găsit în varza vie într-o formă care le masca prezența, ele erau legate în așa fel încît nu se puteau manifesta individual, ca apă, zahăr, sare etc. Tocmai această formă specială de integrare a unor componente care altfel nu și-ar manifesta individualitatea este biostructura.

JOCUL VIEȚII ȘI JOCUL SPORTIV DE ECHIPĂ

Pentru a ilustra procesul de integrare a moleculelor diferitelor substanțe în biostructură, academicianul Macovschi compară — plastic și sugestiv — moleculele celorlalte categorii de substanțe cu sportivii dintr-o echipă. Cît timp sportivii se află în condițiile vieții lor particulare, formal nu se deosebesc de oameții din alte categorii; tot așa și moleculele substanțelor încadrabile în biostructură formal nu se deosebesc de moleculele celorlalte categorii de substanțe. În fond, și într-un caz și în celălalt, anumite deosebiri există: sportivii se deosebesc de ceilalți oameni prin anumite însușiri (cunoștințe speciale, antrenament etc.), tocmai datorită cărora pot intra, la un moment dat,

în componența unei echipe și participa la jocul sportiv, iar moleculele substanțelor încadrabile în biostructură au anumite însușiri multumite cărora pot, la un moment dat, să intre în alcătuirea materiei biostructurate și să participe la jocul vieții.

Pentru a intra în joc, sportivul trebuie transformat în jucător, el trebuie să vină pe stadion, să-și modifice înfățișarea îmbrăcînd „uniforma” echipei sale, să ocupe pe teren locul corespunzător funcției pe care o va îndeplini pe teren și să se integreze în păienjeniișul acelor interrelații și interacțiuni cu ceilalți jucători determinate de regulile jocului. Din momentul acela, sportivul își pierde specificul său personal și, într-un anume sens, independența: de acum înainte, participînd la joc, în principiu nu se mai comportă ca un „om obișnuit”, ci ca jucător, el nu mai este independent, aparține structurii în care s-a integrat și în care poate acționa numai conform legilor ei! La fel și în cazul materiei vie: pentru a participa la jocul vieții, molecula substanței integrabile în biostructură trebuie să fie transformată în componență a materiei biostructurate. „Jocul” odată terminat, structura în cadrul căreia s-a desfășurat se destramă: jucătorii părăsesc terenul, își leapădă echipamentul, componentele materiei biostructurate părăsesc structura, revin la starea normală de molecule...

BIOSTRUCTURA ȘI CANCERUL

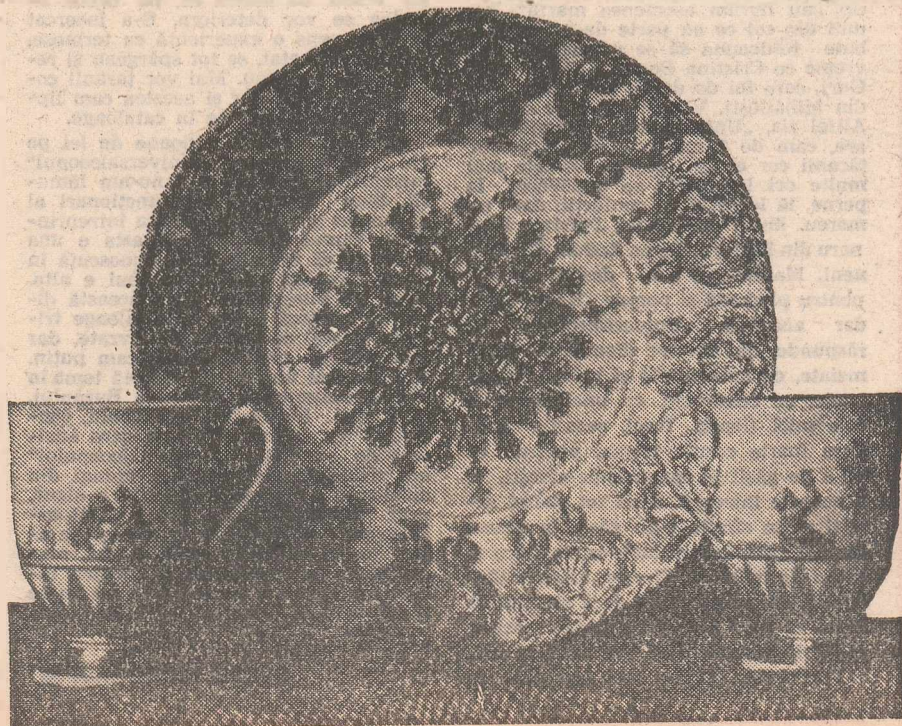
— Și acum ce urmează, tovarășe academician Macovschi?

— Plec în Franța unde voi conferenția și despre teoria mea și confirmarea ei, la Institutul de cercetări de biologie moleculară al Universității din Paris. Cît privește teoria biostructurală însăși, și direcțiile de cercetare și de aplicare posibile pe care le-am indicat în lucrări anterioare, acum, după evenimentul din Boulder, Colorado, ar trebui să capete un nou și puternic impuls. Un singur exemplu, cancerul. Încă în 1963 am afirmat că starea materiei BIOSTRUCTURALE a celulei canceroase este modificată, anormală, și că studiul acestei stări este esențială pentru cunoașterea cancerogenezei.

Rezultă că procesele fundamentale ale cancerogenezei se desfășoară la nivelul materiei vie, al biostructurii, pe cînd modificările chimice din materia nevie („materia moleculară coexistentă”) reprezintă nu cauza, ci consecința fenomenelor care provoacă această boală. De aceea este necesar să se acorde atenție fenomenelor din biostructură pentru a pătrunde în esența cancerogenezei — arăta Eugen Macovschi în 1963. Acum această idee pare să fie confirmată de microscopia electronică de înaltă tensiune.

Alte posibile aplicări: în alergologie, în caracterizarea stării produselor alimentare (în cursul păstrării fructelor și legumelor), în studiul cîmpurilor biologice (biocîmpul și cîmpul „psi”), în ecologie, în cercetarea problemelor psihicului uman. Amintim astfel lucrările lui Eugen Macovschi privind mecanismul memoriei umane, substratul material al gîndirii abstracte, raporturile teoriei biostructurale cu psihiatria etc.

Pe drept cuvînt, Porter și Tucker își încheie articolul din „Scientific American” cu aceste cuvinte: „Este limpede că o nouă frontieră a fost depășită în studiul structurii celulare și al fiziologiei celulare”. Să nu uităm însă că de depășirea acestei noi frontiere în cunoașterea vieții este legat, în primul rînd, numele unui savant român.

Țăranii în magazinele sătești

Furca de import și furca de acasă

Când într-un magazin sătesc găsești supe concentrate și cremă „Gerovital” pentru ten uscat dar nu găsești sape, joagăre și balamale, poți conchide că situația e complexă. Situația e cu atât mai complexă, cu cât firescul poate să pară nefiresc. Fiindcă e firesc să existe „Gerovital” și supe concentrate. Frecvența în rafturi a unor delicatesuri contrariază numai atunci când, spre exemplu, lipsesc din rafturi lucrurile strict trebuincioase muncilor grădinii, obiectele trebuitoare gospodăriei și pentru care, altcumva, mergi să le cauți la Satu Mare. Sau când, deși există, aceste unelte și obiecte ce fac specificul comerțului la țară sunt aproape inutilizabile. La Magazinul mixt din Drăgușeni, comuna Turulung, județul Satu Mare, bunăoară, sape și furci s-au găsit mai întotdeauna. Totuși, și situația lor e complexă. De o bună bucată de timp, discut cu țărani despre situația complexă a furcilor. Unii o rezolvă într-un chip ce-ar trebui să-i facă să roșească de rușine pe fabricanții noștri de furci. Țăranii din Turț, plecând ei într-o excursie peste hotare, și-au adus nu magnetofoane, ci furci. „Am fost, cu toții, douăzeci și patru, îmi spune primarul Chirilă Gherman, și i-am speriat pe vameși la întoarcere, când au văzut ce-aveam în geamantane: furci ușoare și japene. Pe ale noastre, dacă le ridici

de câteva ori, obosești; haltere, domnu-le, nu furci”.

Președintele cooperativei de consum din Hotarele, județul Giurgiu, îmi explică, evocând încă o dată priceperea țăranelor, cum își fac oamenii de pe aici sape ușoare și rezistente din discuri scoase din uz. În multe cazuri însă priceperea și umorul la necaz nu ajută intrucit mașini de discuit scoase din funcțiune nu se găsesc chiar pe toate drumurile, caelele de potcovit caii, iarăși, nu se prea pot confecționa artizanal, furci, felinare cu gaz, pile și găleți de tablă emailate, nici ele.

Să revenim, însă, la magazinul din Drăgușeni și la responsabilul său, Ilie Pop. Acest Ilie Pop e un om foarte conștiincios. El nu face, firește, caz de cele ce-i lipsesc — dacă nu-s în lista „sortimentelor obligatorii” — dar fiindcă oamenii vin, și întreabă, și cer, și stăruie, Ilie Pop întocmește tot timpul note de comenzi în linie ierarhică pe care scrie, desigur, tot ce a mai scris: mașini de gătit, vase emailate pentru bucătărie, sobe de cărbuni, albi zincate, bidoane pentru păstrat untura, găleți, pile, joagăre, balamale, servicii de masă, tacimuri, camere și anvelope pentru biciclete. Pe urmă: caelele, mărele pentru cusături, cuie pentru tencuieli și altele câteva ce s-ar procura, la urma urmei, și din oraș, dar atunci de ce să mai fie magazin la țară.

Privind așa, în mare, rafturile Magazinului mixt, impresia e, și ea, complexă. În multe privințe, mari deosebiri între un magazin sătesc cu de toate și unul orășenesc nu sînt. Cum mari deosebiri nu mai sînt, în cele mai multe sate și comune, nici între casa țăranelor și cea a orășenului. Televizorul e la fel, mașina de gătit aproape la fel, mașina de spălat identică. Probleme se ivesc mai ales în comerțul cu țăranelor producător, nu cu țăranelor consumator. La Turț există aproape 800 de cai iar calului și căruței le trebuie câteva lucruri pe care, e bine s-o spunem din nou, cooperația nu le procură și nici nu le produce. La Drăgușeni și Turulung oamenii au cai, sute de cai care slujesc C.A.P.-urile, cu toate că nu-s ai C.A.P.-urilor.

Tovarășa Doina Costea, vicepreședintă a U.J.C.C.C. Satu Mare, ne spune că „referindu-ne la sectoarele metalo-chimice și articole de uz gospodăresc nu dispunem, din păcate, de toate mărfurile solicitate. În 1982, sectorul nostru de prestări servicii va începe producția unor unelte agricole specifice: sape și pluguri. Experimentăm ceva pentru uneltele de grădinărit și pomicultură în secția mecanică de la Doholt. Se încearcă și pentru caelele ceva. Sintem informați că se pot produce și la prețuri mai mici decât prețurile care se practică dar nu cunoaștem în ce măsură putem procura materia primă necesară”.

Cum se poate observa, fabricația de

sape, pluguri și caelele reclamă aici un limbaj frecvent, mai cu seamă, în producția de cea mai înaltă tehnicitate și pentru lucruri ce abia au fost inventate. Ni se mai spune că se va ști mai exact, ce mărfuri interesează cu prioritate pe țărani cu ocazia adunărilor generale din U.J.C.C.C.

E adevărat, în unele privințe comerțul vrea să influențeze cererea, s-o orienteze, să-i dea un rost mai nou. Sînt în lucru 200 de miniincubatoare — la Pișcolț — urmare a unei idei de gospodar: din frigider „Fram” pe care oamenii le-ar da altfel la fier vechi. La sobe de gătit, pentru 1982, s-au încheiat bine și la timp toate contractele cu producătorii. La Doholt, se produc „ștraifuri”, adică un tip de căruță cu roți pe anvelope de automobile uzate, dar numai pentru C.A.P.-uri. Se discută mărirea producției și spre folosul populației. O anumite cantitate de mărele și unele țesături, foarte căutate în zonă, se contractează la import.

Tovarășa Doina Costea consideră că problema desfacerii mărfurilor deficitare nu-i atât a cooperației, cât a industriei ce le produce sau ar trebui să le producă. Tovarășa Doina Costea are, evident, dreptate. Cu observația că pentru multe, foarte multe lucruri iridustria aceasta este ori ar trebui să fie a cooperației. O sapă și o furcă sînt, totuși, o sapă și o furcă. Odiñoară le făcea măiestru, cu un ciocan și o nicovală, fierarul satului.

TUDOR OCTAVIAN

Un „magazin” insuficient cunoscut

Intreprindere comercială centrală, avînd sediul în Năutul Ion 8-12 și Vulturii 31, „Universalcoop” e un fel de magazin prin corespondență pentru țărani. Firește, la adresele respective poate scrie oricine, de la oraș sau de la sat, dar practica demonstrează că scriu mai ales țărani, 90 la sută din cele peste 7 mii de scrisori, înregistrate la 10 decembrie, provenind din mediul rural. Cele mai multe, după datele furnizate de economistul Elias Rozenzweig, din județele Maramureș și Bistrița-Năsăud, cele mai puține din Teleorman, fără ca asta să însemne că primii sînt obligatorii, mai slab aprovizionati decît ceilalți. N-ar fi exclus ca lucrurile să stea și așa, fără a face însă din asta o regulă, căci s-ar părea că se adresează „Universalcoopului” cu precădere țărani din satele și comunele mai izolate, aflate la distanțe mari de supermagazinele marilor orașe.

Țăranul cere unitatea livreează prin coletărie și omul plătește cînd, acasă, îi sosesse înștiințarea de la poșta. Nu se întimplă în toate cazurile așa, adică mai sînt și refuzuri, 93 pînă la data de mai sus, Jenica Nenica din Olteni, Teleorman, de pildă, neprezentîndu-se să ridice un capot de diftină, un termoplonjor etc. De regulă însă, oamenii se grăbesc la poșta, dar celelele întirzie, tăci termenele de livrare, susține directorul comercial Ion Popescu, sînt labile și, desigur, în funcție de marfa solicitată și de numărul de solicitanți. În medie, se așteaptă cam 10 zile. Cînd e vorba însă de un produs foarte cerut, o pernă, de exemplu, așteptarea se poate lungi și la o lună, interval în care corespondentul primește o înștiințare cum că e „ținut în evidență”. Mai neplăcută e hirtia, tot tip, „nu livrăm asemenea marfă”, dar unii din cei ce au parte de ea nu trebuie totdeauna să se mihnească, de vreme ce Cristina Popescu din Hăiești, Gorj, cere foi de dafin, iar Dan Lungu din Mihăilești, Vilcea, fîină de oase? Altfel zis, „Universalcoop” trimite ce are, cam de 7 milioane de lei pe an, țărani cer ce le lipsește, de cele mai multe ori interesele se potrivesc, la perne, la lenjerie, la confecții, dar nu mereu. Mulți vor caelele, Petrișor Poenaru din Băilești, Ioana Roman din Corneni, Maramureș ș.a., destul optează pentru plușcord și pompe „Kama” etc., dar acestora „Universalcoopul” le răspunde, din motive diverse și întemeiate, cu amabilitate și refuz. Cu caelele, cu semințele, cu uneltele agricole mici (lopeți, furci, seceri), produse foarte cerute tocmai pentru că nu-s de găsit în magazinele sătești, e o poveste întregă. S-au tot căutat soluții și, în sfîrșit, s-au găsit, în sensul eu, din 1982, întreprinderea și livra și astfel de mărfuri. Firește, ideea e lăudabilă, dar am înțeles, dacă am înțeles bine, că ea n-are, cel puțin acum, acoperire totală, deși 1982 bate la ușă.

Pentru semințe, s-a luat legătura cu

„Agrosemul”, dar încă nu s-a stabilit nimic precis. S-a luat legătura, pentru caelele, cu I.M.U.M., singurul furnizor din țară („Flacăra” a mai scris despre problema caelelor), dar colaborarea nu-i tocmai definitivată. Cert e că o „partidă” de caelele, din import, se găsește în depozitele „Universalcoopului” și, cît va putea, unitatea va livra, dar un vagon e, oricît s-ar trage de el, un vagon, iar cererile mult mai mari.

Intreprinderea desface tot felul de produse, de la vopsea de păr la perne și piese de motocicletă, pentru aceste ultime mărfuri deținînd, cum se zice, monopolul. Adică perne și piese de schimb pentru „I.J.”, să spunem, nu găsești decît la „Universalcoop”. Perne da, cooperația din Buftea e la zi cu livrările, piese nu. Fiind majoritatea, din import, acestea n-au mai venit de 3 ani, oamenii le cer, iar „Universalcoopul” ridică din umeri și regretă. Se mai solicită, insistent, lămpi pentru televizor și, fiind la modă, plușcord. Primele nu sînt în nomenclatorul unității care, nu-i așa, nu e una specializată, plușcordul e, dar lipsește! Acesta, în raieuri fie mici, fie foarte mari, a înlocuit în opțiunile corespondenților jerseyul, care nu se mai poartă. Acum, jersey e berechet pentru că, opinează directorul Ion Popescu, a început să se fabrice în cantități mari exact cînd a încetat să mai fie la modă?! Probabil că aceeași soartă o va avea și catifeaua raiată, cînd nu se va mai cere, va fi tot mai produsă?!

Ce-și mai dorește țărani? Ceasuri cu cuc, desfacerea acestora trecînd de 5 mii de bucăți pe an. Ca o dovadă că nivelul de trai a crescut simțitor, ca și cel al pretențiilor, țărani vor tot mai multe casetofoane, dar întreprinderea nu vinde de teama că, pe drum, acestea se vor deteriora. S-a încercat în acest sens o experiență cu termose, dar s-a renunțat, se tot spargeau și reclamațiile curgeau. Mai vor țărani cojoace de blană, dar și acestea cam lipsește, deși sînt trecute în cataloage.

Dacă vinde de 7 milioane de lei pe an, și vinde, e clar că „Universalcoopul” lucrează bine. Munca e, ne-am lămurit, bine organizată, 2 funcționari ai poștei fac serviciu în incinta întreprinderii, fluxul e rapid, dar asta e una și faptul că unitatea nu-i cunoscută în masa țăranelor cum ar trebui e alta. Ceva se întreprinde și în această direcție, reclamă la radio, cataloage trimise odată cu mărfurile livrate, dar inclinăm să credem că e cam puțin. Am încercat un test pe această temă în câteva comune de pe Valea Buzăului, la Cislău, Pătirlagele și Nehoiu, constatînd că numărul celor care auziseră de serviciile „Universalcoopului” era redus. Comerț modern numai din auzite nu se poate face, asta e sigur, n-ar strica, gîndim, ca „Universalcoopul” să țină mai mult cont de acest foarte simplu adevăr. Altfel, magazinul prin corespondență pentru țărani funcționează prompt și cînd nu se întimplă așa, vîna nu e a lui decît parțial.

OVIDIU IOANIȚOIA

Deficitari la caelele...

Ne oprim la Grădiște, în județul Giurgiu. „Metalochimica” e zăvorîtă, cu lacăt și drug de fier la oblon. Nici o explicație în legătură cu soarta unității respective. Tablita cu „aici se vinde loz în plie” nu ne lămurește și nu cred că-i încălzește nici pe locuitorii din Grădiște. Intrăm în vorbă cu Ștefana Dobre, care a ieșit în poarta casei. Cînd o întrebăm dacă găsește tot ce-i trebuie la magazinul din satul ei, mă privește cam pe sub sprincene... Discuția se înfiripă abia cînd aflăm că bărbatul Ștefanei Dobre e conductor la C.A.P. și acum e cu atelajul la cîmp. „Dar caelele găsiți? Și hamurile, curelele, de unde le procurați?” „Caiele și hamuri și curele? Păi, îmi răspunde rîzînd, cam amar, astea nu le-am mai văzut de mult! Curelele și hamurile le cîrpește, cu sîrmă, și căpăstru ar trebui, dar nu se mai stie de cînd nu s-au adus... Da! nici altele, care trebuie în gospodărie! Găleți nu sînt, nici lămpi cu petrol, pentru iluminat — că lumina se mai oprește — și stropitori, sînt și nu sînt, și luminările lipsește, continuă Ștefana Dobre, și fitilele pentru ai care mai au lămpi, acu' nici nu știu ce e, ce nu e, că — atî văzut — e lacăt la ușă!”

Sat mare — Comana are, sîntem siguri, destul cumpărători și destule cerințe pentru gospodăriile acestora. Din păcate, după discuția purtată cu Maria Bobe, vînzătoare la magazinul „Metalochimica” (gestionarul, soțul dînsui, Tudor Bobe, era plecat la depozit, în București), am ajuns la concluzia că nici aici, la Comana, sătenii nu reușesc să cumpere tot ce le trebuie. Magazinul de mobilă „e mai sus”, și mobilă se aduce, dar noi dorim să știm dacă se găsește nu ce cumpără omul la zece ani o dată, ci marfa pe care o caută zilnic.

Țăranii spun „bună-ziuă” — cred că totdeauna va fi pentru mine sîrbătoare la auzul acestui bună-ziuă spus cu atita demnitate, rostît atît de curat și de frumos, cred că totdeauna voi nutri speranța că salutul țăranelor va rămîne la fel și, poate îl vom regăsi și noi, cei din marile orașe, cei care l-am uitat valoarea — și Maria Bobe continuă să-mi spună ce se găsește și ce nu se găsește la Comana. Aflu că anul acesta n-au fost oale de gătit, că lipsește cazanele de untură, ibricile, tăvile, farfuriile. Găleți de tablă zincată și din plastic se găsesc, dar emailate nu. Au perii de haine, perii de ghetă, bidinele, dar nu au lanturi, plasa de sîrmă, rapit, cuie. Au cazmale, sape au avut, dar nu au putut răspunde cererii de ferăstrăle. Nu s-au găsit nici minere pentru ferăstrăle. Biciclete sînt, dar un șurub, să dai cu tunul, nu găsești!

Intră o gospodină și întreabă de farfurii. Maria Bobe îi arată o farfurie de mărimea celor de desert. „Ce să fac cu ea? întreabă femeia. Mă îmi trebuie să pun mincare în farfurii, nu dulceață!”

Și cu toate acestea Maria Bobe îmi

spune că soțul dumneai trece săptămînal pe la depozit, iar în comenzi cere de fiecare dată mărfurile solicitate de oameni. Nici dînsa nu-mi poate răspunde ce se întimplă cu comenzile, de ce nu sînt onorate.

Magazinul mixt din Budeni e gospodărit de 22 de ani de către Mihalache Stan, Cunoaște bine cerințele consătenilor, dar tot atît de bine și ce nu are în magazin. Comenzi face, dar marfa cerută nu apare. Ne lovim din nou de lipsa cuielelor, cele pentru construcție, de 6, 7, 8, 9, 10 cm, lipsește mult solicitatele cazane de untură.

Otilia Tudor, venită la cumpărături, îmi spune care-s necazurile femeilor de la țară, cele care muncesc la cîmp, și pe ploate, și pe frig: „Să știți că întrebăm mereu de ciorapi, și nu găsim. Păi, noi nu putem iesi la cîmp cu ciorapi subțiri! Și de flanele și pantaloni de corp, ce să mai zic? Să merg la București pentru orice? Pislari de casă nu am mai văzut, și chiar stofă de tergal, pentru o fustă. O oală de gătit, o cratiță, farfuriile, pentru orice trebuie să mergem la oraș! Acu' întreb de un trening, că noi, femeile, îmbrăcăm lucruri groase la cîmp. V-am spus, că nu intrăm în zori în birouri încălzite, dar nici treninzuri nu-s de găsit...”

Nu are rost să vă repetăm de lipsește la Budeni, pentru că sînt aceleași articole de uz gospodăresc care lipseau la Comana.

Pentru a părăsi județul Giurgiu mai luminați decît după vizitarea magazinelor sătești, ne oprim la Uniunea Județeană a Cooperativelor de Consum și Credite. Discutăm cu președintele U.J.C.C.C., Ilie Purcărescu, și cu vicepreședintele, Silvia Stoian. Esențială ne pare problema aprovizionării magazinelor. Aflăm lucruri bune: este în curs de finalizare construcția depozitului de la Grădinari. Acum, e drept, aprovizionarea — nu mai în parte — se face și de la București. În 1982 se preconizează începutul aprovizionării doar din depozitele județului Giurgiu.

Silvia Stoian este intrutul de acord cu opinia noastră — anume că oamenii trebuie să găsească tot ce le trebuie în sat. Dar, din păcate, mai tot se urcă în tren sau în autobuz — chiar de la Comana și Vidra — pentru a cumpăra cele trebuitoare gospodăriei — de la Giurgiu, de la București. De ce? Pentru că, dacă vorbim despre ciorapii de bumbac în amestec cu melană — ciorapii patent pentru femei, așa le spune în nomenclator — ei sînt livrați doar de o singură întreprindere, aflată la Cîmpina, care trebuie să acopere nevoile tuturor sătenilor din țară! Cît despre caelele, aici situația ne pare demnă de o bună piesă de teatru: întreprinderea mecanică Medgidia, unicul producător de caelele, are în dotare, pentru a le fabrica, o mașină veche de o sută de ani! !

PIA OLARU

Legea ne apără, s-o cunoaștem, s-o respectăm!

Mărturie de ultima oră (I)

1. Un omor perfect ?

La 25 decembrie 1980, în jurul orei 20.30, pe strada Saturn din Brașov, cetățeanul Carol Sylvester, lucrător la Întreprinderea drumuri și poduri, a fost lovit de un autoturism pe trecerea de pietoni și a murit în spitalul municipal, câteva zile după internare, în suferințe atroce. În seara aceleiași zile, șoferul autoturismului 1-BV-6820, Vasile Teleagă, om al muncii la Întreprinderea „8 Martie” Zărnești, și însoțitorul acestuia, Constantin Mihăilă, de la aceeași întreprindere, dau organelor de miliție o declarație a cărei bizarete nu va fi remarcată decât mai târziu. Amândoi afirmă că în dreptul trecerii de pietoni, mașina a încetinit viteza pentru a se putea supraveghea apariția pietonilor eventuali când un vehicul ce venea din sens opus a aprins brusc faza lungă, orbindu-l; aproximativ în aceeași clipă, la circa 1-2 metri în dreptul parbrizului, au observat o umbră: s-a auzit o busitură pe capotă, frâna, lumea adunată în jurul victimei, ei nu știu exact cum s-a întâmplat.

Descrierea faptelor, neutră și prevăzătoare, cum se întâmplă adesea în relațiile celor ce comit accidente de circulație, ar fi trecut poate neobservată, și câteva zile după accident chiar așa s-a și întâmplat, dacă n-ar fi intervenit ceva cu totul ieșit din comun: cu toate că victima a fost lovită în plin sub centrul de greutate, și catapultată pe parbriz și apoi pe capota superioară, așa cum rezultă din procesul verbal încheiat de lucrătorii echipei de miliție sosită la fata locului, autoturismul nu prezintă nici una din urmele ce însoțesc de obicei un impact atât de violent. Furturile sînt curate. Masca motor, elementele de semnalizare, bara de protecție, tabla, celelalte elemente decorative nu prezintă nici cea mai neînsemnată zgîrțitură. Buza capotei a fost ușor și ne semnificativ scriclăită și atît. Ciudățenia acestei constatări este completată de un șir întreg de alte coincidențe care-l sporesc misterul: aparatul de fotografiat al lucrătorului de miliție se defectează, familia victimei nu este anunțată de tragedia ce a avut loc pe strada unde cu cîva timp în urmă, tot pe trecerea de pietoni, s-au întâmplat alte două accidente de circulație, amîndouă comise de lucrătorii de miliție.

Lovitură de teatru: Laboratorul central de criminalistică respinge categoric posibilitatea impactului victimei cu autoturismul 1-BV-6820 și stabilește că victima a fost lovită cu partea frontală de un alt automobil ce se deplasa din sens invers și apoi proiectată pe capota motor a autoturismului trimis spre expertizare.

Afirmatia pare de domeniul fantasticului, dar coroborînd-o cu alte elemente desprinse din anchetă, devine nu numai seducătoare ca ipoteză de lucru, dar și verosimilă. Cu atît mai verosimilă cu cit ea singură este în măsură să explice poate cea mai paradoxală dintre faptele acelei întîmplări: direcția de mers a victimei. După martorii oculari, victima se deplasa dinspre trotuarul unde se afla locuința sa înspre trotuarul unde sînt amplasate punctele de interes comercial. Dar nimeni, absolut nimeni nu poate să explice în ce fel anume victima a părăsit locuința în jurul orei 18 și ajunse pe trotuar abia în jurul orei 20.30. Rămîne inexplicabil, dacă am rămîne la depozitia martorilor oculari, de ce victima afirma că a fost lovită în timp ce se întorcea acasă, deci traversa strada venind dinspre trotuarul cu magazinele alimentare. Deducțiile bunului-simt și precizarea victimei concordă cu ipoteza Laboratorului central de criminalistică.

Tot cei doi martori oculari declară că fiind împreună pe trotuar înainte de a începe traversarea vorbeau între ei pentru ca apoi, mai târziu, întrebati unde se afla fiecare în momentul accidentului, unul să declare că se găsea pe marcajul de pietoni, în mijlocul soselei, iar celălalt că se oprise pe bordură. De ce? Nu cumva îi despărțise autoturismul care orbise cu farurile și catapultase victima pe capota mașinii 1-BV-6820 ?

Martorii autoeliminîndu-se, în favoarea variantei conform căreia accidentul ar fi fost produs de autoturismul Dacia 1-BV-6820 nu mai există practic nici un argument. În timp ce trecea strada pe pasajul pentru pietoni venind dinspre piață spre casă, cetățeanul Carol Sylvester a fost catapultat cu o forță neobișnuită de un autoturism necunoscut pe capota mașinii 1-BV-6820, ce venea din sens invers (așa se explică umbra, lipsa urmelor), aceasta l-a transportat circa 17-18 metri, depunîndu-l pe caldarîm înainte de a frîna.

2. Apelul mamei și al fițelor ei Ana și Ida

„Zăceam pe patul ăsta. El a venit de la lucru. „Servus, mami. Cum îți merge ?” Am stat puțin de vorbă. În camera cealaltă, Ana învâta cu un coleg. L-am auzit trebăluind la bucătărie, apoi plecînd...”

L-am mai văzut în spital. Nu știu cum putea suporta durerile. Era rupt tot. Vorbea puțin, aproape deloc, de parcă se supărase pe soartă... Am rămas singure trei femei. Eu, boinăvă. Fetele — studente. De aproape un an se fac expertize și paraexpertize. Nu mai putem, nu mai avem cu ce trăi. Cine l-a omorît ? Ne chinuie întrebările, se adună necazurile, lipsurile...”

3. Vasile Teleagă

Proprietarul autoturismului 1-BV-6820 nu este mai înalt decît victima și pare, la prima vedere, la fel de „fericit”. S-a ras. În seara precedentă îl lăsasem teos, trist și nehotărît. Spun „il lăsasem” deoarece el ar fi vrut să continuăm. Părea extrem de obosit totuși. Poziția lui neclintită în a susține că e nevinovat începea să se clatine. Am propus să ne vedem a doua zi. Dacă va avea ceva în plus de spus e bine ca acest lucru să se întîmple după o noapte de odihnă și de meditație. Sustinea mereu că nu e obosit. Dar era. Și trist și hătuit și singur. Vestea achitării sale nu i-a produs nici o bucurie. N-a mincat, n-a băut, n-a ris...

Ucisesse un om, nu mă îndoiam de asta. În ciuda rapoartelor tehnice, a extragantelor coincidente, a ipotezelor seducătoare. Omorise absurd. Revoltător de absurd. Dar omorise un om și deși îmi impuneam mai mult să condamn și să compătinesc mai puțin, lucrurile se petreceau agasant de evident invers. Cu toate că ieșise victorios, omul părea în pragul falimentului moral și psihic. Insista să mai discutăm. De mult, fusese foarte fericit. Amănuntul biografic îl sesizasem în relatarea prietenului său, Constantin Mihăilă. Amîndoi traversaseră ani glorioși, adjunctul șefului secției forjă și președintele sindicatului. Pe atunci, tinuse să precizeze Constantin Mihăilă, îl cunoșteam mai mult din vedere. Îl vedeam mereu prin întreprindere la braț cu soția lui.

La braț cu soția lui... L-am întrebat ce face soția ? Care ? Divorțase, deci. „Nu exista în Alimentația ce aveam noi în cămară”. „I-a plăcut să fie gospodăr”. „Erau elevi cînd se cunosuseră...” Pufinele vorbe, frazele disperate acoperă ani întregi, imagini complexe, idei și realități greu de exprimat.

Boala ei, răspunsurile evazive ale medicilor, neliniștile, alergăturile, întrebările, disperarea, rătăcirile ei, ale lui... „Băiatul n-avea decît noțe de 10 și-l îngrijeam singur...”

A doua soție a fost un compromis, ca un pact iluzoriu de neagresiune cu destinul, dar nu mai avea răbdare să înțeleagă și mai ales să uite și în ziua accidentului aducea din județul Dimbovitza un martor pentru divorț. Muncise și sperase 30 de ani și în amurg se trezise singur, părăsit, fără familia la care năzduise, într-o cămaruță de 7 metri pătrați, fără lumină, fără încălzire, voia totuși să dovedească că el avusese dreptate, că viața lui putea fi o pildă pentru ea, pentru fiul ei, pentru toți cei ce nu-l înțeleseseră, ațîrta eșecul cu bunăștiință de firul piapînd al răbunării morale și deodată, în stradă, în drumul spre a doua zi dimineată se năruise totul...

Rasul proaspăt și dimineata frumoasă îl fac dintr-o dată tinac. Ochii i s-au alungit, pungile de sub ochi au dispărut, buzele i s-au subțiat, s-au întins parcă într-o singură noapte ? Poate pentru că nu mai privește mereu în jos.

— Și atunci ? îl întreb.

N-am mințit cînd am afirmat că n-am văzut nimic. N-am văzut și nu știu cum s-a întîmplat. Restul însă este minciună. Nu m-a învățat nimeni. M-au îndemnat împrejurările. Nu le doresc dușmanilor mei să treacă prin ce-am trecut eu în acele clipe și în tot anul care a urmat. Nu vedeam, nu memoram, nu deosebeam nimic. Un profesor universitar a văzut mașina. E imposibil, a zis, ca mașina aceasta să fi lovit în plin un om. Imposibil. Cere o expertiză și-ai să vezi. Nu există complet de judecată care să aibă tupeul să te condamne cu o mașină în starea asta. Acolo trebuie să se fi întîmplat altceva. Ce ?... Îmvișiaia capul.

— Si ai început să inventezi...

N-am inventat nimic. Se vorbea de accidentele comise tot pe Saturn de lucrătorii ai miliției. Victimele erau amestecate... Oricum, s-a conturat ipoteza existenței unei alte mașini... Aici chiar, am auzit despre un caz întîmplat pe Calea Bucureștiului... Un autoturism lovește un pieton, dar nu-l omorîră, îl transmite unui vehicul ce venea din sens invers. Autoturismul ucigaș dispăre, celălalt plătește oalele sparte... Dacă și la mine a fost la fel ? Reușise să mă convingă aproape... Raportul Laboratorului central de criminalistică le-a întrecut pe toate.

4. Faza lungă

„Scrisem declarația în fața lucrătorului de miliție, explică Constantin Mihăilă, aflat și el în mașină în timpul accidentului, cînd acesta a fost chemat pînă afară sau a plecat singur, nu mai tin minte; imediat, Vasile a băgat capul pe usă și mi-a zis să scriu că pe pasajul de trecere o mașină venind din sens invers ne-a orbit. Eu tocmai descriam cum, brusc, în fața noastră apăruse o siluetă la circa doi metri, așa că am adăugat, pe care n-am putut-o vedea decît ca pe o umbră din cauza faptului că din sens opus venea o mașină cu lumină mare sau ceva asemănător... Nu mințeam chiar de tot deoarece într-adevăr ne intersectase o mașină cu faruri puternice, dar asta se întîmplase mai devreme cu vreo 50-100 de metri...”

5. Și așa mai departe...

(Va urma)

NICOLAE CRISTACHE ■

Cauza apelor curate

Starea Oltului (IV)

Investigația noastră privind calitatea apelor rîului Olt, de la izvoare pînă la vărsarea în Dunăre, continuă cu alte trei unități industriale din județul Brașov. Din datele prezentate de specialiștii O.G.A. ai județului de referință rezultă că din întreaga rețea hidrografică a zonei, măsurînd 1880 km (209 km pe rîul Olt, restul aparținînd afluenților săi), circa 1400 km de ape sînt de calitate I, ape păstrînd viață, cu pești, dar cea mai mare parte a lor se află în cursul superior al afluenților, în zone de munte, neatîns de poluarea orașelor. Mai departe, revin 65 km ape de calitate a II-a, 157 km din calitate a III-a și nu mai puțin de 159 km de ape complet degradate, fără de viață. Între acestea, o mare parte din afluenți, cum ar fi Timișul Sec, Ghimbășelul pe 14 km, Birsa pe 40 km, Vulcănița pe 25 sau Corbul Ucii, și încă alții, toți vărsîndu-se bineînțeles în Olt. În privința rîului propriu-zis, pe raza Brașovului ape de calitate I nu există, din a doua categorie sînt 21 km, în a treia 144 km, iar ape degradate se întind pe 44 de kilometri, de regulă în aval de unitățile excesiv poluatoare, cum ar fi cele de la Codlea sau Victoria. Din Brașov vom trece în județul Sibiu (notat cu 3 în scara pomencică în numărul anterior), apoi mai departe, în Vilcea și Olt...

PEȘTILOR LE STĂ BINE CU BURTA ÎN JOS !

Codlea. „Orașul florilor” este din păcate și un mare poluator. Concură la aceasta atît fermele de porci ale IASCIP (căreia O.G.A. a trebuit să-i aplice amenzi pentru a o convinge să pornească stația de epurare, pretextul fiind așa-zisa economie de energie), cit mai cu seamă Întreprinderea „Colorom”, ale cărei probleme sînt dintre cele mai grave. Aici stația de epurare biologică nu funcționează deloc bine și nici nu s-ar putea altfel, de vreme ce apele extrem de toxice (care ar trebui arse) sînt dirijate tot spre această stație, inhibînd formarea nămolurilor biologice. Cităm dintr-un raport al unei comisii a Consiliului Național al Apelor, care a analizat în primăvara acestui an activitatea privind protecția apelor de la un număr de 31 de unități economice din bazinul Oltului: „Întreprinderea „Colorom” Codlea evacuează ape cu conținut foarte mare de substanțe organice (peste 15 500 kg/zi CCO-Mn), cu caracter cancerigen, interzise de Decretul 414/1979, care provoacă degradarea pîriului Vulcănița și în continuare a rîului Olt, cu influență asupra tuturor folosințelor din aval, inclusiv poluarea străului freatic din zona combinatului. Pentru evitarea impurificărilor cu substanțe toxice deosebite, această unitate a avut prevăzută o investiție de incinerare a apelor, cu termen inițial de punere în funcțiune în anul 1974, dar care pînă în prezent nu s-a finalizat”. La fata locului ne aștepta însă o surpriză. Directorul Dumitru Dobrescu este departe de a fi un om dezinteresat de problema apelor și calitatea lor, așa cum ne închipuisem noi. Dimpotrivă, la „Colorom” se fac în momentul de față eforturi însemnate pentru rezolvarea situației, a fost reorganizat laboratorul de analize, în fruntea biochimistilor a fost numit un inginer care coordonează și face legătura dintre producție și cercetare, în stația biologică se află un nămol proaspăt, cultivat cu mai multă grijă, conducția de abur pentru încălzirea stației va fi legată curînd, oamenii știu cit de gravă este problema poluării și se pare că s-au hotărît să ia taurul de coarne. „Dacă scap eu de aici vreun produs pe apă, zice Dumitru Dobrescu, apoi n-o să mai vedeti pești decît cu burta în sus !” În privința incinerării se fac de asemenea pași decisivi, e adevărat că aici ba s-a pus condiția arderii pe gaz metan, apoi s-a trecut pe motorină, iar acum se revine iarăși la gazul metan. Directorul promite că în curînd mecanicii vor termina montarea conductei pentru centrala termică, după care urmează să lucreze exclusiv pentru stația de incinerare a apelor toxice. Angajamentul este ca pînă la 15 decembrie instalația să funcționeze. Sigur că problema arderii acestor ape nu va fi nici atunci ușoară, fiindcă se poate schimba compoziția lor destul de des, în funcție de natura produselor fabricate în unitate. Cauza de ardere nu pare să fie chiar complet pus la punct, dar există asigurări de remediere și totul rămîne, pentru momentul de față, ca el să fie pus în funcțiune. Este un lucru pe care toată lumea îl așteaptă cu nerăbdare, inclusiv cei de la „Colorom”...

IATĂ CĂ SE POATE ȘI AȘA !

Făgăraș. Merită să cităm numele specialiștilor din colectivul de cercetare privind protecția apelor, de la Combinatul chimic: Nicolae Verbuță, actualmente director adjunct, Ioana Ilie, Jenica Verbuță, Dorin Stolan, Liviu Boeriu, Ion Traian, de meserie ingineri chimisti, biologi, proiectanți, ca și pe cel al directorului general Teodor Șuteu, care a tutelat și încurajat permanent activitatea celor dintii. Rezultatele obținute astfel la acest uriaș combinat chimic sînt excelente, iar colectivul numit un adevărat model de preocupare și pricepere în domeniul despre care vorbim. Înainte de anul 1970, de la C. Ch. Făgăraș se deversau cantități foarte mari de fenoli (125-150 mg/litru); astăzi ei nu depășesc 0,5 mg/l și ape cu aciți compuși cu azot (amoniacul ajungea la circa 200 mg/l, față de limita de 10 mg/l). După cercetări îndelungi și amănunțite, specialiștii citați au dezvoltat o nouă tehnologie, punînd la punct un nămol biologic adecvat, pe care de altfel au și brevetat-o. Pentru scăderea concentrației de nitroderivați din ape se vor pune în curînd în funcțiune încă două decantoare speciale, folosînd tehnica de epurare anaerobă, tot după o cercetare proprie. De asemenea, funcționează cu bune rezultate o instalație

de ardere a „apelor roșii”, a căror nocivitate este binecunoscută. Și am mai observat ceva: problema gospodăririi apelor, inclusiv epurarea, este privită aici ca parte integrantă a procesului de producție. Practic, în toate fabricile și secțiile (lucra care se întîmplă, să remarcăm, și la combinatul similar din Rm. Vilcea), directorul sau șeful secției răspund atît de producție cit și de instalațiile de epurare aferente, iar parametrii apelor uzate, înainte și după epurare, sînt centralizați în jurnalul de producție al dispeceratelor respective și ca urmare analizi zilnice în ședințele operative de conducere. Este desigur un mod de organizare și conducere care ar trebui generalizat în toate unitățile !

FENOLI ȘI ACIZI ÎN PUȚURILE GOSPODĂREȘTI ? !

Victoria. Doar vreo 20 km în aval de Făgăraș, Oltul primește un afluent numit Corbul Ucii. Este un pîriu complet degradat, fără cea mai mică urmă de viață, care aduce cu el apele deversate la Combinatul chimic Victoria. Cum se vede, cel din Făgăraș se află destul de aproape, dar între cele două combinate, cel puțin în privința atenției cu care este privită problema apelor, se află o distanță uriașă. Stația de epurare cu treapta ei biologică funcționează, e adevărat, destul de bine, dar ea a fost construită înainte de 1970, iar astăzi este cu mult depășită, nefîndu-se seama de dezvoltarea combinatului. Astfel, dacă jumătate din apele cu conținut organic rămîn neepurate, ce folos că cealaltă jumătate se epurează destul de bine ? ! Instalația de fabricare a fenolitului se află din păcate la o distanță apreciabilă, de unde apele uzate trebuie aduse cu cisterne pînă la stația de epurare. Ele se mai pierd pe drum și astfel curg în pîriul Corbișor, iar locuitorii din satul Corbi s-au plîns de foarte multe ori de mirosul cu totul neplăcut al apelor... Un rest de circa 100 de tone de acid mineral rezidual se amestecă, pe de altă parte, cu apa, iar pentru neutralizare ar fi nevoie de cel puțin 80-100 tone de var zilnic, material deficitar, energointensiv. Unica soluție ar fi schimbarea tehnologiei de fabricație în cazul amintit, fiindcă în momentul de față circa 700 m³ de ape avînd Ph-ul 3 se scurg în fiecare oră în Corbișor, apoi în Olt. Alte vreo 100 de tone de ape uzate, la fel de acide, se scurg de aici în Olt în urma tehnologiei de producere a nitrocelulozei pentru lacuri. Și lista nu-i încă încheiată. Rețelele de canalizare ale combinatului, subterane, sînt construite acum mai bine de 40 de ani, iar termenul lor de folosință a fost de mult expirat. Numai în ultimii 5 ani combinatul de la Victoria a crescut de 2,5 ori, dar rețelele au rămas aceleași, amestecînd ape acide cu ape convențional curate, apoi cu ape cu conținut organic și așa mai departe. Combinatul are prevăzută în plan o investiție de circa 13 milioane, numai pentru separarea rețelei, dar pînă atunci fenolii și acizii curg pe Ucea și Corbul Ucii, două foste pîriuri de munte, devenite simple canale de scurgere, complet pustii biologic. Pinza freatică din apropiere a fost contaminată, astfel că localnicii au fost nevoiți să abandoneze o parte din puțurile gospodărești. Impurificarea s-a transmis pînă la Rm. Vilcea, de unde necesitatea opririi stației de alimentare cu apă a orașului, de care am amintit la început. Fără acordul organelor de gospodărire apei s-a dat în folosință o instalație de fabricare a sărurilor de cadmiu și seleniu, un pericol potențial de impurificare gravă a Oltului cu sărurile acestor metale grele, deosebit de toxice. Combinatul nu are un specialist în ape, Emilian Achiriu, șeful serviciului producție, îndeplînd și această atribuție, dar din păcate în mod nemulțumitor. Toate aceste lucruri au făcut ca, pe lîngă intervențiile la Ministerul Industriei Chimice, Consiliul Național al Apelor să propună acum cităva vreme aplicarea articolului 17 din Legea nr. 6/1974, adică oprirea instalațiilor poluatoare pînă la înlăturarea cauzelor și în mod special a secției de fenolit. Vizitat cu puțin timp în urmă de un alt reporter al revistei noastre, tovarășul director Leonida Costea a promis atuncî măsuri mai ferme, acțiuni concrete pentru remedierea situației. Ele, din păcate, nu se fac încă simțite.

(Va urma)

DUMITRU GRAUR ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Unirea tuturor românilor

Chișinău, sâmbătă 3 noiembrie 1918

(I)
Conștiința unității e o realitate sufletească a poporului românesc de pretutindeni.

Tăranul român de oriunde, aruncat între alte neamuri, a avut sentimentul just al diferențierii de [neam] și s-a îngrădit ca într-o cetate în însușirile distinctive ale vieții lui naționale. În cursul veacurilor un simplu trai patriarhal a menținut frățietatea acestor oameni de un singe, oricât de îndărătnice au fost încercările de desființare. Blocul sufletească s-a păstrat intact, ca în alte părți, și în Transilvania. [...]

Cu vremea însă sentimentul unității s-a desființat din faza primitivă a instinctului de conservare și-a primit îndrumările conștiente ale unor justificări superioare. Comunitatea originii române a românilor de oriunde a fost ideea călăuzitoare a luptelor naționale pe care românii din Transilvania le-au dus împotriva încercărilor de deznationalizare. Din această conștiință a originii comune a răsărit și principiul unității politice care prindea rădăcini mai adânci în măsură ce se dezvela politica perfidă a Austriei, în măsura în care tendințele de desființare ale ungarilor se înteeau și în măsură ce se consolida tinărul regat al României.

Credința unității naționale a trăit însă întotdeauna în sufletul românesc. Ea s-a moștenit din părinți, ea mîngia intimitatea vieții familiare și dădea putere de rezistență împotriva persecuțiilor de tot soiul.

Intărită în cursul vremii, a devenit articolul primordial în crezul vieții naționale a poporului român din Transilvania.

Dinasticismul atît de des invocat de Habsburgii al românilor a izvorit și el din această idee a unității naționale. Cînd regatul de azi al României era numai provincie dezmembrată, încălcată rînd pe rînd de atîția vecini, — credința în realizarea acestui plan de unificare națională trebuia să ducă în mod fatal spre Viena, reședința împăratului. Acest dinasticism nu pornea deci din nici un fel de sentiment de recunoștință și devotament (pe care le-ar fi dezmințit la fiecare pas istoria), ci numai din necesitatea fatală simțită de conducătorii poporului românesc de a înviora forța de rezistență a maselor populare prin iluzia unei bunăvoințe împărătești și de-a-și căuta un punct de sprijin în mijlocul atîtor nenorociri.

Dintre două rele: Alianța cu Viena împotriva ungarilor și alianța cu ungarilor împotriva Vienei, românii au ales raul cel mai mic, primejdie mai suportabilă, fiindcă era mai depărtată: Alianța cu Viena.

O operă de preț a gândirii militare românești

Cărțile de gândire militară nu sînt o lectură lesnicioasă pentru marele public nespecialist: Clausewitz — citat atît de frecvent pentru definiția războiului — rămîne o lectură aridă chiar pentru profesioniștii militari, iar B.H. Liddell-Hart — pentru a ne mărgini doar la aceste două exemple ilustre — este practic necunoscut în cercurile largi de cititori prin scrierile sale de gândire militară, marele public cunoscîndu-l doar ca istoric al celui de al doilea război mondial. Cartea recent apărută, *Hărțuirea în acțiunile de luptă duse în războiul întregului popor pentru apărarea patriei* a generalului-maior dr. Ilie Ceaușescu dezmințe însă constatările de mai sus: erudită prin informație, adîncă prin analiză, largă prin perspectivă de cuprindere, ea oferă o lectură în egală măsură de instructivă și incitantă pentru specialist ca și pentru cititorul obișnuit. Rod al cunoașterii exemplare a istoriei militare naționale și universale și al unei meditații profunde asupra fenomenului militar contemporan, acest volum aduce în

Cităm din Memoriile lui I.G. Duca: „În aceeași epocă (anul 1917 — n.n.), am stăruit de Goga să facă o broșură destinată propagandei în străinătate asupra chestiei Ardealului. Apostol al cauzei și literat de mare talent, mi se părea cu drept cuvînt cel mai chemat să formuleze în fața opiniei publice mondiale temeinicia revendicărilor noastre...”

Octavian Goga a scris respectiva broșură. Sintem tentați să credem că zburcîmul ultimelor luni de zile dinaintea plecării sale spre Franța nu i-a mai permis s-o editeze. Oricum, aflat în drumul pribegiei, Goga încredințează prietenului său Onisifor Ghibu trei ample capitole din respectiva lucrare. Ghibu va publica, sub genericul *Unirea tuturor românilor*, un capitol în „România nouă” din 3 noiembrie 1918; cu două săptămîni în urmă îi apăruse în aceeași gazetă cunoscuta poezie în noaptea de pribegie (20 octombrie). Tot Onisifor Ghibu va tipări în Biblioteca „Astru” (1927) și celelalte două capitole, intitulat *Pagini din lupta ardelenilor pentru unire*.

În cele de mai jos transcriem integral primul capitol și ultima parte a celui următor.

În altă ordine de idei, fiind noi pe-aproape de încheierea serialului Goga, ne facem o plăcută datorie prin a mulțumi tuturor celor care ne-au scris rînduri pline de afectuoase simțămînte, între care: învățătorul pensionar Ion M. Popescu (Pucioasa), studentul Cristian Antohe (Tg. Ocna), veteranul de război Sirbu Cristea (Ștefănești — Argeș), pensionara Rodica Butnaru (Iași), prof. dr. Ion I. Ghelasa (București); din contribuțiile dv. — Sabin Moldovan (Timișoara), Elie Bufnea (București), Vasile Oprescu Spîneni (București) — nădăjduim să selectăm într-o eventuală coloană de „Ecouri...”

STELIAN NEAGOE

Această apropiere însă nu se întemela decît pe o trecătoare reciprocitate de interese [...]. **Poporul românesc din Ardeal era dinastic, fiindcă dinastia se temea și ea de expansiunea politică a elementului maghiar** care în același timp tindea să-și câștige și unitatea națională a statului ungar și preponderența în cadrele monarhiei.

Românii din Transilvania căutau deci sprijin la Viena, pentru că **Budapesta** era dușmanul lor comun și **Bucureștii** nu deveniseră încă un factor a cărui influență să se fi resimțit și peste hotarele Principatelor Unite.

Un dinasticism devotat însă o alipire sinceră către statul ungar ar fi fost un **strigător paradox moral**.

Monarhia Habsburgilor a fost de la înființarea ei o creație artificială, a cărei compoziție internă hibridă trebuie în mod fatal să nască diverse tendințe centrifugale în veacul al XIX-lea care a consfințit principiul de naționalitate. Lozincă tradițională: „divide et impera” diriguia camarila vieneză în strădănițele ei continue de-a asigura echilibrul unei alcătuirii cu temelii subrede. De la 1848 existența [monarhiei habsburgice] nu se mai datoră decît inerției politice internaționale care a intervenit pe urma epocii lui Napoleon. În acest timp la Viena se cheltuia toată energia pentru îndusmănierea reciprocă a popoarelor din interiorul monarhiei și pentru slăbirea națiunilor învecinate, înrudită cu aceste popoare. Se urma vechea rețetă familiară a casei de Habsburg, cuiubul consacrat al intrigilor seculare.

Lucrînd direct sau indirect, singură ori în alianță cu alții, pregătînd și alimentînd un neîntreput proces de ostilitate al diverselor naționalități, politica Vienei a căutat astfel să neutralizeze aspirațiile naționale ale popoarelor mici și a reușit să mențină aici la porțile orientului harta Europei într-o stranie și anacronică înfățișare. [...]

Distrugerea unității sufletești au pregătît-o Habsburgii paralel cu această distrugere a unității politice. Românii din Transilvania au fost divizați de Viena în români-greco-ortodocși și greco-catolici; sîrbii în sîrbi ortodocși, și catolici (croații); slovacii în catolici și protestanți; rutenii în ruteni catolici în Ungaria și ortodocși în Bucovina, ca puterea lor să fie veșnic subminată pe ascuns.

Înființarea dualismului austro-maghiar la 1867 a dovedit în mod evident că românismul din Transilvania este aruncat pradă tendințelor de deznationalizare de la Budapesta. Nemușumirea românilor [...], apărînd pe împăratul și crezînd că se apără pe ei, s-a accentuat tot mai mult, un scepticism rece s-a infipt în sufletul lor pe ruinele sentimentelor dinastice de odinioară. Alianța Regatului român însă cu monarhia de Habsburg mai crea din cînd în cînd iluzia unor îmbunătățiri de

soartă care se așteptau zadarnic. Intențîndu-se însă tot mai mult persecuția maghiară, evoluția normală a concepției politice la românii din statul ungar, a adus cu sine abandonarea treptată a Vienei ca centru de gravitație a elementului român din monarhia de Habsburg și a început să-și îndrepte ochii spre București.

În măsura în care se consolida Regatul regelui Carol și în măsura în care se accentua distrucțiunea metodică a românismului din Transilvania, politica românilor din Transilvania, influențată în mod hotărîtor de unitatea culturală cu România, desăvîrșită în ultimele decenii, — avea ca punct de orientare capitala Regatului român.

În acest timp la Viena nu se mai ridica nici un obstacol împotriva tendințelor de cutropire [...]. Partidul creștin-social al doctorului Lueger călăuzit de idei anti-maghiare nu s-a putut ridica la o valoare hotărîtoare. Principiile unei „Gesamt-Monarchie”, profesate de răposatul moștenitor de tron Franz Ferdinand, care căuta contactul cu conducătorii poporului român, n-au leșit la lumină din cabinetele palatului Belvedere ca să la o formă concretă.

În conștiința națională a României ieșea la iveală cu o putere tot mai mare nepuțința morală de a se menține alianța cu monarhia de Habsburg peste cadavrul politic al românilor din Transilvania. Ultimele argumente în privința tendințelor de guvernămînt de la Budapesta au fost date de contele Ștefan Tisza, primul ministru ungar, cu ocazia tratatelor unui acord româno-maghiar, eșuat în primăvara anului 1914, din cauza concepției de absolută anihilare politică a poporului românesc care îndruma pe bărbații de stat unguri și din cauza indiferenței manifestată la Viena pentru soarta acestor naționalități sacrificate.

Pacea de la București cu ocazia căreia intrigile perfide din Ballplatz împotriva României nu s-au mai putut ascunde a dat lovitură de moarte alianței Regatului român cu Austro-Ungaria, fixînd totodată în mod definitiv și irevocabil noua orientare a crezului politic românesc din Transilvania: **UNIREA CU REGATUL INDEPENDENT AL ROMÂNIEI**.

Această credință a minat peste Carpați zeci de mii de români transilvăneni la începutul marelui război, plecați să se înroleze în armatele române și să lupte alături de ele pentru izbîndirea idealului, care-i chema cu toată strălucirea lui orbitoare: **România mare**.

(II)

[...] În măsură ce politica românească se depărta de raza Puterilor Centrale, la Viena și Budapesta se urma înainte măcinarea forțelor românești din monarhie. Garnizoanele soldaților români din Transilvania erau pe rînd înlocuite cu străini

și regimentele românești care trebuiau să se refacă acasă erau retrase de către autoritățile militare în interiorul țării. După un an de război, în toamna anului 1915, în satele românești nu se mai găseau decît bătrîni de peste 60 de ani, femei și copii. Toți ceilalți erau pe cîmpul de bătăie, parte ca combatanți, parte ca muncitori de tranșee. Între cei de-acasă stăpînea teroarea jandarmilor și a spionilor fără număr. Familiile celor care trecuseră munții pentru a se înrola în armata română erau prigonite, iar ei înșiși declarați trădători și averea lor se vindea la licitație

Cu toate aceste măsuri drastice românii transilvăneni, reîntrați în sentimentul lor tradițional, au făcut totul pentru a sprijini războiul României. Peste o mie de tineri de-a-i lor au intrat în școlile de ofițeri din Regat în cei doi ani de neutralitate. Cînd România a tras sabia pentru dreptul ei un fior a zguduîț sufletul românismului apăsător, peste 20 de mii de soldați scurși peste munți au luptat în rîndurile armatei române.

Nu e menirea acestor rînduri să descrie tragedia poporului care în curs de o lună și-a văzut cu ochii dezrobirea, pentru ca apoi cu armatele române în retragere să se expatrieze în masă. Războiul României a cimentat pe vecl frățietatea acestor oameni de un singe. Mai puternic s-a resimțit neînfrînta legătură organică cu prizonierii români aflați în lagărele de concentrare rusești. Cele peste 100 000 de ostasi rîsîoiți în nemărginirea Rusiei pînă la Wladivostock au tresărit ca un singur trup cînd ostile regelui Ferdinand au sfărîmat granița persecuției lor milenare. Din toamna anului 1918 ei s-au agitat neconțenit pentru a putea obține de la autoritățile rusești învoirea de a se înrola ca voluntari în armata română.

Cu mare greutate au fost concentrați sub regimul țarist, care trata cu indiferență această miscătoare manifestare de neam, vreo 600 de ofițeri și cîțiva mii de soldați care făuseră cerere individuală pentru a fi admiși ca voluntari. La orașul Darnița lină Kiev s-a ținut în sfîrșit, în noua eră de libertate rusească întrunirea celor 500 delegați — 250 ofițeri și 250 soldați, — ai prizonierilor români, care cu data de 28 aprilie 1917 și-au codificat hotărîrea lor, vorbind în numele tuturor.

Lăsăm să urmeze în întregime adresa lor (Manifestul de la Darnița, pe care l-am publicat fragmentar săptămînilor trecute — n. n.), publicată la timpul său cu toate cele 500 semnături în ziarul românesc, trimisă guvernului provizoriu din Rusia, Sovietului soldaților și lucrătorilor din Petrograd, precum și tuturor reprezentanților statelor aliate și neutre din capitala Rusiei. Cuvîntul lor, în această perioadă de descătușare a conștiințelor naționale, cînd tinăra democrație rusească a lansat formula plebiscitului ca mijloc de dezlegare pentru teritoriile etnice deținute de o dominațiune străină, — cuvîntul lor e cel mai autorizat glas care vorbește în numele Transilvaniei.

De atunci abia vreo 600 ofițeri și 5 000 de soldați au putut fi transportați ca voluntari în armata română pînă la scrierea acestor rînduri. Venirea lor e totdeauna un prilej de sărbătoare națională. Zeci de mii își așteaptă plecarea zi cu zi în diferite orașe rusești.

Numărul lor crește din zi în zi, după cum se poate vedea din coloanele ziarului „România Mare” înființat de ei la Kiev, unde e sediul organizării voluntarilor români. Concomitent cu această acțiune românii transilvăneni emigrați în America se organizează în legiuni pentru a lupta în rîndurile armatei americane sub tricolorul idealului lor străbun.

Cu această hotărîre nestrămătată a sacrificiului suprem privește astăzi poporul românesc apăsător în fața viitorului său. Soarta lui se rezumă în două cuvînte: **Unire sau Moarte**

care constituie o condiție indispensabilă pentru succesul efortului de zdrobire a unui inamic superior în efective și tehnică de luptă.

Hărțuirea invadatorului nu revine numai armatei; ea presupune o organică și largă cooperare între forțele armate, gărzile patriotice și alte componente ale sistemului de apărare națională. Numai în condițiile unității perfecte dintre popor și armată, întemeiate pe voința comună de a apăra vatra sfîntă a patriei, hărțuirea poate căpăta acea eficacitate care să-l sleiască pe adversar și să-l constrîngă să se retragă.

În această carte a generalului-maior dr. Ilie Ceaușescu întîlnim nu numai o analiză a lutei de hărțuire, care reprezintă o remarcabilă premieră în gîndirea militară națională și mondială; la fiecare pagină se simte acel patriotism fierbinte care conferă volumului o funcție educativă, de cultivare a dragostei de patrie, a acelei dragoste care înseamnă curaj, eroism, jertfă. Pentru fiecare cetățean al României socialiste, pentru fiecare apărător al libertății acestei țări, cartea generalului-maior dr. Ilie Ceaușescu este un îndreptar, ce ne învață cum să înfrîngem pe acel agresor ce ar încerca să ne smulgă gîla sau neatîrnarea.

FL. CONSTANTINIU

A B E C E D A R U L

- Cel mai prețios și cel mai pretentios manual -

(Urmare din pagina 1)

Gedike, din ultimul deceniu al secolului al 18-lea. Dar pedagogia și metodologia didactică progresează și, în prima jumătate a secolului al 19-lea, cu lucrările pedagogului Grosser (1766-1841), se pun bazele metodei moderne analitico-sintetice; metoda ulterioară îmbunătățită, teoretic și practic de pedagogii următori, între care și românii, din ultima parte a secolului veac prodigios. De ce autorii actualului abecedar au ignorat aceste principii elementare?!

Din analiza paginii date ca exemplu ne dăm seama că, după acest abecedar, elevul percepe vizual, izolat și abstract, litera (mare și mică, de tior) pusă în fruntea paginii, literă fără legătură directă cu un obiect concret și cu denumirea acestuia.

2. Lipsa - din abecedarul în discuție - a imaginii unui obiect concret, care să aibă alăturat denumirea sa, conținând litera de predat, determină golirea învățămîntului de principii intuitive, care guvernează didactica modernă. Pedagogul român amintit mai înainte spune clar: „...Numai atîta știm cit înțivim” (op. citat, cap. I, pag. 15). Sau „Copilul percepe abstract litera în lipsa obiectului și a cuvîntului”. Ce să se înțiească, în clasă, drept un obiect, un obiect neconfundabil, din imaginea complexă, dată în pagina luată ca exemplu (B b)? Să se înțiească obiectul „bu-nic”, care poate fi botezat și tată? sau obiectul „bar-că”, necunoscut de o mare parte din copiii țării noastre, ori denumit și luntre? sau obiectul „bar-bă” care nu se vede în pagină?

3. Pe tot parcursul abecedarului, litera de învățat este legată dețetant și artificial de nume de persoane botezate ad-hoc, ca și de adjective, verbe, pronume etc. cuprinse între numeroasele cuvinte izolate, cu grafia silabică, aflate sub imagini complexe, care îndepărtează lectia de scopul său și duce la o însusire mecanică a cuvintelor.

4. Înțivim și lectii de-a dreptul bizare, precum: lectia „ea” (pag. 37), în care, dacă s-a urmărit scrierea-pronunțarea pronumelui „ea”, realizarea este formală și neconcludentă; lectia „ai” (pag. 43) ce nu-si are justificare nici măcar în propoziția „Luca, ai alune?” (procedeu artificial pentru a se ajunge la lectia nouă, litera „L” mare de mină).

5. Dacă privim oricare pagină, observăm, în fruntea și în urma lecțiilor, numeroasele cuvinte izolate, cu grafia silabică cu liniuța de despărțire a silabelor, comportînd un mare număr de efecte negative: a) Pînă la pag. 57, lecțiile conțin un mare număr de cuvinte izolate; iar între pag. 58-91 numărul cuvintelor izolate, din fruntea lecțiilor, este exagerat de mare, însumînd chiar 10-20, ceea ce determină un învățămînt formalist și abstract. Și aduce și în veacul nostru, al 20-lea, o metodă a veacurilor 18-19, abolită către sfîrșitul veacului al 19-lea în cea mai mare parte a Europei, inclusiv și pe pămîntul românesc. („Cel dintîi” abecedar, care rupe cu bucoavele și se bazează pe procedee moderne ale pedagogiei științifice s-a tiorit la Sibiu încă din anul 1870 și se datorează prof. I. Popescu); b) în domeniul deprinderii citirii, silabisirea excesivă, zilnică, de cuvinte izolate, determină o citire mecanic-sacadată, greu de înfrînt și de îndreptat ulterior; c) în domeniul îmbogățirii vocabularului elevului de clasa I, cuvintele izolate sînt cel mai nepedagogic procedeu; d) silabisirea numeroaselor cuvinte izolate rănește din timpul de însusire a noilor cunoștințe de citire-scriere, ca și din timpul fizic al orei de curs, necesar adevăratelor sctorii ale lecției. Iar din punct de vedere pedagogic, nu poate fi justificată silabisirea ca scop în sine, cum sugerează acest abecedar; e) grafia silabică cu liniuța de despărțire, generalizată, determină o imagine greșită a cuvîntului scris. Sînt cazuri cînd unii elevi de clasa a II-a scriu cite un cuvînt despărțindu-l ultima silabă prin liniuță, deși acesta se află în interiorul cuvîntului scris; și asta, tocmai datorită reflexului condiționat - greșit format - în clasa întii.

6. În aplicarea principiului interacțiunii în materia învățării citit-scriului (sau scris-cititului) regula este: „copilul să scrie și să citească deodată” (Grosser). Dar abecedarul de care ne ocupăm nu procedează așa, ci lasă un decalaj, în timp, destul de mare, între predarea literelor mari de tipar (citire) și scrierea de mină a acestora (lucru care se observă și în pagina luată ca exemplu). Cu citeva excepții, astfel se desfășoară întreg abecedarul: se dau de scris numai cuvinte izolate, adîncînd formalismul lecției; se dau de scris numai unele propoziții din textul încheiat, din cauză că altele conțin cuvinte cu literă mare, a cărei scriere de mină nu s-a învățat. În unele cazuri, chiar titlul lecției conține litera mare a cărei scriere de mină nu s-a învățat (pag. 54, 60, 70 și 74). Toate acestea duc la deprinderea elevilor cu munca de mintuială; deci cu ceea ce școala este datoare să împiedice!

7. În ce privește forma scrisului de mină, abecedarul actual dă, ca

model, un „scris simplificat” al literelor mari de mină, readucînd o modă care - susținută doar de cîțiva snobi - a încercat să se instaleze în țara noastră prin anul '30, dar fără succes. Simplificarea în cauză îl scutește pe copil, bineînțeles, de o parte de efort și de atenție; dar această scutire se face intru promovarea comodității și a indiferenței față de frumos. Or - ca să-l cităm din nou pe pedagogul de adineaori - „bucuria estetică se desprinde de interesul utilitar... dînd contur gustului ca facultate psihologică de tip deosebit”, pe care școala nu are dreptul să-l nesocotească, nici chiar la clasa întii.

8. Dar să nu uităm și niște lucruri bune: ilustrația expresivă, cu un colorit luminos, hîrtia excelentă și litera cea mai potrivită sînt calități remarcabile ale acestui abecedar; lecturile cu titlu sînt acceptabile alese și frumoase ilustrate. Dar și aici sînt unele lipsuri: a) moralizarea imperativă, din titlu, a lecturilor: „Nu vă jucați cu chibriturile!” (p. 109); „Spune adevărul!” (p. 122); „Iubește munca!” (p. 123); b) folosirea complementului direct pus înaintea verbului („...dar poarta nu găsi”. p. 70); c) lectura „Neghiniță” (p. 94) e trasă de păr cu acel „gîndul oamenilor” care stă în urechea babel - și ea „dădu să îl sărute”; d) folosirea nesigură, oscilantă, a virgulei.

Nota redacției. Am primit - și am citit cu mult interes - scrisoarea învățătorului Ion D. Ungureanu din Arad, Piața Avram Iancu 18. S-a mai scris în revista noastră despre abecedar. Ne-am hotărît din nou, nu numai fiindcă profesia noastră înseamnă mai ales hotărîre, dar mai ales pentru faptul că problema în discuție ni se pare de o foarte mare însemnătate, să împingem iarăși lucrurile mai departe. Redactorul nostru de resort, Dorin Gherghinescu, căruia i-am oferit spre studiu scrisoarea și care a fost unul dintre cei care au scris în „Flacăra” despre abecedar, ne comunică următoarele.

Reamintesc și eu cititorilor criticile la adresa abecedarului publicate în „Flacăra”. Nu mai este, de mult, un secret pentru nimeni că ani de zile s-au pus în evidență numeroase greșeli și stîngăcii ale acestui prim manual al copiilor noștri, manual pe care de 25 de ani îl fac aceleași autoare. Ei bine, cu toate acestea și cu toată falsa atenție acordată calității abecedarului de către cei ce hotărîsc și cînd și dacă un manual trebuie corectat, revizuit, ori înlocuit, în toamna lui 1981 miilor de elevi de clasa întii li s-a pus în mină același abecedar, cu aceleași greșeli. Am spus falsă atenție fiindcă atît la M.E.I., cit și la Editura didactică și pedagogică, criticile exprimate în presă au fost citite, înregistrîndu-se, odată cu supărarea, și o oarecare mișcare în sensul îmbunătățirilor necesare.

Zilele trecute, la Editura didactică și pedagogică am stat de vorbă cu noul

director, tovarășul Constantin Floriceș. „Ei sînt director de curînd, ne-a spus. Am moștenit, ca să zic așa, o situație tot mai bună de îmbunătățit. Cit privește abecedarul, am făcut tot ce se mai putea, fiindcă pentru acest an școlar el fusese, practic, reeditat în exact forma criticată”.

- De fapt, ce ați făcut?
- Propuneri de schimbare în bine. Adresate, evident, M.E.I., căruia ne subordonăm. Si am mai făcut încă un lucru: am pregătît - în măsura posibilităților, fiindcă, lată, am aici planul pentru 1982, întocmit de minister, plan în care abecedarul figurează doar ca reeditare, nici măcar ca revizie - am pregătît, cum vă spuneam, corectarea greșellor cum și alte îmbunătățiri la text și la ilustrație. Am pornit, în cele ce am făcut, și de la cele publicate în „Flacăra” pentru ediția destinată anului școlar 1982-1983. Desigur, și de la alte considerente.

- În acea reeditare corectată, pe pagina literii „p”, Pirvu va continua să se îneco cu piine? (cum a scris subsemnatul în revistă).

- Nu. Propoziția a fost înlocuită cu: „Pirvule, mîncîncă încet!”

- Să revenim la proiectele editurii. Ne-ați spus ce ați făcut. Ce veți mai face?

- Am propus M.E.I. să deschidem un concurs pentru un nou abecedar. Am mai propus, de asemenea, îmbunătățiri ale regulamentului privind organizarea și desfășurarea concursurilor privind elaborarea de manuale școlare, materiale didactice și alte lucrări necesare procesului instructiv-educativ; am pus, în această propunere, insistență pe elementele de conținut, pe calitățile cerute textului și ilustrației din manuale. Conducerea ministerului și-a însușit aceste propuneri și vă pot spune, de pildă, că vor fi abandonate unele îngrădiri pentru participarea la concursuri. Mai vreau să precizez că, dacă înainte se respingeau uneori manuscrise prezentate pentru concurs fără a fi analizate cum trebuie, chiar fără a fi cercetate, de acum înainte - lucru foarte important! - se va reține și analiza orice manuscris. Toți concurenții vor avea șanse egale, singurul lucru care-i va deosebi va fi calitatea „produselor lor”. Abecedarul viitor va beneficia de obiceiul pe care vrem să-l introducem ca pe o regulă: acela de a muta momentul concluziilor asupra manualului - formulate de colective de cadre didactice care lucrează la clasa respectivă - înaintea publicării cărții, așa încît observațiile judicioase, propunerile îndreptățite de îmbunătățire să se și aplice de la început, nu să ne trezim că sînt provocate de un manual ce se găsește deja tipărit și intrat în școli.

- Ați propus concursuri și pentru alte manuale, în afara abecedarului?

- Am propus concursuri pentru 14 manuale de clasele I-XII. Așteptăm aprobarea oficială a M.E.I. Poate chiar în acest an vom și publica anunțul. Evident, ca rezultat al concursului, noul abecedar va putea fi pe băncile școlilor abia la 15 septembrie 1983.

Tovarășă Tudora Gavrilă, redactorul editurii care s-a ocupat, împreună cu au-

toarele, de îmbunătățirea ediției 1982, ne spune că această îmbunătățire înseamnă „eliminarea greșellor constatate de noi și semnalate de alții, aducerea la zi a manualului - de pildă, prin texte cu șoimii patriei - apoi, pe cit a fost posibil, îmbogățirea vocabularului și corectarea ilustrației”. (Exemplarul de abecedar - „mar-tor”, cum se cheamă în limbajul de specialitate - conține, observăm, astfel de îndreptări pe mai bine de 50 de pagini). Tovarășă Tudora Gavrilă adaugă: „Concursul nu va aduce, cred, un alt abecedar bun de publicat, așa că noi am făcut modificările gîndindu-ne de pe acum că nu le facem doar pentru un an”.

- Credeți - intervenim - că ar fi mai bine ca ambele cărți ale clasei întii să fie gîndite și realizate de aceeași învățător-aurori?

- Ar fi ideal. Ar fi însă prea frumos! Fiindcă ar trebui să se găsească un asemenea colectiv. Ar fi chiar nemaiomenit. Dar învățătorii! Care să știe ce înseamnă să-i porți copilului mina pe hîrtie la primele litere!

- Poate că se găsesc. Dar, spuneți-ne, ce avantaje ar decurge de aici?

- S-ar putea realiza o concepție unitară a ambelor manuale. S-ar simți că se adresează aceluiași copil. Nu ne-am mai lupta, de pildă, ca la matematică să nu se dea probleme cu text pînă nu s-a parcurs ce trebuie - pentru înțelegerea textului - în abecedar.

- Dați-ne citeva exemple concrete!

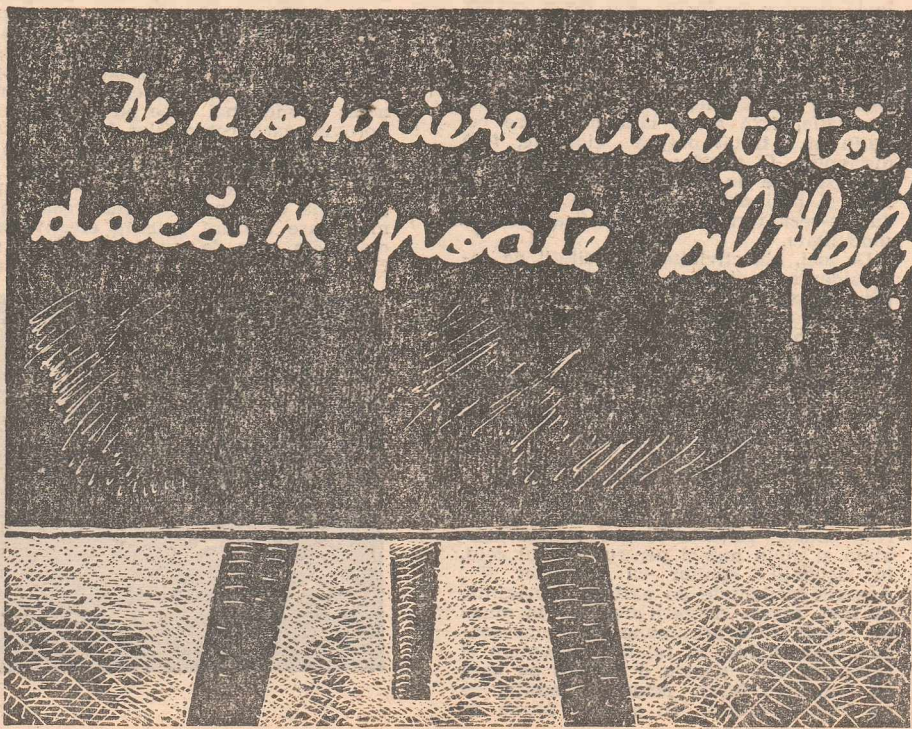
- Noțiunile generale de orientare în spațiu, de pildă, n-ar fi nevoie să se facă și la abecedar, și la matematică. În general, repetitiile inutile s-ar putea elimina. Apoi, modul de a-i învăța pe copii să lucreze cu manualul ar putea fi în sfîrșit identic. Volumul de cunoștințe s-ar putea doza, structura și corela mai bine în timpul ca să zic așa, și spațiul ambelor manuale. S-ar putea doza mai bine, alică mai logic și mai eficient, gradul de dificultate în scriere a elementelor grafice - la litere și cifre. Oricum, sperăm că-i vom determina pe autori ca în abecedarele pe care le vor prezenta la concurs să rezerve loc - adică spațiu alb pe pagini - astfel ca elevii să scrie cu creionul chiar pe carte, așa cum se face la matematică. Nu uitați că manualele clasei întii sînt netransmisibile următoarelor generații de școlari, deci ne putem permite acest lux.

Înceiem interviurile noastre aici. Acestea sînt precizările pe care le poate oferi editura. Dar încă nu se știe exact - observați! - cine și pe ce teme stabilește termenul pînă la predarea manuscriselor la concurs. Judecătă pe părțile, problema totuși pare a se lumina. Dar, în ansamblu, ea păstrează aceeași notă de confuzie, de nesiguranță, de lucru la vola întim-părit. După ce, ani de zile, promoții întregi de copii au putut face haz de acel nefericit Pirvu condamnat cacofonic să se îneco cu piine, lată ce urias bas înainte se înregistrează: lui Pirvu i se strică să mîncîncă încet! Iar mult așteptatul concurs este, pentru unul din cei mai avizați redactori ai editurii, o dulce conștientă inutilă - ați văzut, crede că nu va veni la concurs un abecedar publicabil - dacă nu mai rău: adică un lucru făcut doar pentru a se putea suna că, sigur, noi am făcut și am dres. În aceste condiții, se pare că, în adevăr, ne îmbătăm cu apă rece deschîzînd concurs, din moment ce trebuie să ne așteptăm la repetarea situației din 1975, cînd abecedarul în uz a rămas în continuare, doar pentru că toate celelalte venite - de fapt, admise de editură la concurs - erau mai vrate. În acest fel - pe deasupra tuturor criticilor și a intențiilor bune declarate de foarte mulți - se menține impresia că nimeni, în această țară nu poate face pentru copiii noștri un abecedar corectabil, sau un abecedar foarte bun, fructificînd experiența cea mai valoroasă în această materie, atît a cercetării pedagogice din lume cit și a bunei, sănătoșei experiențe a învățămîntului românesc - de la abecedarul lui Ion Creangă pînă în ziua în care... s-a renunțat la înecarea lui Pirvu cu piine, renunțîndu-se complet la această experiență!

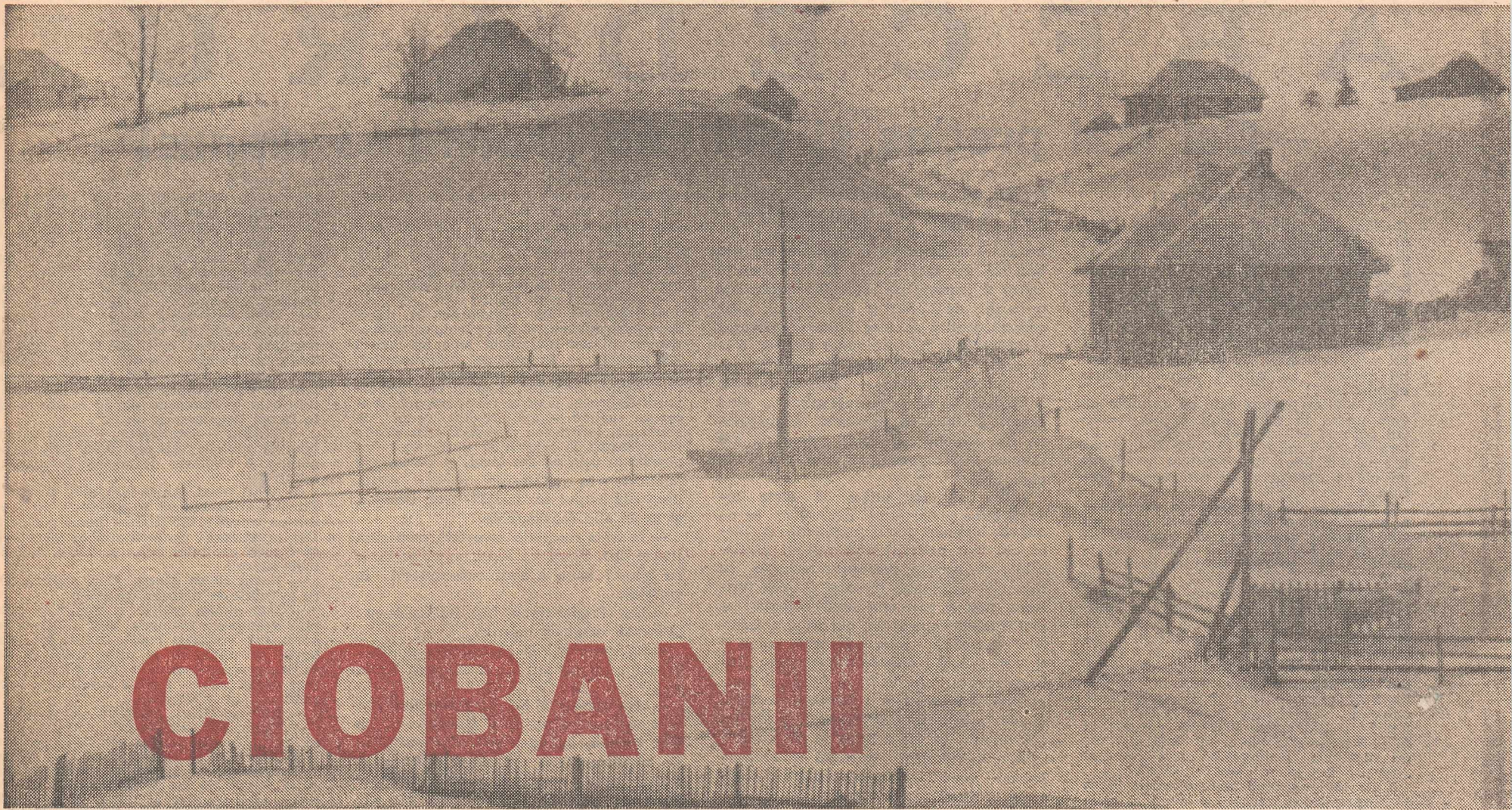
Creдем că este totuși timpul ca ministerul de resort să denască stadiul declarării de bune intenții. Dacă este necesar un regulament special de concurs pentru abecedar, să facem unul!

Și oare de ce nu ne-am putea supune dezbaterii publice, întii și-ntii, proiectul regulamentului de concurs din moment ce s-a văzut cite neajunsuri a generat - sau a îngăduit - vechiul regulament, conceput și aprobat în spatele usilor unul birou sau două? Cînd proiectele lecțiilor se pot supune dezbaterii publice înainte de a se adopta, cine și din ce motive, s-ar orune ca șarla acestui manual - soarta primilor pași pe care-i face copilul din țara noastră în descifrarea vieții, a lumii, a tuturor cărților lumii; și să mai adăugăm: soarta unui manual AȘTEPTAT DE ZECI DE ANI ÎN TARA NOASTRĂ! - cine deci s-ar împotrivi ca, de la proiectul regulamentului de concurs pînă la forma finală a abecedarului, întregul travaliu dedicat lui să devină public și să încorporeze, selectate desigur prin sîta valorii, sugestiile oricărui învățător, ale oricărui om de cultură?

DORIN GHERGHINESCU

CIOBANII

Dimensiunile păstoritului

MUTAȚII SURVENITE ÎN TEHNOLOGIA CREȘTERII OII ȘI CIOBANITULUI

Sporirea progresivă a suprafețelor agricole cultivate și, astfel, micșorarea terenurilor pășunabile au influențat considerabil și păstoritul. Specia ovină nu mai găsește, mai ales la cimpie, spațiul necesar înfloririi. Terenurile pășunabile din calea precisă a transhumanței sunt cultivate, pășunile bogate și plasate avantajos sub raport climatic (temperaturi, curenți, ploii) devin din ce în ce mai puține. Reziduurile agriculturii nu pot suplini vegetația erbacee a unor întinse spații-pășuni de altădată. Sunt afectate formele de păstorit transhumant și păstoritul stabil de cimpie, apar restricții de circulație pentru turme și, în consecință, efectivele se reduc. Pentru un timp se caută lină mai fină și rasa țurcană, marea noastră rasă specializată în producții mixte — lapte-carne-lână groasă — a intrat în dizgrație. Intervine și influența unor „specialiști vizionari” care emit ordine ferme pentru castrarea berbecilor reproducători. Se încearcă deplasarea raselor țigăie și chiar merinos înspre munte, dar rezultatele sunt negative, uneori chiar dezastruoase. Treptat se produce o altă mutație — apariția interesului pentru industria covoarelor, iar prin sporirea mișcării turistice și pentru alte obiecte de tip artizanal ce au ca materie primă lână groasă și astfel rasa de oi țurcană reintră în actualitate. Lucrurile se vor mai îndrepta, dar revenirea, o revenire reală, întârzie să se mai producă, cauzele vizind desigur o rentabilitate scăzută, dar intervenind, în această ultimă perioadă de timp, o mutație în concepție, în interpretarea condiției de cioban, cu apariția simultană a unor multiple alte posibilități nu numai mai rentabile economic, ci mai ales privind modul de viață. Iar consecința nu va întârzia: ciobanii sunt tot mai puțini, iar în interiorul acestui puțin ciobanii buni, bacii buni, sunt și mai puțini. Satul a rămas fără însoțitorii de totdeauna al micilor turme de miei — copiii —, care s-au îndreptat spre alte preocupări. Au mai apărut păzitorii de oi, pentru oile nemulghoate, nici aceștia ușor de găsit. A sporit însă numărul așa numiților „responsabili de stini”, cu funcțiuni de organizatori — contabil-strângători și împărțitori de brinzeturi și alte produse. Responsabilul circulă pentru închirieri de terenuri de pășunat, caută și angajează bacii și ciobanii, hotărăște obligații și drepturi. Tradițiile bune și precis-economice, ca vechea „măsură”, corecta formă de stabilire a drepturilor în brinză, după calitatea oii, a intrat în uitare și, astfel, oala, bună sau slabă de lapte, tot 5-6 kg de brinză va aduce la toamnă. Astfel, interesul pentru calitatea lărnării, pentru selecție și înlocuirea efectivului epuizat, cu micșoare, intră într-o fază amorfă. Cheltuielile pentru plata pășunii și a ciobanilor, încărcătura pe oale, au sporit an de an, cele de întreținere pentru perioada de stabulație sporesc și ele pentru că crește și prețul unei zile de coasă și deci al finurilor destinate lărnării, iar veniturile de pe urma acestei specii sunt, în consecință, din ce în ce mai scăzute. Și în acest fel se explică fenomenul reducerii numărului de ciobanii și de bacii, mai ales tineri, și înjumătă-

țirea ovinelor din regiunea de munte, cu echivalența în minus de carne, lapte și lină.

CIOBANUL TRANSHUMANT

Ciobanul transhumant este, poate, cel mai încercat dintre confrății săi întru ciobănie. Vară sau iarnă, el se află mereu în mișcare, totdeauna pe jos, pe frig sau căldură, pe ninsoare sau ploi, păzind turma și păzindu-se de mașini, de boli, de animale sălbatice sau de... oameni.

O binevenită măsură s-a luat acum câțiva ani, cind oala „Țurcana de Sibiu” a fost ridicată la rang de rasă de reproducție. În acest mod, berbecuții care altădată costau 400-500 lei, astăzi valorează spre 2000 lei, iar o pereche de oi cu miel buni, la tirg, costă 4000-5000 de lei. Ciobanii însă sunt cam tot aceiași, cam în vîrstă și cam „în retragere”, iar efectivele, chiar în aceste condiții, nu sporesc convingător.

Nucleu de valoare tradițională deosebită, ciobanii Mărginimii sibiene, ciobanii birsani, sint de fapt inginerii de mina I ai oieritului carpatin, iar menținerea și creșterea lor numerică ar putea constitui un mare succes. Și poate că prima școală românească de „maștri în păstorit”, aici ar merita să se nască.

Omul-cioban transhumant are nevoie de o rezistență fizico-psihică de fier, prin care să poată reuși să supraviețuiască unui „maraton” — muncă grea dusă adesea pînă la vîrsta de peste 70 de ani. Țurcana, oale mulghoate, ne oferă produsul brinză de oale. Deci, în sezon, ciobanul transhumant are de rezolvat și tehnologia recoltării laptelui și preparării cașului, urdei, brinzei telemea sau de burduf, în condiții deosebit de precare, lipsit de confortul fie și minimal al unor amenajări fixe.

Același om trebuie să poată, să știe și să le și rezolve pe toate. Cu drept cuvînt, societății moderne nu-i mai rămîne decît datoria unui profund respect pentru acești oameni-miracol, eroi ai muncii pe care țara îi are încă, dar care riscă să întele definitiv în istorie, dispărînd ca ultimă generație, fără a ne lăsa moștenire cel puțin un tratat despre ciobănie, fără discipoli. O pierdere irecuperabilă care riscă să lase un gol în locul cărnii, laptelui și lînii obținute în mare parte din furaje-reziduuri, de nevalorificat în altă modalitate.

De aici, obiectivitatea necesității de reconsiderare radicală a ciobăniei în munții țării, de sprijinire fără rezerve și a păstoritului transhumant care, chiar dacă are mai puține șanse să se dezvolte, poate fi cel puțin menținut, la acea limită pe care agricultura modernă ar accepta-o.

CIOBANITUL „DE MUNTE” ȘI CIOBANUL SEZONIER

Circa 80 la sută din efectivele de ovine din Munții Carpați se cresc altfel decît prin transhumanță, în sistemul pendularilor scurte, cu urcare spre etajele subalpin și alpin numai pentru sezonul cald, în sistemul stînilor cu caracter fix. Această modalitate de păstorit reprezintă, de fapt, regula creșterii ovinelor la munte, regula care presupune existența gospodăriilor stabile în relativă apropiere și revenirea oilor pentru o lărnare pe bază de finuri, ca furaj principal recoltat de pe fînețele proprii. În această formă de

păstorit se includ cîteva particularități: păstoritul numai cu oile; păstoritul cu oile și cu vitele, mixt; păstoritul numai cu vitele.

Păstoritul sezonier, mai ales cel numai cu oile sau mixt, la rîndul lor, se desfășoară în alte două forme: pe pășuni apropiate, în perimetrul comunal sau imediat limitrof, sau pe pășuni situate pe munți aparținători, aflați la distanțe variabile de comuna ce îi deține. În fine, păstoritul se mai diferențiază și după forma de proprietate asupra terenului: la stîni comune, pe terenurile proprietate obștească sau de stat; la stîni particulare, pe terenuri proprii sau închiriate. Pentru o bună înțelegere a noțiunii de cioban sezonier este necesară precizarea că, dacă sub raportul modului de executare a muncii există o asemănare sensibilă sub aspect social-economic, viața ciobanului sezonier aflat la distanță față de comuna de apartenență implică unele privațiuni suplimentare, care se referă la contactul cu familia proprie, concursul posibil al satului în stări de dificultate, o stare mai accentuată de izolare, posibilități mai sumare de amenajare a stîinii, complicații legate de deplasările lungi la urcarea și coborîrea din munte ș.a. În regiunile cu păstorit sezonier pendulant scurt și cu îmbinare între creșterea oilor cu a vitelor, formă răspîndită însă cu variații privitoare la preponderența speciilor și a raselor, mai ales de bovine, stîniile au un caracter mixt. De aici, rezultă și o altă formă de practică, cu reguli modificate, unele complicații sporite prin paralelismul speciilor care conduc la un alt tip de calificare ciobănească. În fine, mai există și păstoritul sezonier numai cu bovinele, ia „văcării”. Deosebit de stîni, văcăriile ocupă pășunile mai joase și mulsul vacilor, de trei ori pe zi, cu utilizarea laptelui fie ca „lapte proaspăt”, ce se predă unităților de colectare specializate, fie sub formă de „caș de vacă”, în mod mai obișnuit. Munca acestor păstori este totuși ceva mai simplificată față de cea a ciobanilor oieri sau de tip mixt. Diferențierea intervine și în condiția socială, datorită etajului subalpin și relativei apropieri față de sat, existenței drumurilor de acces și unor mai bune posibilități pentru aprovizionare, contactul familial etc.

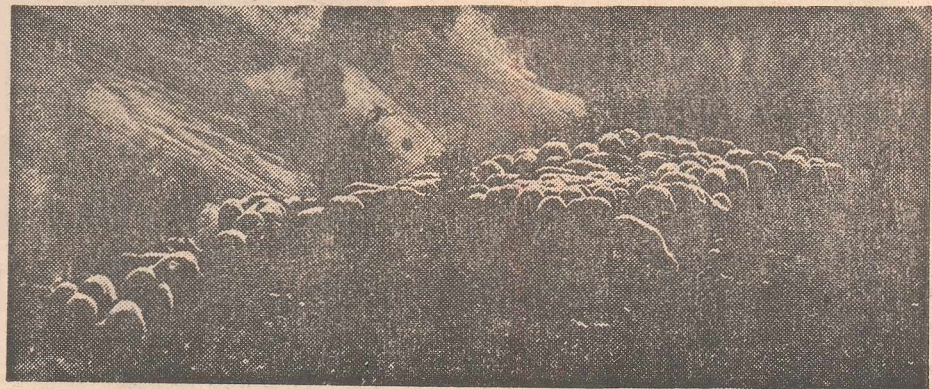
Ciobanii păstoritului sezonier din regiunea de munte sint și ei, poate mai ales ei acum, din ce în ce mai puțini. „Penuria ciobănească” influențează în cea mai mare măsură situația efectivelor de ovine din zona de munte, în primul rînd. Cei existenți sint în marea majoritate de

vîrste înaintate, iar tinerii, fii de gospodari care să manifeste atașament față de această milenară preocupare și interesați în a se califica, prin unica formă — cea tradițională —, sint foarte puțini, aproape accidentali. Ucenicia în păstorit începe — și nu poate începe altfel — din curtea gospodăriei montane și se desfășoară, cu treceri, prin faza păzitului mieilor, strungăritului, ciobăniei și în final a băciei, fiecare fază corespunzînd unei anumite vîrste și unui anumit grad de acumulare treptată de cunoștințe. Pentru că un cioban trebuie să știe precis cînd, cum și unde să păstorească, cum să asigure sănătatea, producția și buna îngrijire a turmei. Și un bun cioban trebuie să mai fie om puternic, sănătos la trup și la minte, tare la socotele și cînstit, cu un înalt simț al responsabilității în fața comunității ce l-a încredințat o importantă parte a existenței: animalele — raștuna de a fi a unei gospodării montane.

CIOBANUL DE MUNTE — ÎNTRE CELE DOUĂ SEZOANE DE PĂSTORIT

Condiția de bază a însușirii tehnicii ciobănitului fiind proveniența din sinul școlii tradiționale unice — gospodăria individuală montană —, desigur că ciobanul, în perioada octombrie-mai, cînd turmele se află în stabulație, este un crescător de animale obișnuit. Cu mai puțin sau mai mult teren, cu animale după teren, revenit acasă, ciobanul va face în fapt același lucru: zootehnie montană. Oile, vacile, tineretul bovin, caii, boii, toate aceste animale care vara au fost pe munte, timp de 7-8 luni vor fi cazate, îngrijite și exploatate în regim de stabulație, la grajduri, pe lingă case. Aici însă, în perioada păstoritului, cineva trebuie să înlocuiască ciobanul, deoarece în exact această perioadă se recoltează și se conservă furajul pentru iernat, iar aceste dificile acțiuni nu se pot lăsa doar pe mîna unei femei-soții, care are de îngrijit copiii, bătrîni, apoi grădina de zarzavat, cel puțin una dacă nu mai multe vaci cu lapte, porcii, păsările, inclusiv spălatur, pregătirea hranei etc. Ca și bărbatul-cioban și ea, femeia-zootehnică — mamă, gospodină, grădinar și ce mai impune viața și munca — își bazează activitatea doar pe cunoștințele dobîndite pe cale tradițională și care sint așa cum sint: bune pînă la un punct și sumare, insuficiente azi — pentru mai departe, înegale ca valoare de la zonă la zonă și în ultimă instanță de la casă la casă.

Înceiată perioada de păstorit, revenit și reintegrat, ciobanul redevine locuitor al

Fotografie de MARX JOZSEF

Opinia unui alegător

Transhumanța—o întrebare fără răspuns?!

Trec cu mașina pe malul Oltului transformat în lacuri de acumulare și într-o poală de pădure din apropierea Călimăneștilor, sub o ninsoare grăbită, un ciopor de oi cu ciobanul lor și pădurea albă și tîpsia poienii albă și dimineata ca în povestile copilăriei. Însă în copilăria mea oile nu mai pășteau în marginea Oltului și nici în marginea muntelui pentru că și eu sint dintr-un loc unde oile se învăță pe viu, nu din cărți și nici din albume zoo și chiar lingă satul meu, vecin, un deal ne desparte, se află poate cei mai iscuși oieri din România de azi, ambițioși să țină, cit vor putea, curat renumele lor, Vaideeni.

Și-l întreb pe tovarășul meu de la județ: Cum s-a rezolvat cu transhumanța? — Nu s-a prea rezolvat — zice el mohorit, oierii întimpină mari greutăți.

Iar eu mă întorc în miezul verii care a trecut și-mi amintesc cu durere și parcă de ce să nu recunosc, cu vinovăție că nici eu nu m-am prea mișcat din ascultarea mea altfel plină de înțelegere, îmi amintesc poveștile unor prieteni, — oieri amindoi, unul din Vaideeni, vestit și pătimas și, la șizeci de ani, ca un brad,

celălalt răsănărean tînăr, însă zdăvăn la fapte și pus să arate că se greșeste că ei, oierii, nu sint totuși priviți cu mai multă dragoste.

— M-am dus, zice răsănăreanul, cu mielul în brate în fruntea turmei pînă la Diosid, la Bihor, și ne-a întors înapoi și pe unii ne-a fugărit și ne-a amendat și ne-a gonit ca pe niște răufăcători — ce să mai vorbim!

— Și am pus oile în tren și am venit în Ardeal, însă nu s-a lămurit limpede care e locul nostru am plătit amenzi, am plătit cu bani cu care mai cumpăram un ciopor de oi și iar am pus oile în tren și...

— Și noi unde să ne ducem cu ele, fiindcă neam de neamul nostru de o mie de ani, iarna cu oile la cîmp am iernat la Bihor și în Banat, e un rost anume al lor, iernatul, zice el, iar eu sint oier și cu oile astea trebuie să fac într-un fel...

I-am văzut și eu toată copilăria mea și toată viața mea și acum la fel, cu mielul în brate, în fruntea turmei, pe ploaie, pe zloată, pe zăpadă, pe toate drumurile țării: e cazul să se afle și pentru ei o soluție clară fiindcă adevărul e că ei „se

descurcă”, — acesta e cuvîntul nefericit — și mai trece o iarnă însă și „descurcarea” asta are o margine a ei iar ei, vaideenii să zicem, au înmulțit oile în ultimii cincisprezece ani, și dau țării tot ce se cere și sint un model de dragoste profesionistă, înalt profesionistă, față de vocația lor care poate fi numită milenară. De ce să se tot „descurce” ei, cum nu trebuie, și să nu afle ministerul de resort calea dreaptă care să-i ajute să facă și mai bogată avuția națională?!

Am colegi de școală primară și de liceu care sint azi fruntea Vaideenilor și care abia așteaptă să-și justifice cauza și să și-o apere cu un patriotism de la care am avea mult de învățat. Mi-ar plăcea să-i citec în Flacăra pledînd cauza sporirii averii țării în acest domeniu și mi-ar plăcea ca ei să intre într-un dialog public cu forurile competente. Poate că și de la niște ciobani se mai poate afla cite ceva demn de aplicat în practica socialistă a economiei.

Adevărul este — și trebuie ca la ministerul de resort să se ia în discuție și acest adevăr — că sint județe în care transhumanța e „privită cu mai multă blîndete, în altele mai aspru, însă în multe locuri funcționează verbul „a se descurca”! De ce să ne „descurcăm” într-o chestiune de interes național?!

DINU SARARU

„Trec pe vale, la iernat...”

...Da, Vaideenii Vilcei, sat cu 3 000 de suflete, încă mai are oi, are peste 30 000. Dar am ajuns aici într-un tirziu neguros de toamnă, de fapt într-o dimineată cu aerul rece și iritant, tîind ca bricjul, prevestind iarna, cînd oile pogorite din muntii (din cei 30 de muntii în care satul își păstorește turmele) o luaseră „cître țară” cître Transilvania cître Banat, cître Bărăganul cu iarbă sărată și grasă, cître bălțile Dunării, cître Dobrogea. Le înțîniserăm în drumul spre Vaideeni, prin orizonturile vălurite de dealuri, înginate, spre miiazănoapte, cu orizonturi montane, printre coline albe de piatră necate în fum de nouri. Bolovănișul revărsat ici-colo de torente (chiar ulitele comunei se rostogolesc dinspre muntii ca niște torente, pe albi de vechi torente) inchipuiește turme de oi. Uneori nu stii dacă dorm oile, într-un popas cître vîi, ori s-au pus în mișcare pietrele. Tac, ascultii, aștepti mormurul tîlăngilor. Tîlăngile sună metalic, turmele (sau poate pietrele) se mișcă bolovănos, ciobanii sprîjîniți în bite par, în lumina albă a dimineții, ca niște stilpi de piatră albă.

Satul, golit de turme, e pustiu. Ne mișcăm pe ulite goale, ciocănim la porți dincolo de care nu latră cîini. Însotitorii noștri (Benoni Morăret primarul comunei, și vicepreședintele consiliului popular, Achim Băluță) se opresc mereu, privesc în toate părțile, se întorc, își caută umbrele. Da, oamenii sint plecați, unii cu oile (peste 1 000 de crescători de oi și de vite mari), alții la fabricile din Horezu sau Govora, scena satului, deci, e goală, ne mișcăm într-un decor fără viață, care, în schimb, netulburat fiind de nimic, se vede bine, iar această vedere a sa răsplăteste. Ulitele sint asfaltate și pietruite, casele sint mari, mindre, falnice, veritabile case-cetăți, puse pe temelii de bolovani, case masive, case de vesnicie, dar nu ferecate și reci, ci luminoase, surizătoare, cu cerdacuri, stresini și balcoane traforate, înflorite cu sfredelul și rindeaua, cu instrumente ușoare și vesele, purtînd pecetea unui neam deschis, primitor și cald. Sat cu toate întemeierile noului (școală de 10 ani cu două nivele, restaurant modern, magazine moderne,

inclusiv o „Alimentară” cu autoservire, stadion și sală de sport, o stufoasă rețea de servicii publice, canalizare, aducțiune de apă potabilă etc.). Sat ce păstrează, în același timp, o întreagă așonită de muncă, de viață și de cunoaștere, de la tehnici arhaice, cum ar fi fabricarea de țoluri de saci în piva ce încă mai bate pe apele Luncăvătului, de la caii (peste 300, aproape fiecare familie avînd cite unul) care pe-aici încă n-au pierdut stăpînirea poienelor și a timpului, pînă la nedelele păstorești ale primăverilor și toamnălor, însoțind calendaristica urcătului și coborîtului oilor înspre și dinspre muntii. Sat care pare a spune că, pe planul istoriei muncii, al vieții și al cunoașterii, nimic nu trebuie să se piardă, fiecare experiență sau cucerire validată de practică cuvenindu-se să supraviețuiască, antrenîndu-se în fluxul timpului și dîndu-i culoare, ca și microorganismele sau pulberile ce dăruiesc apei unui riu calitatea de apă vie.

Și peste toate, casele lor, ale vaideenilor, aceste case mindre și mari, cele mai multe noi, cele mai multe dotate cu toate subtilitățile tehnicii (antene TV pe acoperișuri, telefoane, băi cu hidrofoare etc.), dar cele mai multe pustii, fiindcă oamenii lor sint vesnic pe drumuri, în pendulările dintre muntii și ses. Pentru cine le construiesc? Pentru copii, zic interlocutorii noștri. Să înțelegem din asta — zicem — că fiul lor n-or să mai fie ciobani, rătăcitori prin țară cu turmele?

Lucrurile, aici, sint încă pe un plan fragil, mișcător incert. Ele înseamnă uneri și spor, dar adesea pierdere, semnele plus și minus schimbîndu-se mereu și capricios poziția, în căutarea unei constante. Adam Crăciunescu, cioban în vîrstă (are peste 60 de ani), nu mai urcă la stîna din muntii decît cu nevastă-sa, tustrei copiii lui fiind studenți, o fată la medicină, un băiat la silvicultură, altul la matematică. Ioan Romănescu, om de 50 de ani, ciobănește totuși împreună cu copiii, fiu-său e și el cioban, fiică-sa e bătăci. Despre copiii lui Ion și Gheorghe Grătar, ai lui Ion Cosmulete, ai lui Ion Dinulescu zis „Zimbrul” sau ai lui Gheorghe Băluță, ciobani cu faimă și cu putere, încă nu se poate ști nimic, nu li se poate citi desti-

nul în palmele lor mult prea mici, ocupate acum cu condeiul scolarului. Oricum, zice primarul Morăret, se pare că, deocamdată, cel ce cîștigă, dacă se poate spune așa, ar fi semnul pierderii.

De pildă? De pildă, cele 30 de stîne, din cei 30 de muntii, sint, zice interlocutorul nostru, „în zdrențe”, saricile lor de birne s-au rupt, căciulele lor de sită s-au găurit, suflă vîntul prin ele, oamenii cer material lemnos ca să le dregă dar organele de resort sint surde. Ciobanii, în rătăcirile lor prin țară, sint încă mereu hărțuți („Să vă spună Mihai Dumitru cum l-au bătut acu”, de curînd, la Felmac, în județul Arad, desi nu făcuse nimic, nu stricase nimic, era cu turma într-o miriste de cinepă”), vechea și îndelung discutată problema a întocmirii unor hărți cu traseele transhumanței și cu locurile pentru iernat fiind încă în stadiul de doleanță. Aceiași ciobani, în schimbul îngăduinței de-a păsuna într-un loc sau altul, sint obligați să facă în respectivele locuri, contracte (pe lingă cele încheiate în Vaideeni!), se fac și cite trei contracte pentru o oaie, oa și cum oaia ar făta de trei ori, ca și cum brînză ei s-ar cîntări nu cu burduful, ci cu tona. Nu mai punem la socoteală ursii, care pe-aici, ca și pe-aiurea, vămuesc turmele cu drepturi de „monumente ale naturii”, deci ocrotiți de lege, deci deasupra temerii de a fi stîrpiți. Nu mai punem la socoteală, adaugă vicele Achim Băluță, că la școala din Vaideeni, într-unul din marile centre de oi ale țării, copiii ciobanilor, la practică, fac mecanică, nu zootehnie, ca și cum oaia s-ar mulge cu cheia franceză. Nu mai punem la socoteală, reia B. Morăret, că pe pămîntul acesta de grohotișuri și pietre nu cresc legume, urcă acid grădinarilor din sud, de la Dunăre, care vind roșia cu 3—10 lei kilogramul cînd la București costă 3 sau 4. De-ai și ciobanul scumpește brînză, atrăgîndu-și furiile și blestemele celor ce-o caută.

Mîncîc o bucată de brînză (oferită pe gratis de gazde), garnisită cu roșii (pe care le cumpăr: 14 lei kilogramul), privesc satul acesta frumos, amirosînd nostalgic a viață veche, cu gospodăriile-l mindre, desi acum moarte, neîncălzite, de sunete de tîlăngi, și mă gîndesc (de ce nu m-aș gîndi?) că niciodată, orice s-ar întimpla, Vaideenii nu vor rămîne fără oi.

ILIE PURCARU

Mult vino-ncoace și mult du-te-ncolo

În Novacii Gorjului, bărbații par să păstreze un suris permanent într-un colț al gurii și, cînd surisul se șterge, dintr-o pricină oarecare, de rînd, le rămîne totuși un licăr în ochi, cu aproape aceeași valoare. Asta însemnînd doar atît: știu ei ce știu. Novacii nefiînd un tîrg printre altele, ci o veritabilă capitală de oieri, iar avuția comunei nefiînd ușa abstractă, o jonglerie de cifre, dimpotrivă, dînd semne sigure că există și atunci cînd doar behăie. Încît, și în clipa cînd se hotărăște să-și răsfășoare registrele, Gheorghe Arcanu, secretarul primăriei Novacilor, nu izbuteste să ne creeze impresia că, debîtînd înfrigurat cifre, ne-ar servi doar cu zațul unei cafele care s-a bătut demult. Și așternem pe hîrtie primele lui destăinuri: 17 541 ovine, dintre care 14 528 oi fătătoare; venitul net pe un cap de ovină atinge aici 350 lei; 17 541 ovine ori 350 lei fac destul peste șase milioane.

Evident, dacă toate comunele de pe liziera Carpaților românești ar apuca de coarne, cu mai multă nădejde, indeletnicirea străveche a novăcenilor, am asista la o inflație de brînză la scară continentală. Pînă una alta, inflația aceasta rămîne un vis, o aspirație nutritivă doar de desperații speranței, pentru că novăcenii, și asta este tot atît de evident, pe lingă laptele, lina, brînză și carnea oilor lor, nu pot oferi lumii de jur-împrejur decît o amărită de pildă, viguroasă ce-i drept, însă nu prea urmată. Lumea asta de jur-împrejur lor, dimpotrivă, îi

întimpină, nu o dată, și cu ostilitate, dar și cu tragerea de inimă meschină, vădită îndeobște prin reprezentanții ei autorizați, de a se căpătuși vremelnic pe spînzarea lor. Altfel zis, indeletnicirea aceasta a lor, ciobănia, transhumanță fiind, cuprinde în ea și mult du-te-ncolo și mult vino-ncoace.

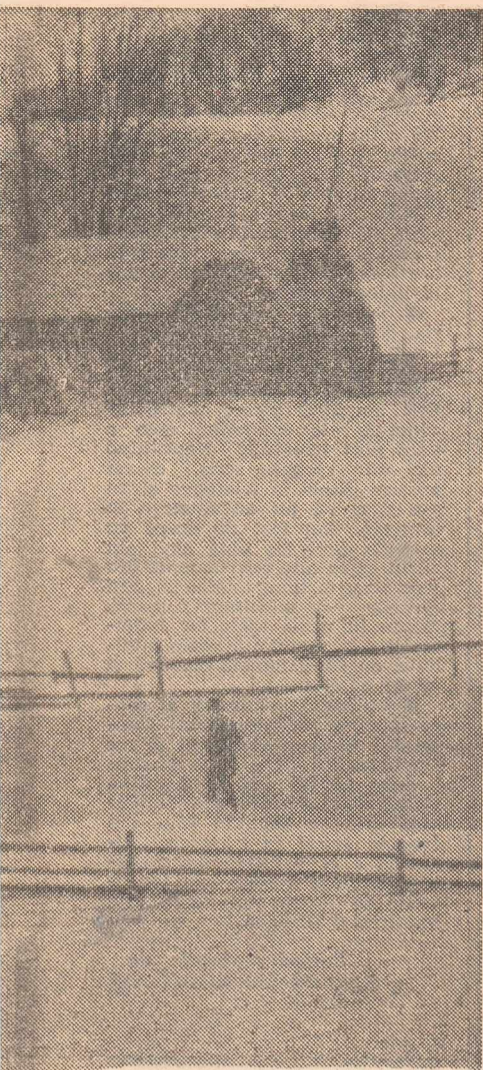
Filimon Chiriac, Dumitru Ciortea, Ion Vărzaru și Ion Dafinescu au pornit-o în toamna asta cu turmele spre Călărași. Alții au apucat drumul Ialomiței sau al Banatului. Prea puțini coboară cu turmele lor în Dolj, de vreme ce s-au convins că doljenii sint mai afurisiți decît alții. Înaintea lor, asta făcînd parte din atribuțiile obișnuite, călătoresc primarul Ion Grecoiu sau vicepreședintele Ion Mituța, ca să obțină avizele de transhumanță. Și abia de acum înainte încep să înțeleagă toți că o hîrtie semnată de două părți responsabile asupra faptelor lor nu înseamnă prea mare lucru. Permișiunea de a păsuna turmele, departe de Novaci, se plătește: la miel și la brînză pe veresie se inghesuie, bineînțeles, și primarul, și notarul, și președintele C.A.P., și inginerul ei șef, și medicul veterinar. („Fără nume de oameni, fără nume de locuri!... Altfel ne-am închis calea!...”) Și, cum este lesne de înțeles, oprim enumerarea aici, nestînd în intenția noastră să arătăm cu degetul și un mișcăciun între alții. Din punctul acesta de vedere, anul 1979, pentru novăceni, a fost un an de hălătuială mare. Parcă simțiseră toți că brînză, curînd, se va cam răli.

Cînd nu ești milostiv și te faci că

plouă, că nu înțelegi semnificația noțiunii de plocon, nu păsunezi. În '79, an restricționat de virf, din cauza asta sau din alte cauze, la Pecica, novăcenii au fost nevoiți să pună la tren vreo 500 de oi, chiar la timpul fătării, și oile, cum era de așteptat, s-au stîrpiți. Alții îi obligă pe novăceni să încheie contracte și în contul lor, ceea ce, între noi fie vorba, dincolo de adevărul că în acest fel se dezvaluie intenția certă de a se jupui două piei de pe o singură oaie, nu ar fi deloc rău, dacă cei îndirjiți în această pretenție nu ar căuta în asta o cale de a scoate la vopsea statistica propriilor lor contracte, anemică pînă la neființă. Iar alții, aruncînd în spinarea novăcenilor vinovăția pentru culturi compromise din alte pricini, îi potopește cu amenzi, din credința de tot tulbure că am putea prospera laolaltă amendîndu-ne în neștire, unii pe alții. În sfîrșit, un Aron Pienaru, pornit și el cu oile în transhumanță mai an, a ajuns și la pușcărie și, ciudat, la reînțoarcerea sa, consătenii nu l-au primit ca pe un ciomad, ci ca pe un scăpat dintr-o dramatică și destoinică aventură, ca pe un om păscut de ghinion într-o călătorie cinstită.

Din toate călătoriile lor, din tot ce li s-a întimplat în aceste călătorii, și Ion Grecoiu, și Ion Mituța, și Gheorghe Arcanu, și toți ciobanii Novacilor trag, totuși, o singură mare învățătură: cu jaful de furaje de acolo, din vale, încotro țin-tește transhumanța lor milenară, ei nu s-ar putea obișnui niciodată; acolo, în vale, prin bună înțelegere, și mai cu seamă cinstită, ar avea loc și pace turme de sute de mii de oi.

MIHAI PELIN

Fotografie de A. MIHAILOPOL

satului. Absentînd în perioada asigurării cu finuri, toate operațiunile s-au executat cu muncă plătită. Numărul animalelor sale, derivat din productivitatea scăzută a pămîntului de munte, nu-l poate asigura însă și rentabilitatea economică a gospodăriei și atunci ieșirea din situație este unică: munca salariată. Astfel, ciobanul devine muncitor minier sau forestier, nu întotdeauna aproape de casă, găsînd cu mai multă dificultate un loc de muncă stabil, deoarece un conducător de unitate nu agreează un încadrat care urmează să absenteze, fie și motivat, cîinci luni de zile de la serviciu. Așadar, încă o dificultate în plus.

Este vizibil faptul că, în fond, creșterea animalelor și mai ales a ovinelor, în regiunile de munte, depinde în foarte mare măsură de o condiție neînlocuibilă: existența ciobanilor buni. În formele de practicare a ciobăniei în munții Carpați, enumerate, apar deci specializări și diferențieri care privesc, deopotrivă, gradul de efort individual, durata, nivelul cunoștințelor, atașamentul psihic, rentabilitatea ș.a.

Dacă oaia „țurcană” — oaia mulgătoare carpatică — mai există și mai produce, ea mai rezistă prin faptul că încă mai sint ciobani. Mulți-putini, dar mai sint, iar ceea ce mai îndreptățește spre optimism este faptul că distanțarea dintre generația păstorească și cea modernă a satului, încă nu s-a desăvîrșit. Piața este deschisă pentru brînzeturii și alte produse ovine. Noi am adăuga și faptul că laptele oilor noastre de munte — muntele nefiînd chimizat — este și din acest punct de vedere superior. Și nu trebuie neglijat nici aspectul că un anumit fel de lapte se poate obține printr-un păstorit de cîmpie sau deal și un alt fel de lapte prin pășunare poliflorală la munte, cu ape și aer de maximă puritate.

Dacă este o realitate faptul că pe plan mondial ciobanii pentru oi mulgătoare sint și vor fi tot mai greu de găsit, devine aproape inevitabil ca produsele lactate de oaie să se impuțineze constant. Reflectînd și asupra sporurilor demografice și asupra unor legi economice care ne învăță că un produs necesar, pentru care crește cererea, dar se impuținează oferta, devine automat și mai scump — se poate vorbi despre o șansă de perspectivă reală. Aceasta apreciabil și prin sporul de lapte și carne de oaie pe piața internă și prin asigurarea consumului pentru nevoile producătorului însuși.

De aici, de la necesitatea presantă — și obiectivitatea unei reconsiderări radicale a ciobăniei în munții țării, ridicată la rang de tehnicitate recunoscută și dobindită nu doar prin tradiție, ci printr-o școală de „maistri în păstorit”, cu profesori dintre cei mai buni baci și ciobani, cu elevii fii de baci și ciobani și absolvenți cu locuri de muncă asigurate, vechime în muncă recunoscută, retribuție după efort și dificultate, condiții de muncă ameliorate — cu un statut social special și protecționist acordat profesiunii de ciobănit, ca soluție cu mari perspective de viitor și obiect de justificată mîndrie pe plan personal.

Ciobanii și bacii sint și trebuie să rămînă cele două figuri centrale ale păstoritului în Carpați, perenitatea lor confundîndu-se cu însăși perenitatea noastră, iar o parte integrantă a forței noastre poate fi regăsită și în ciobănie, ca stare firească.

RADU REY

Munteanu Vladimir din București, str. Patulului nr. 8, bl. 4, sc. 2, ap. 71, sector 3, pensionat medical, gradul II de invaliditate, ne face cunoscut că, deși revista noastră i-a mai publicat o dată numele, situația din urmă nu s-a schimbat cu nimic. „Ateptăm de proteze din str. Negușilor mi-a confecționat o proteză gâtă-nieră pe care n-o pot folosi fiind că este defectă. Boala mi s-a agravat și nu sint în stare să ies nici măcar din casa. Îi rog din nou pe cei în drept să dea dovadă de omie-
nie”.

Consiliul popular al municipiului București: Cele semnate de asociația locatarilor din bl. 33-35, Calea Moșilor nr. 225, sector 2, sint reale și s-au luat măsuri de remediere după cum urmează: 1. ICED va termina lucrările până la 30 XII 1981; 2. blocul va trece pe gaze la bucatării; 3. blocul a fost racordat la rețeaua strădală de telefonie, dar rezolvarea cererilor de instalare a telefoanelor cade în sarcina DTCEB.

„O plăcere deosebită ne-a prilejuit-o nouă, celor de la Editura Academiei RSR, prezențarea făcută de FLĂCĂRA publicației „Arhivele Olteniei”, serie nouă, nr. 1. Încă o dată, revista Flacăra își probează seriosul spirit politic și publicistic în informarea cititorilor cu privire la cele mai recente evenimente ale vieții noastre culturale. Ni se pare potrivit însă ca cititorii să mai știe că „Arhivele Olteniei”, publicație a Centrului de științe sociale din Craiova aparțin sub egida Academiei de Științe Sociale și Politice a R.S.R., s-a tipărit prin grija Editurii Academiei RSR, Vă mulțumim articulat”. (Vircea Suci, redactor la Editura Academiei R.S.R.)

„Eu și un coleg, fiind mari amatori de ciuperci, am trimis cite 156 lei, reprezentând contravaloarea a 10 role de miceliu, pe adresa Institutului de cercetări pentru legumicultură și floricultură Vidra, în contul 3077665. După două luni am revenit cu o scrisoare. Au trecut până acum cinci luni și n-am primit nici ciuperci, nici răspuns la scrisoare și nici banii înapoi”. (Stan Ion, str. Socola nr. 3A, bl. E 1, sc. B, et. 2, ap. 4 și Albu Ioan, str. Petru Schiopul, nr. 13, bl. H2 A, sc. B, ap. 17 - Iași)

Institutul de cercetări pentru legumicultură și floricultură Vidra, județul Giurgiu. Ca răspuns la scrisoarea publicată în revista „Flacăra” nr. 47 de cătăneanul Popa I. Traian din comuna Lerești, vă comunicăm că cele 10 role de miceliu au fost expediate ce către noi prin Oficiul P.T.T.R. 47 București, la data de 14 iulie 1981, cu buletin de expediție nr. 91690, recipisa nr. 391312. Pe 23 noiembrie, cu adresa nr. 8053, am cerut Direcției P.T.T.R. a municipiului București să verifice și să ne comunice situația acestui colet.

Asociația locatarilor bl. 82, Aleea Sinaia nr. 4 din București, sectorul 2, sesizează că blocul respectiv, dat în folosință parțial în 1975, are în continuare fațadele netencuite și neplacate cu cărămizi. BCA, motiv pentru care apa și frijul pătrund cu ușurință, sub solul blocului neterminat și alesorii înunlat, precum și lucrările de consolidare în urma seismului din martie 1977 efectuate în parte. Sint doar citeva din neacuzările locatarilor acestui bloc, neacuzări care durează de atita vreme în ciuda numeroaselor demersuri și angajamente.

Ursu Niculina din București, Calea Grivitei nr. 399 îi roagă pe toti cei care îi pot da o mină de ajutor în legătură cu dispariția tatălui său, Ivan Andrei, să o anunțe la adresa menționată sau la telefonul 18 78 60. În data de 19.XI.1981, Ivan Andrei a părăsit Spitalul din Găești.

Inginerul Dan Ioan din Brașov ne informează că în orașul Rupea a fost deschisă, nu demult, o expoziție de plante medicinale (se pare, prima din țară), în care un locutor al orașului, Vanyólos Gerseley, a expus din bogata sa colecție peste 200 de plante. Expozanțul, care are 65 de ani și este pensionar, a prezentat fiecare plantă în patru limbi.

Consiliul popular al municipiului Tirgoviste: Cele sesizate de locatarii bl. 18 A din str. Cutezătorilor s-au dovedit a fi reale. S-au luat măsuri pentru înlăturarea defectunilor existente, astfel că în momentul de față instalațiile funcționează normal.

Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Iași: În legătură cu scrisoarea tovarășei Florica Poni-Mageru vă comunicăm că IGCC a asigurat complexul muzeistic că în primăvara anului 1982 va începe

lucrările de restaurare a casei Petru Poni.

Consiliul popular al județului Hunedoara: Urmare a scrisorii 11395/1981 vă comunicăm că este justă semnalarea privind producțiile scăzute la CAP Dincu Mare - Dincu Mic, unde la cultura cerealelor păioase s-au realizat în medie cantități sub 1000 kg. De asemenea și producția de porumb a fost în acest an sub posibilitățile reale. Fără a ignora condițiile climatice, conducerea DGAIA a constatat că producțiile respective s-au datorat, printre altele, și slabei preocupări a conducerii unității, mai ales a ing. șef, fapt pentru care el a fost sancționat cu reducerea retribuției cu o clasă de retribuție pe timp de 3 luni. În scopul îmbunătățirii activității în această unitate s-a hotărât ca începind din această toamnă, activitatea să fie îndrumată și controlată de ing. șef al CUASC Orăștie, Crăciun Nicolae.

Lucrătorii și conducerea restaurantului Capșa, unitate care conduce autoritar în toplu inițiat de revista noastră, ne comunică realizarea sarcinilor de plan la data de 25 noiembrie. „La Botoșani s-au deschis galeriile de artă „Ștefan Luchian” marele pictor născându-se pe aceste meleaguri. Galeriele dispun de o suprafață de expunere de peste 300 metri pătrați. Inaugurarea s-a făcut prin vernisajul unei cuprinzătoare expoziții intitulate „Artiștii plastici din județul Botoșani”, care a cuprins lucrări de Luchian, Băncilă, Verona, Piliuță, Olinescu, Val. Gheorghiu, Ion Murariu, Iulia Oniță, Daniela Amirozele, Rodu Cotișel s.a.”. (Gh. Jancu)

„La începutul lui septembrie s-a anunțat în presă (Informația Bucureștilui) deschiderea unei grădinițe în str. Matei Ambrozie. Au trecut aproape două luni și nici un semn nu ne îndreptățește să credem că promisiunea va prinde viață în viitorul apropiat. Cele citeva sute de copii preșcolari lăsați sinșuri în casă sau pe la vecini așteaptă să-l oblige cineva pe constructor să se țină de promisiune”. (Băbun Maria, Aleea Iloara, bl. M 32, București)

„Din 9 ianuarie 1979, moara satului Cornestii, com. Adămuș, jud. Mureș, a fost închisă, deoarece morarul Crăciun Popa s-a pensionat. Din această cauză, locuitorii satului sint obligați să bată drumurile prin alte comune, în condițiile în care nu dispun de mijloace de transport, ci doar de cărucioare de mină. CAP-ul ne ajută cum poate, dar întreprinderea comunală Tirnăveni, de care aparține moara, nu dă nici un semn de viață. Așadar, de trei ani de zile, această moară nu produce pentru nimeni, nici pentru stat, nici pentru săteni”. (Mădăraș Cornestii, str. Viilor, nr. 69)

Pensionarul Miu Petru din București, str. Renașterii, nr. 130 b, ne scrie că pe Șoseaua Cătiliei, la nr. 63, locuiește într-o cameră insalubră, fără foc, și din mila vecinilor un bătrîn de 80 de ani, pe nume Tudorașcu Ilie. Bătrînul are două fete (una stă în aceeași curte cu el) cu totul indiferente față de starea lui. „Rugăm să binevoiti a interveni pe lângă forurile în drept pentru ca acest bătrîn să fie ajutat într-un fel”. Fie și obligându-l pe cele două fete să fie mai omenoase.

„Cele patru autobuze pentru navetiști care circulă pe ruta Calopăr-Craiova întirzie atit de mult, incit întirziem și noi de la serviciu, fiind sancționați și obligați să recuperăm din timpul liber. Am fost cu toții la conducerea autogării. Uneori am fost ironizați, alteori dați afară din birou. Vă rugăm să ne ajutați fiindcă nimeni nu îndreapță lucrurile”. (Popa Constantin, com. Calopăr, nr. 437, jud. Dolj)

Asociația de locatari bloc, str. Olteni nr. 6: „ICRAL Vitan a stabilit pe baza multor verificări necesitatea instalării unei stații de hidrofor. Hidroforul se află în curtea blocului din 1979. Apa nu ajunge la etajele 2 și 3 decit noaptea. În aceste condiții ICRAL Vitan a abandonat lucrarea, anunțându-ne că va veni să ridice hidroforul. Deci după atita așteptare vom rămîne tot fără apă”. (Florica Niculescu și Irina Spătaru)

Consiliul popular al comunei Pufești, jud. Vrancea ne trimite la redacție o scrisoare semnată Opinia publică din comunei Pufești și în care sintem rugați să intervenim pe lângă Regionala CFR Galați pentru amenajarea unor persoane la liniile 3 și 4 din stația Pufești, deoarece, din cauza înălțimii mari până la treapta vagonului, femeile, bătrînii și copiii se urcă în genunchi. În scrisoare sint date și numele unor cetățeni care s-au accidentat de-a lungul timpului, datorită chinului la

care au fost supuși. „Umanitar privind problema, se spune în încheiere, s-ar ajunge ca cetățenii să nu mai folosească genunchii în loc de tălpile picioarelor”.

Inspectoratul județean Gorj miliție: „Constatinu-se eroarea în cazul petentului Mincu Constantin din Scorțeni, ITUCG Rovinari a solicitat Consiliului popular Scorțeni, județul Prahova, să înceteze măsura executării silite împotriva semnatarului scrisorii și să anuleze debitul, comunicind și întreprinderii mecanice Plopeni să sisteze poprirea pe drepturile bănești ale petiționarului și repunerea în drepturile anterioare”.

Exploatarea transport auto-buze: „În legătură cu scrisoarea tov. Marin D. Marin, privind circulația autobuzului 303 vă comunicăm: S-au dispus măsuri de urmărire strictă a modului cum se respectă ritmicitatea circulației, cit și efectuarea ultimelor curse (pînă acum nu se urmărea? - n.n.). precum și sancționarea disciplinară și mutarea în altă autobază a dispecerei Ghinea Maria pentru atitudinea ireverențioasă avută față de călători”.

Consiliul popular al județului Galați: „Cereea adresată de către Arion Valeria revistei Flacăra a fost satisfăcută în sensul că CAP Cosmești i-a atribuit, conform legii, 250 mp teren, urmînd să-și construiască casa”.

„Vă exprimăm recunoștința noastră pentru operativitatea cu care s-a rezolvat situația anormală care exista în subsolul blocului nostru, după cum mulțumim și ICED București pentru promovitudinea cu care a răspuns acestei sesizări”. (Asociația locatarilor din str. Alboței nr. 8, sector 1)

„În ultimul timp la noi în localitate se înterupe furnizarea energiei electrice în mod haotic. În orele de vîrf, înaintea, se oorea seara, dar începind cu 16 noiembrie, curentul se înterupe toată ziua, de dimineață pînă seara. În jurul orei 22, interval în care se mai dă curent electric sporadic, cite 5-10 minute”. (Semnează un număr de sante cadre medicale de la dispensarul medical Buntesti-Bltor)

Întreprinderea comercială de stat „Romarta” București. Se confirmă faptul că gestionara Ungureanu Ana și vinzătoarea Dumitrache Ana de la raionul încălțăminte din Magazinul „Romarta copilor” au avut o comportare necorespunzătoare față de cumpărătoarea Ciocolu Gheorghiuța. Pentru aceasta gestionara a fost sancționată cu diminuarea retribuției cu 5 la sută pe două luni, iar vinzătoarea cu 5 la sută pe timp de o lună.

Procuratura județeană Vilcea. S-au examinat cele cuprinse în sesizarea publicată în revista „Flacăra” din 19 noiembrie 1981 și, avind în vedere precizările făcute de unele persoane în cursul dezbaterilor judiciare, în cauza Drăvan Constantin s.a. s-a dispus efectuarea de cercetări suplimentare pentru a se stabili dacă este cazul să răspundă penal și alte persoane.

Consiliul popular municipal Tulcea. Analizînd situația locativă a familiei mecanicului Lungu Costică, de comun acord cu conducerea S.M.A. Tulcea, i s-a repartizat acestei unități o locuință cu trei camere, în municipiu, bl. 8, sc. A, ap. 17, la finisarea căreia beneficiarul mai sus-nominalizat este solicitat să-și aducă contribuția. Odată cu darea în folosință a blocului, omului i se va încheia contractul de închiriere și se va muta în apartament împreună cu întreaga sa familie.

Cu citeva luni în urmă, colocatarul meu Dumitrache Nicolae, de la sc. A, ap. 4 (parter) a tălat, în mod abuziv, o porțiune din gardul viu ce împrejmuiește grădinița din fața blocului și a închis trecerea cu un gard de fier. Cînd l-am rugat să a strîice estetica imobilului și a străzii, mi-a răspuns că, intrucit dinsul nu are balcon, va închide definitiv trecerea și o va transforma în grădiniță personală. Ceea ce nu este permis și rog Consiliul popular al sectorului 2 să intervină. (Seracin Ioana Maria, București, str. G. Garibaldi nr. 26, sc. A, ap. 8)

Direcția județeană de poștă și telecomunicații Teleorman. Referitor la sesizarea tovarășei Clobanu Floarea vă informăm că, verificind modul de desfășurare a concursului vizat de dumneaei, s-au constatat legalitatea organizării lui și corectitudinea rezultatelor obținute. Ținînd cont de dorința petentei de a lucra, Oficiul P.T.T.R. Poeni va sprijini încadrarea sa temporară pe perioada unor eventuale concedii medicale și urmează ca, atunci cînd se va oferi prilejul, să participe la un nou concurs.

Consiliul popular al municipiului București, Oficiul de asistență socială: „Urmare a publicării articolului referitor la situația minorului Chisălău Marian din Piteasca-Găneasa, sectorul agricol Ilfov, vă facem cunoscut că acesta se află ocrotit în Casa de copii școlari nr. 3 București, din data de 20 noiembrie 1981.

„Nu departe de Capitală, în Platforma Măgurele, se află un complex de toată frumusețea - hotel-restaurant, categoria I fără remiză - unitatea a U.J.C.C.-Ilfov. Hotelul are citeva sute de locuri de cazare, restaurantul, braseria și crama pot primi și ele tot citeva sute de consumatori, a fost angajată și o formație muzicală pricepută, preparatele culinare satisfac cele mai pretențioase gusturi, în fine, totul merge snur, dar celor din platformă le-ar folosi tare mult și un bufet-expres cu autoservire. (Petre Grișore - București)

Referitor la părinții Iolaneli Ursan, primim din partea I.C.M.: Vă facem cunoscut că mama lui Ursan Iolanda (învățătoarea Elisabeta Diaconu ne scrisese că fetița se numește Iolana, n.n.), purta numele de Kovacs Otilia, fiica lui Anuca, născută la 16.05.1948, este decedată, fiind înregistrată cu act nr. 2653/1978 la Consiliul popular al municipiului Cluj-Napoca, iar tatăl, Ursan Andrei, fiul lui Andrei și Elena, născut la 6.06.1952, în comuna Apahida, este înregistrat în evidențele noastre (Direcția evidenței populației) cu domiciliul în oraș Lupeni, str. Jiului, și cu o viză de reședință în Cluj-Napoca, str. Gomeșchi-Bircului, baraca 1/2.

Consiliul popular al județului Arad: În urma sesizării făcute de Deaconu Nicolae din Lipova, str. Aurel Vlaicu nr. 5, vă comunicăm: Instalațiile sanitare au fost refăcute în întregime, s-au executat lucrări pentru îmbunătățirea încălzirii întregului imobil, iar în ceea ce privește infiltrațiile, care se semnalează la un singur apartament, ele se datorează antenei montate de locatari.

Consiliul popular al municipiului Craiova: Urmare a verificărilor făcute în legătură cu sesizarea lui Kerekes Imre din Craiova, bl. 133 A, sc. 2, ap. 6, cartier Craiovița Nouă, a rezultat că cele semnalate sint reale, fapt pentru care s-a intervenit la sectorul 8 I.J.G.C.L., care va lua măsuri urgente pentru realizarea lucrării.

Procuratura Generală a R.S.R.: Referitor la scrisoarea adresată revistei Flacăra de către Vlad Dumitru din Craiova, cartier Craiovița Nouă, bl. 134 B, sc. 1, et. 2, ap. 12, vă facem cunoscut că Procuratura locală Craiova a dispus trimiterea în judecată a inculpatului Radu Aristotel pentru săvîrșirea infracțiunii de delapidare, fals și uz de fals, cauza aflîndu-se pe rolul Judecătoriei Craiovei.

C.E.C., Direcția operațiuni bancare: „La scrisoarea adresată revistei Flacăra de către Iacob Marcel din București, str. Uioara nr. 13, bl. A 11, sc. C, ap. 45, vă facem cunoscut următoarele: Pe baza cererii dv., Sucursala de credite a municipiului București v-a restituit suma de 2.583 lei cu ceul nr. 804599.

Cititorul Gheorghe Bădescu din București ne semnalează că podul de peste Motru din apropierea orașului Strehaia (drumul spre satul Miluta, comuna Borăscu-Gorj) se află într-o stare jalnică, nici un mijloc de transport nemiințumindu-se să treacă peste el. Semnatarul scrisorii se întrebă, de cînd n-au mai trecut pe acolo cei ce răsund de starea drumurilor, dat fiind că și anul trecut podul cu pricina era tot „o ruină”.

Corneliu Neagu, președintele Asociației de locatari a blocului 160 din str. Oboga nr. 5 (cartierul Militari), București, ne scrie că, de aproape doi ani, autobuzele 126 și 136 circulă anapoda. „Contrastul față de felul cum circulă, de oildă, autobuzul 368, scrie C.N., este deosebit de mare. Dăm un exemplu: în ziua de 1 decembrie 1981, între orele 17.04 și 17.55 prin stația Cismigiu au trecut 18 mașini 368, 2 mașini 136, 5 de 236 și nici una de pe linia 126. Dînd acest exemplu, nu cerem, desigur, ca și 368 să meargă la fel ca autobuzele menționate”. (Facem o paranteză și arătăm că publicăm scrisoarea lui C.N. atit

de tirziu, deoarece ea a făcut pînă la redacție nu mai puțin de șase zile, n.n.)

Procuratura județeană Vrancea. Cerindu-se punerea în executare a hotărîrii referitoare la încedințarea minorei Cirlan Nicoleta, părțile, în prezența executorului judecătoresc, au convenit ca minoră să rămînă în continuare la bunicii paterni, care s-au obligat să se îngrijească de creșterea și educarea acesteia. În acest sens și-a dat avizul și autoritatea tutelară.

Subsemnata Corban Victoria, domiciliată în București, str. Liviu Rebreanu nr. 32 A, bl. PM 70, sc. B, ap. 82, vă aduc la cunoștință că pe data de 18 iulie 1980 am făcut cerere pentru instalarea la domiciliul meu a unui post telefonic. Neprimind nici un răspuns scris, m-am adresat direct la telefoane și mi s-a spus că nu au numere în centrală. Am fost de acord cu această motivare pînă cînd am văzut că în alte apartamente din bloc s-au instalat telefoane, deși cererile de solicitare fuseseră făcute în urma mea, iar solicitații n-au greutățile mele familiale, eu fiind femeie bolnavă și cu doi copii minori.

Uniunea județeană a cooperativei meșteșugărești Constanța. Sofia tovarășului Rozoz Dănuț a fost repartizată ca subinșiner T.C.M. la Cooperativa „Progresul” din Hirsova. Întelegînd situația familiei sale, am fost de acord cu transferul soției la o cooperativă din Fălticeni cît mai aproape de localitatea de domiciliu, care este municipiul Suceava.

Pagină realizată de RAZVAN BĂRBULESCU

Poșta redacției

Rada Grigore - București: Ca pensionară CAP, aveți drept la lot în folosință, dar cu obligația să-l lucrați personal sau ajuțată de membri ai familiei, fără a-l fi transmis unei persoane străine, așa cum ați procedat dv. **Ioan Sorian - com. Homorodu de Mijloc (Satu-Mare):** În plic nu am găsit actele menționate, ci numai scrisoarea. Trimiteți copii, acte originale nu primim **Asociația locatarilor, bd. Șchiu Măgureanu 39 - București:** Lucrările de întreținere și reparații efectuate la părțile și instalațiile de folosință comune ale clădirilor sau apartamentelor inclusiv a instalațiilor de încălzire centrală și hidrofor, precum și a încăperilor în care acestea funcționează, se repartizează proporțional cu numărul persoanelor care folosesc aceste părți comune **Liviu Moisa - Mătăsari (Gorj):** Numai prin difuzarea presei vă puteți procura cele nouă almanahuri ale publicațiilor menționate **Dumitru Apetrei - Tecuci:** Dv. nu outei lua oarfe la moștenire **Ioan Bucur - Miercurea Ciuc:** Cu o vechime în muncă de numai 3 ani, nu aveți dreptul **Florea Manu - com. Zăvoaia (Brăila):** Cereti sprijin la Consiliul popular comunal care cunoaște situația.

Ștefan Năulea - com. N. Bălcescu (Vilcea): Nu vi s-a dat lot în folosință în schimbul terenului comasat pentru că nu ati lucrat în CAP **Geza Monoszes - București:** Legea 3/1977, privind pensiile de asigurări sociale de stat, nu prevede posibilitatea recalculării pensilor prin acăugarea timpului lucrat după pensionarea pentru muncă depusă și limită de vîrstă **Mitică Sultes și Hascal Șoil - Săvinești (Neamț):** Dacă întreprinderea nu vă achită drepturile, vă puteți adresa comisei de judecată, comențentă în soluționarea litigiului de muncă în speță **Veronica E-nescu - Bacău:** Urmăriti revista „Viata studentescă” **Constantin Buzea - Brăila:** Pe dr. Mihai Leontopol îl găsiți la Centrul medical de fonoaudiologie și chirurgie funcțională ORL, tel. 31 59 80 **Elena Cătoi - Buzău:** Puteți alege una din cele două pensii **Moise Spirea - Grădiștea:** Numai prin U.J.C.M., dacă îndepliniți condițiile cerute.

MARGA NEDELEA

„FLĂCĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

— Cum v-ar plăcea, stimate Alexa Visarion, să începem interviul?

— Oricum am început interviul, tot cu Ion Luca Caragiale — vechea mea pasiune — începem. Trebuie să vă spun, apropo de Caragiale, o noutate care mă bucură enorm. Sint invitat la Moscova, în cadrul Festivalului dramaturgiei românești (ce se va desfășura în aprilie) și care va fi deschis cu **O noapte furtunoasă**, pusă de mine pe marea scenă a Teatrului de artă (a MHAT-ului, cum e mai bine cunoscut).

— Ce vă leagă atât de mult de dramaturgia lui Caragiale?

— În cazul meu, este vorba nu atât de o veche pasiune, cum v-am spus adineori, ci de o adevărată obsesie Caragiale. Nu uitați că mi-am dat examenul de stat cu **Năpasta**, propunind o variantă nouă de spectacol Teatrului Tineretului din Piatra Neamț. Toată lumea îl știe — crede că-l știe! — pe Caragiale, dar, de câte ori mă reapropii de el, mă izbește prin noutate. Cîți scriitori ai acestei lumi pot face asta cu publicul lor? Iată de ce, șansa pe care mi-o oferă MHAT-ul ca să-l propun printre marii autori ai lumii mi-e foarte scumpă.

— Dar asta ați făcut-o și cu „Năpasta”, jucată — sub îndrumarea dv. — de colectivul Teatrului Giulești în Austria, R.F.G., Ungaria, Portugalia, Italia... În Italia, în 1979, ați cucerit cu această piesă marele premiu de la Arezo. Cronicarii italieni au asemănat-o cu operele tragicilor greci. De ce ați părăsit „Năpasta”?

— N-am părăsit-o. Voi face un film **Năpasta** (la Casa de filme 4). Film care nu va fi o variantă, ci, dacă vreți, o continuare, o adîncire a lumii lui Caragiale.

— Sînteți un regizor de înalt nivel profesional. Un regizor — n-o spunem noi, au spus-o mulți înaintea noastră — de concepție, care a adus un suflu nou în viața pieselor lui Caragiale. Un alt spectacol al dv. cu Caragiale, „O noapte furtunoasă”, e un exemplu. Deși un spectacol controversat, el a confirmat din nou concepția dv. artistică novatoare. Sper că n-ați părăsit nici această piesă!

— Din contră! Aș dori foarte mult să fac un film de desene animate cu **Noaptea...**

— Ce l-ar mai interesa pe regizorul Alexa Visarion?

— Un film după **Cănuță om sucit**. Și unul după **Conu Leonida**...

— De ce nu și „O făclie de Paști”?

— Nu glumiți! Dorința mea este să pun în scenă toate piesele lui Caragiale. Să realizez o **Integrală Caragiale**! Acest lucru ar fi foarte important atât pentru mine cât și pentru actorii cu care aș lucra aceste spectacole. Ele ar reprezenta o „lectură” a unei generații a textului caragialian.

— Totuși, nu-i prea mult o „Integrală Caragiale”? Nu-i mult prea temerară dorința dv.?

— Dacă e vorba de temeritate, atunci aflați că în stagiunea viitoare, la **Cyrcle Repertory**, din New York, unde am fost invitat să colaborez, voi propune tot o piesă a lui Caragiale!

— Pînă atunci, să revenim pe scenele noastre. Spuneți-ne, vă rog, cum lucrați cu actorii? Lucrați — de pildă — mereu cu aceiași actori?

— În general, lucrez cu actorii care îmi sînt apropiați structural, pentru că, dincolo de legătura profesională, de meșteșug, există o **unitate de conștiință** (asta vă rog să subliniați!), care nu se poate rea-

Alexa Visarion:

Dorința mea este să realizez o „Integrală Caragiale”

liza decît cu o echipă animată de aceiași gînduri și care vrea să pună în dezbatere o miză artistică importantă, nu o relatare, fte ea foarte fidelă, a anecdoticii respectivei piese. Teatrul nu este o profesie oarecare, ci un mod de a gîndi, o atitudine față de societate, o revelație totdeauna nouă a lumii. Numai prin aceste coordonate arta devine o necesitate existențială.

— Și, practic, cum încercați să realizați aceasta?

— Cînd montez un nou spectacol, nu mă gîndesc, în primul rînd, ca el să fie o noutate, ci să poată fi „citită” piesa în toate fibrele și în toate adîncimile ei; să poată fi o structură vie pentru a stimula prin sensuri inedite gîndirea și simțirea spectatorilor.

— Ne-ați mărturisit o foarte frumoasă profesie de credință! Dar vă chestionăm asupra unui lucru practic: cum realizați — concret — intențiile dv. artistice?

— Una din problemele montării textelor caragialiene este de a nu confunda „vulgaritatea” lumii și a eroilor lui Caragiale cu vulgaritatea operei. Opera, da,

vorbește despre instincte primare, despre raporturi interumane la limita vulgarului. Dar Caragiale — oare mai e nevoie să v-o spun? — nu este, nu a fost, nu are cum să fie vulgar. Soluțiile scenice — citeodată șocante, citeodată prea fruste — conțin o profundă semnificație, trimit un înalt mesaj. Arătarea inumanului, a trivialului, a demagogiei nu înseamnă altceva decît o luptă — cu mijloace artistice — împotriva acestor raie. **A nega** în artă înseamnă, de multe ori, o **afirmație**. Aici se află, de fapt, și diferența dintre artă și viață.

— Cum au văzut cronicarii spectacolele montate de regizorul Alexa Visarion?

— În general, montările pe care le-am făcut au însemnat — îmi place să cred — o implicare a publicului în problematica spectacolului. Criticii — acest public specializat — au optat, în mare, pentru aceste variante spectaculare. De multe ori, critica m-a ajutat în bătălia cu obtuzitatea „criticii”, pentru că spectacolele mele, avînd un caracter polemic, dezvăluiau și poziția specialistului, atitudinea lui față de gîndirea spectacolului însemnînd nu doar o analiză, ci și sublinierea esteticii căreia criticul îi servea.

— Sînteți unul dintre promotorii, la noi, a ceea ce se cheamă „teatrul modern”. Acest pionierat nu vă dă de furcă?

— Sigur, spectacolele mele încearcă, peste toate, o deschidere către problematica vieții contemporane. Numai astfel tratată, piesa de teatru nu rămîne muzeală, ci devine febrilă și incitantă, deci eficace asupra conștiințelor. Mă interesează ceea ce nu vor să afle oamenii despre ei, ceea ce ascund sau mistifică. Deci, nu vreau să reconstitui „pasaje de existență”, care nu fac altceva decît să relateze întimplări, evenimente, detalii de psihologie aflate în marginea robusteții vieții. Sint printre cei care cred că mobilul artei este de a fora permanent în zăcămintul uman și de a scoate la lumină nu numai poleiala care doar zornăie, ci raportul încărcat de adevăr care se stabilește între individ și societate, între individ și univers. Doar astfel poate crește spiritualitatea unei națiuni, determinîndu-se un grad înalt al conștiinței civice.

— Să revenim la colaborarea dv. cu colectivul MHAT-ului. Sînteți primul regizor român căruia i s-a oferit colaborarea alături de acești mari actori sovietici.

— Într-adevăr, munca aceasta este nu numai o mare cinste, ci și o experiență artistică deosebită, care-mi pune în față mari probleme. Piesa lui Caragiale, textul adică, a ridicat o serie de dificultăți de traducere. Aici am intervenit eu, am explicat actorilor sensul unor cuvinte, pentru a înțelege întreaga atmosferă a piesei; pentru a se implica în universul lui Caragiale și a nu-l confunda cu acela al lui Gogol, de pildă. Sint pe punctul de a pleca la Moscova pentru a începe repetițiile. Textul a fost tradus, explicat, talmăcit actorilor, așa că în curînd vom putea trece la munca propriu-zisă.

— Nu ne rămîne decît să vă urăm succes!

CORNELIA BARBU

Vorbiți și scrieți românește!

D-ale... ideilor sportive

Nu, nu vom face o cronică sportivă, ci vom urmări unele particularități ale limbajului sportiv, atît din transmisiuni cît și din presa de specialitate, acestea din urmă, adesea, plină de „idei”. Primele, determinate de ritmul jocului, impun un mare debit verbal, ceea ce dă naștere și multor greșeli de exprimare care, prin stereotipia lor, sint contaminante, mai ales că sint urmărite de mase largi de „microbiști”.

Și de ce să nu ne „amestecăm” și noi în sport (cine nu se pricepe?) dacă un cunoscut crainic ne provoacă — începînd cu **Contemporanul** din 20 noiembrie crt. — la o „dispută de idei”. Și noi înțelegem să-i acceptăm „stilul verbal” (în scris!), „fără pretenții de literatură beletristică” (probabil numai științifică!), dar cu pretenții — am zice noi — de exprimare românească, deci corectă, fără a atinge, cum zice d-sa, „un plafon atît de înalt” (sic!) Și dacă autorul vrea să ne prezinte „cîteva idei sportive românești”, de ce n-am prezenta și noi „idei lingvistice”? (există și asemenea idei?) Oricum, autorul scrie: „O astfel de idee de actualitate este cea a noului antrenor al echipei naționale de fotbal...” Deci, un antrenor este o... idee! (și încă științifică). Ce ție și cu ideile astea, dom'le!...

Dar, să nu încercăm să dublăm. Avem nevoie de cîte „un moment de respiro”, nu de respirație, cum știam noi (respiro este forma de pers. I, indicativ prezent, a verbului **respira**, de unde descinde, poate și prin mijlocire franceză sau italiană, românescul a **respira**). Și poate avem nevoie și de „un surplus de suspans bine venit” (vezi **Săptămîna** din 20 noiembrie crt.). Dacă mai merge cu **surplus** (din francezul cu aceeași formă), cu

suspance e mai greu. În lucrările noastre cu caracter normativ avem forma „românizată” **suspans** (scrisă uneori și **suspens**, mai aproape de franceză sau engleză, **suspense**; deci, s-o încercăm la **anglaise** sau la **française**, ca să nu rămînem en **suspens** cu forma românească).

Să fim prieteni cu cuvintele. Da. Mă întreb însă de ce abundă dubletele care vor să ne „îndoale” limba? Găsește **dribbler** și **dribleur**. De ce să nu utilizăm corect forma **dribler**, fără a o mai apropia de pronunția francezului **dribbleur** (ca grafie, e mai apropiată de englezescul **dribbler**)? Dar, vorba unui scriitor din **Săptămîna** (din 20 noiembrie crt.), încercăm și noi să „talmăcim **écarts**” (de la sistemul său de așteptări). (Ei, acum avem și „sistem de așteptări”!)

Uneori însă un hibrid lexical nu-i lipsit de expresivitate. În **tableta** sa sportivă din **Luceafărul** (28 noiembrie crt.), Fănuș

Eveniment

După „**Imnele Transilvaniei**” și „**Imnele Moldovei**”, lirica lui **Ioan Alexandru** se împlinește — rotundă ca însăși țara — cu „**Imnele Țării Românești**”, incandescent elogiu adresat României nemuritoare, patria de ființă, de crez și de vis a poetului și a poeziei.

Neagu scrie: „...cîți antrenori, cîți jucători, cîți **aranjeuri**” (subl. ns.). Toți îl înțeleg, dar pronunția diferă, fiindcă noi n-am adoptat un semn ca **ă**. **Indreptarul** academic mai dă unele indicații, uneori, de exemplu **bleu**, pronunțat **blô**. Am anchetat cîțiva vorbitori asupra pronunției lui **aranjeuri** (la mulți suna ca **drajeuri**, **pateuri** etc. — haz lingvistic, nu altceva!) Oricum, artificialitatea e evidentă (prezența formei **aranjori** era mai indicată).

Dar acestea nu sint nimic pe lângă ceea ce aud și văd (toț despre sport e vorba): o **egalitate aproape perfectă** (adică, există și egalitate imperfectă?); **evoluție descendentă** (era vorba de Poli-Timișoara, în transmisia din 29 noiembrie crt.) — aici, două greșeli dintr-o lovitură... lingvistică „verbală” — „**jucătorul X s-a insinuat (!) în apărarea adversă** (se transmitea de la Bacău); **respinge în** (în loc de **în**) **extremis**; **în** (în loc de **în**) **corpore**; este o **luptă combativă** zice autorul **Jurnalului de Stadion** din **Contemporanul**, dar n-a scris încă!; **jucătorul e omniprezent pe tot terenul**; **foarte scurte succinte detalii** (cînd se face prezentarea echipelor și a terenurilor); o **suită de trei goluri consecutiv**; **jucătorul face geno-flexiuni**; **anticipăm în avancronica partidei**; pentru a-i trezi la revirimentul dorit de fotbalisti; **deznodămintul final al meciului**; **ingerințe din afară**; a reuși un **avantaj**; **anticipație prematură** etc.

Ne oprim aici. Am dat doar un scurteț... de greșeli care ar merita o intervenție, nu salutară, ci salvatoare, din partea cui știu eu, et. comp. (cum scriu cei de la **Sportul**, fiindcă toate au, vorba altui cronicar sportiv, o **greutate ponderală !**). Am făcut și eu o **anticipație prematură** (ca și cronicarii sportivi), fără să ajung „în extremitatea laterală a terenului”, acolo unde era „un jucător culcat la orizontală” (să auzi și nu crezi!). Idei sportive, ce mai!... **Forcing!**

GHEORGHE POALELUNGI

Ion Dacian

A trecut în neființă încă unul dintre cei mai importanți interpreți români din acest secol, Ion Dacian, sau Ciprian, ori Lycon, Nică Ionică, Tudor, Sandu, Eduard, Higgs, Marco Polo, Shu-Chong, Tassilo, Danilo, Schubert, Eisenstein, Adam, Kean, atîtea alte nume ce le purta ale celebrelor personaje cărora le-a dat viață pe scena operetei bucureștene, din creațiile lui Gherase Dendrinu, N. Kirculescu, Filaret Barbu, Lehar, Strauss, Schubert, Comișel și a încă atîtor alți autori iubiți de marea publică...

În viața sa, plină de frămîntări creatoare, Ion Dacian a fost și iubit și vrăjmasit, fapt normal dacă se are în vedere pluralitatea personalității sale covârșitoare. Dragostea, uneori înăbușitoare a marelui public, a redus însă la tăcere corul lătrătorilor și invidioșilor, deoarece bucuria celor mulți de a-l vedea și auzi demonstra o recunoaștere supremă a calităților și valorii marelui artist.

Ion Dacian a iubit tot ce era românesc. Nici nu putea fi altfel acest fecior de ardelean, care venise în București cu tobla plină de cărți juridice, transformate, în chip miraculos, în partituri muzicale. Prețuind creațiile clasice, din literatura de gen, el a încurajat totodată, prin diferite forme, **renașterea** operetei românești. Să ne aducem aminte, că de la primele vodeviluri din 1850—1860, trecînd prin „**Baba Hîrca**” și prin „**Crai Nou**”, ca și prin alte cîteva creații similare de început, de la sfîrșitul secolului trecut și pînă după 23 August 1944, opereta autohtonă, practic, a stagnat. La puțină vreme după Eliberare au început să apară diferite lucrări de gen, dintre care „**Tarsița și Roșiorul**” a lui Viorel Dobos și Gheorghe Dumitrescu a ieșit în evidență. Cîțva timp mai tîrziu s-a înființat Teatrul de stat de operetă, a cărui inimă, mereu ardentă, a fost Ion Dacian. Creațiile care s-au prezentat pe scena acestui teatru, lucrarea lui Nicolae Kirculescu „**N-a fost nuntă mai frumoasă**”, opusurile lui Filaret Barbu „**Ana Lugojana**” și „**Plutașii de pe Bistrița**” și, mai ales, acei inegalabili „**Lăsați-mă să cînt**” al lui Gherase Dendrinu, au constituit momentul exploziv de renaștere a operetei noastre. Dar Dendrinu și creația sa nu au răsarit așa, dintr-o dată. Să ne mai amintim că pretutul compozitor își aflase chemarea și își valorificase talentul dirijoral (rosit multă vreme în comedile muzicale ale **teatrelor de bulevard**) tocmai lîngă Ion Dacian, la Teatrul de stat de operetă. Prin colaborarea acestei minți luminate, dublate de experiența genului operetistic, cu Filaret Barbu, Alfred Mendelsohn, Florin Comișel și cu mulți alți compozitori, s-a reușit ca opereta românească să **renască** și să pornească pe un drum nemăsurat și nesperat, chiar de cei mai optimiști și înfocați iubitori ai teatrului liric, **renaștere** care constituie, deci, una dintre cele mai importante contribuții ale lui Ion Dacian.

Marele artist a iubit, a prețuit și a încurajat cu fervoare tineretul. Îmi amintesc cum, la Teatrul Alhambra, Dacian împărțea cu dărnicie, elevilor, bilete de favoare. Pentru ca, mai apoi, la începuturile Teatrului de stat de operetă, marea artist să nu uite tineretul studentesc și să le ofere invitații, cite putea avea și el... Aceasta era una din formele de atragere și de formare a unui nou public, necesitate de care Dacian, ca și Silvestri și Georgescu la Ateneu, ori Rogalski la Radio, își dădea perfect seama. Dar să ne mai amintim, tocmai în aceste momente, și de ceea ce a însemnat Ion Dacian pentru tineri interpreți ai genului, cîntăreți care **abia** absolviseră Conservatorul Valeria Rădulescu, Cleopatra Melidoneanu, Vali Niculescu, Constanța Cimpeanu, Adriana Codreanu, Nicolae Țăranu, Dorin Teodorescu, Eugen Savopol și chiar celebrul Ludovic Spiess au putut afla de la marea interpret ce înseamnă opereta, cum trebuie s-o respicți și s-o slujești spre desfătarea și educarea artistică a marelui public, cum trebuie s-o ajuți să se dezvolte, cum trebuie s-o așezi pe aceeași linie cu genul operei populare și al operei comice, păstrîndu-i însușirile și caracteristicile, dar apropiînd-o de marile valori muzicale!

Ion Dacian a trecut în lumea umbrelor, dar personajele create de el sint încă vii și luminoase. (Dealtfel, televiziunea ne-a promis, acum, în **ceasul al XIII-lea**, cîteva emisiuni, în reluare, cu marea artist.) Pentru toț ceea ce a făcut în teatrul românesc de operetă, pentru toț sprijinul creației noastre de gen, imaginea sa pilduitoare va sta mereu trează în memoria marelui public, care l-a situat, de mult timp, în galeria celor mai mari artiști români ai tuturor timpurilor.

CLAUDIU NEGULESCU

Cartea

Nicolae Cristache: „Vinovații nu știu nimic”

Cu ghearele și cu dinții

Nu cred ca vreun singur om de bine să nu subscrie, dacă nu la suma punctelor de vedere din ultima carte a lui Nicolae Cristache, în orice caz și fără excepție la o carte care este de principiu, Paradoxal, extraordinară implozie a cărții sale (VINOVAȚII NU ȘTIU NIMIC, Editura Albatros, 1981) vine tocmai din acest consens. Ceea ce Nicolae Cristache, „gazetarul fără splană”, compulsează în fața cititorului din demersurile sale este un bun obștesc, „muniția” sa nu e alta decât fondul principal al ideilor și normelor noastre de viață. Cu singura precizare, este însă, că puse la lucru, întocmai unor teribile pistoane, aceste idei devin levieri ai neobștului; dislocă inertii, ridică lespezi, crotesc breșe, domesticesc stihii. Desigur, cauzistica dosarelor asupra cărora se aplică, suspansul „anchetării anchetei”, strinsa anamneză a clacării or de tot felul, acrimia detectivistă desfășurată de acest medic fără arginți al năpăstuitorilor, reprezintă ca atare tot atâtea motive pentru cititor de „a face priză”, de a parcurge cu sufletul la gură materia acestor pătimase recur-uri în supraveghere. Dacă n-ar fi decit atât și încă am putea explica natura captivantă a acestei cărți în care fiecare pagină devine un pretoriu cu mize coplesitoare tinând de absolvirea sau stigmatizarea semenilor noștri, de răstignirea în furcile oprobiului sau de despovărea lor. În fața acestei ordini de zi cititorul își simte, fără puțin a de a și-o declina singură clipa, propria investitură de jurat. De jurat furios. Nobile concepte globale, macerate de uz și uzură, liturgice dar letargice, primesc în nări, ca acei biddivi din basme, provocarea fărășului de jăratric, redobindindu-și astfel identitatea și forța: Legea, Justiția, Morala, Omenia... Și dacă putem numi această carte palpitantă faptul se datorează, mai cu seamă, acestui tip de experiment: de a se gestiona la vedere grozavele idei ale vremii noastre și de a le reda irezistibilă vigoare pe care ici-colo, nu prea departe de noi, birocrăția, ignoranța, nesimțirea, instincționalitatea sau pur și simplu oboseala le-au stors-o. Nicolae Cristache acționează justițiar, nu paranoic, în acest sens. Căci nu e nevoie de ipoteza vreunui complot pentru a lămuri acest fel de distrofie a unora dintre cele mai vitale valori. Dreptatea, Echitatea, Omenia nu sînt niste zine bune descinse de aiurea printre noi. În frumusețea (sau imperfecțiunea) lor ele sînt opera cugetelor noastre, ortevierie obștească de șlefuire univocă (sau echivocă), trează (sau somnolență), onestă (sau complice). Este de ajuns ca undeva, într-un punct oarecare, din rea-credință sau din tembelism, din grabă sau din nechemare, să se schimbe un singur semn algebric pentru ca în ecuația de splindă geometrie a echității să se ivească sofismul, stihia. Șe știe, imourul, ilicitul, malversațiunea sînt elementele cele mai vivace, mai o en lve și istețe în disperarea lor de cauză, se știe că după ce a atacat și traumatizat vinovații nu are scrupule în a se apăra. Tocmai de aceea în localizarea necrozei

precizia și asepsia bisturiului este imperioasă, explorarea diletantă este ea însăși o mutilare. Nicolae Cristache „cade” pe zece de cazuri, forează în interstițiile lezate, propune meditației noastre acel *primum movens* al rătăcirii și toate acestea cu o încredere fanatică în lege, de fapt perfect pragmatică intrucit singura legea este garantul și monitorul libertății fiecăruia. Romantic, Nic. Cristache dezmințe gratuitatea și donchișotismul. El e un chirurg de urgență venind să spargă gipsuri pripit puse, să rupă calusuri vicioase, să degrefeze transplanturi ignobile. El detestă măcelărirea, felcristismul, robotizarea, psitacismul și intervine dintr-o irezistibilă propensiune de apărător, opunindu-se de a se face dreptate ne-drept, de a se infracționa fie chiar și în contul infracțiunii și cu atât mai mult în contul inocenței. „Cazurile” la care se oprește, pe care le dezghioacă de tatuajul aparențelor, sînt restituiri, erate pătimase. Cu o infailibilă acuitate, imputernicit al opiniei publice, trimis special al propriei conștiințe, gazetarul aude gemătul celui îngropat de viu sub hirtii, smulge peceti, demistifică diagnoze. „Vinovații” lui N. Cristache nu sînt fără vină. Vina lor este însă alta, identitatea lor morală a fost undeva siluită. Cercul s-a închis dar el nu este rotund. Or, între legea victii și viața legilor, între faptă și răsplată, nu poate fi hiatus. Și acest om care simte fisura se bate pentru a oprii un tăvălug. Cu ce arme? Una singură: buna-credință. Căci buna-credința nu este nici pe departe o armă fără tăiș, are oțel în virful lamei și, pusă în ofensivă, ea nu ajută, cum se spune, doar cu... un ofțat. Ea impune truda decantării nu mizericordie, probe nu complezență, premisa nevinovăției și dubitativul necesar nu suficientă. Nicolae Cristache ne conduce în bolgiile în care hirtile laminează destine omenești, sau invers, în care dezumanizarea se acoperă cu hirtii. În acest fel ne dăm seama cu o salutară uimire că „vinovații care nu știu nimic” putem fi noi însine, că fără aspra mână a igienei interioare se poate depune, insesizabil, jegul pe propria conștiință. Crima își are dialectica sa. Avalansa ei cotropitoare a fost cel mai adesea declanșată de un-mai-nimic. Din scăzăminte, din pertractări cu normele, din mica zgaibă a compromisului, apoi din habitudinea ce secretează anestezicul peste palimpsestul ordurilor. Vinovatul nu știe nimic pentru că în această oglindă cu argintiu lent descompus el își vede machiajul nu murdăria. Vinovatul nu știe nimic și din alte numeroase motive de orbire. Din supralicitarea pînă la ferocitate a amorului propriu, din setea de a aplica talionul cu singura compensație, din sălbătire, din imprudență de a fi deschis cutia Pandorei instinctuale, din lăcomie, din veritabila solidaritate de clan a nesimțirii, din birocratismul care e odios înaintea chiar de a fi întărit etc. etc. Cartea lui Nicolae Cristache ne zgâlție din nevinovata noastră somnolență vinovată și înțelegem perfect de bine că a te prefaca că nu știi este o formă de culpabilitate, că nu este de ajuns să ne delimităm, să anatemizăm sau să instituiim carantina. Mai mult, că fără sinapsa dintre principii și faptă, apostolatul însuși nu e decit demagogie. Legalitatea, apărarea activă a legii este tema militantismului nostru unanim. Legalitatea socialistă forțată la flacăra omeniei revoluționare respinge travestiul oricît de sofisticat al nedreptății și nu mai puțin folosirea spadei justiției ca șiș personal. Citind această carte ochiul ni se umple nu o dată de lacrima îndurerării, a minții, a neputinței reparatorii. Dar fără aceste lacrimi ochiul nu se spală de praful ce l-a acoperit.

Prin „Vinovații nu știu nimic” autorul face o splendidă dovadă a magistraturii scrisului, a sacerdoțiului gazetăresc. Nicolae Cristache e un scriitor în robă.

MIRCEA SĂNTIMBREANU

Din nou in dezbatere: Opera

O instituție vetustă ?

Problemele Operei Române au mai stat în atenția revistei noastre. Le reluăm în discuție, intrucit avem certitudinea că argumentele etalate cu luni în urmă s-au sedimentat în conștiința tuturor celor interesați în propășirea acestei arte. Premisa unor puncte de vedere proaspete, negrevate de prejudecăți, există, și sîntem dator să-i fructificăm existența. De data aceasta, așezăm un accent cuvenit pe o întrebare-cheie: de ce evită publicul tînăr opera? Si o facem convinși că nu este vorba despre o singură cauză. Iar uneori este vorba chiar de consecințe ale unor cauze care noul măcar nu au o relație nemijlocită cu destinul operei.

Iar să oăm cavintul unor invitații ai noștri la această anchetă, care ne vor sprijini sau, cine știe?, ne vor infirma.

DAN IORDĂCHESCU
artist emerit, prim solist al Filarmonicii „George Enescu”

Spectacolele noastre de operă se prezintă, în general, în montări realizate cu 15 sau 20 de ani în urmă; montări care suferă un permanent proces de degradare, concepția de regie — prin forța lucrurilor — diluindu-se pe parcurs. Această „oboseală” a spectacolelor se face simțită începînd de la decor, de la costume și pînă la mișcarea scenică, rămasă în majoritatea timpului (vezi „Trubadurul”, „Ernani”) pur formală.

Să fie bine înțeles, spectacolul de operă este un gen complex; aș spune, un spectacol de spectacole. Și de aceea totul, de la atmosfera din foaier și de la cortină pînă la ținuta și prezența scenică a cantareților, contează enorm. Nerespectînd acestea, spectacolul apare sărăcăcios, neinteresant. Și să nu uităm — ceea ce, într-un fel, am spus mai înainte: în timp ce spectacolele de teatru, de pildă, încearcă să se prezinte seară de seară în același veșmînt ca la premieră, reprezentațiile noastre de operă decad permanent.

Și, peste toate, insuficienta educație muzicală, insuficienta călăuzire spre valorile operei a publicului nostru tînăr. Formula spectacolelor-lecție de operă destinate tinerilor între 6 și 18 ani, așa cum este practică azi în lume, ar fi,

desigur, un mijloc pe care ar merita să-l încercăm.

NICOLETA CANELEA
funcționară, Agenția internațională C.F.R. București

Adevărul este că nimeni nu ne-a îndemnat, nu ne-a îndrumat, în timpul li-

ceului, să mergem la un spectacol de operă. Personal, merg la operă o dată sau de două ori pe stagiune. Veți deduce din asta că nu sînt nici o partizană foarte infocată, dar nici o adversară a operei.

De ce oare n-ar fi promovați în Opera Română cîntăreți tineri, incununați cu premii internaționale? (Am citit despre asta chiar în revista „Flacăra”, în mai vechea dv. abordare a problemel.) În schimb, sînt păstrați — să fie iertată pentru impolitețe, dar acesta e adevărul — oameni cu vocea oboșită, aflați spre sfîrșitul carierei, și care, indiferent de eforturile lor, nu pot da mai mult. Oare n-ar fi mai bine ca acești cîntăreți, cu experiența cîștigată pe scenă, să fie făcuți profesori de canto? Astfel, vocile tinere

ar putea să se afirme și să ridice nivelul calitativ al spectacolelor. Atrăgînd, evident, tinerii...

DAN MICU
regizor, Teatrul „C. I. Nottara”

În lume, opera se deschide nu doar către sine, către oamenii ei, ci și către oamenii de teatru; mai corect spus, către oamenii de spectacol (pentru că aceste granițe între regia de teatru, music-hall, circ, TV sînt, după cum se știe, false). Ideea mi se pare binevenită și ar trebui să fie și la noi adoptată ca modalitate de lucru curentă. Dar ar trebui să existe o dorință reală și reciprocă de colaborare. Argumentele de ordin „estetic” (așa-zis „estetic”) ce se aud ades în legătură cu specificul acestui gen și cu imposibilitatea adaptării unui regizor venit din afară la problemele ridicate de un spectacol total cum este cel de operă îi intimidează înca pe mulți. Dar putem oare crede că un regizor de teatru n-ar avea — prin definiție! — suficientă cultură muzicală pentru a face regie de operă? Sau că — reversul medaliei — un cîntăreț nu poate fi și un bun actor?

Ceea ce ar putea aduce nou oamenii de teatru, de spectacol, în colaborarea cu opera (chiar în cazul cînd cultura muzicală a celor în cauză ar lăsa de dorit), ar fi acea vizualizare, specifică actului teatral, a ideii cuprinse în muzică, în fraza muzicală realizabilă prin gest, prin mișcare scenică etc.

Gîndesc că nu se poate pune problema „crizei operei”. E mai degrabă o criză — în stîlul operei — a curajului unor noi experiențe.

Cu un cuvînt, gradul scăzut de contemporaneitate al operei ar trebui com-

Scenă din „Tannhäuser”...

CAP LIMPEDE

FAPTA ȘI CIFRA

Răsfoind o sumă de monografii sătești, nu demult, la Gătaia, Colonești sau Drănic, ori în alte sate, am ajuns la convingerea că densitatea lor se rarefiaă tocmai în capetele care ar avea dreptul să fie grele de seve, în paginile dedicate prezentului. Faptul nu este de neluat în seamă. Trecutul fiecăruia dăte aceste așezări de oameni, îndeobște, ni se înfățișează ca un lanț de întâmplări mai mult sau mai puțin pitorești, mai mult sau mai puțin dramatice, dar oricum mărturisind o zbatere, o speranță, și îndreptîndu-se implicit spre un fel. Istoria lor este plină de oameni care luptă, întemeiază, aprind o lumină în capetele semenilor lor,

încălzesc aerul în care respiră sau pur și simplu trădează și faptele lor, totdeauna, au un început și și un sfîrșit, sînt rotunde, iar cînd sînt așezate capăt la capăt implinesc o poveste în absența căreia istoria ar rămîne o clădire lipsită de miez și înțeles. Cu cit ne apropiem, însă, de zilele noastre, aceleași monografii par scrise de altă mînă și gîndite de altă minte. Dintr-o dată, fapta nu mai contează, cedînd locul cifrei. La avuția de astăzi a unei comune parcă nu s-a ajuns prin nesomn și letaritate, ci prin trasere de cifre din alte cifre. Viața devine contabilitate și nu de puține ori în parti-

dă dublă. Oamenii vii, cu visele și implinirile lor, trec în umbră, în favoarea unei numărători amănunțite de grajduri, televizoare și telefoane. Întimplări care, la timpul lor, au zguduit sau au înălțat comunitatea cedează locul unui soi de statistică de-a dreptul fără sens cînd o văduvim de substratul ei uman. Și așa, numărînd întruina, cu o frenezie demnă de cauze mai bune, ajungem să uităm că istoria se face, și astăzi, prin oameni și pentru oameni. Și atunci, de ce să trecem oamenii și faptele lor sub tăcere, pentru niște cifre care și așa se schimbă din an în an? (P. Mihai)

O SUPERIOARĂ PRECIZIE ȘTIINȚIFICĂ

În prelungirea unor preocupări statornice, Ion Zamfirescu este prezent în librării cu un eseu de amploare, Teatrul european în secolul luminilor (Eminescu, 1981), dedicat unui capitol semnificativ de istorie culturală, cu ample ecou în spiritualitatea continentului. „Europa — conchide autorul —, acest imens laborator de istorie și cultură al lumii, în care de milenii se înfruntă nesfîrșite teze contrarii și își dau întîlnire mari procese conflictuale ale cunoașterii și ale dezvoltării, este totuși un continent rațional și totodată patetic, în care valorile salvării și ale solidarității umane nu ostensesc să

lupte și să nădăjduiască”. Scrise cu o superioară precizie și întemeiate pe aserțiuni cu o putere aforistică de cuprindere, și aceste pagini semnate de Ion Zamfirescu mărturisesc un om de cultură călăuzit de viziuni generoase, capabile să ralieze cultura românească la marile curente de gîndire ale epocii noastre, să le însușească astfel prospețime și să deschidă în mișcarea lor orizonturi noi. Altfel zis studiul profesorului Ion Zamfirescu vădește nu numai o importanță locală, acoperînd un gol din cunoașterea noastră, ci și un interes mai larg, ce ține de posibilitatea și datorită culturilor naționale

de a-și confrunta fertil punctele de vedere cu privire la momentele decisive ale trecutului lor comun. (Mihai Pelin)

JOC DE CARȚI

Continuă o mai veche serie de surprize iscate de derutantele, misterioasele legături care se stabilesc nu o dată între unele cărți, mai exact între temele și problemele lor, și instituțiile editoriale ce le girează. Observăm astfel, cercetînd ultimele apariții, că „Tabagismul” de M. Diaconescu n-a fost tipărit, cum s-ar crede, sub auspiciile Ed. Medicale, ci sub competența oblaudire a Ed. Militare, Ed. Medi-

I-am arătat fetiței mele un delfin mort pe plajă

I-am arătat fetiței mele un delfin mort pe plajă. Era mai bătrîn decît noi și-avea o lovitură în spate. I-am arătat miinile mele tremurînd și gura roșie de singe a delfinului. Eram noi doi acolo pe plaja pustie, L-am întors pe toate părțile, în timp ce ea cînta și bătea din palme Lovind în burta delfinului Cu picioarele, cu miinile, ca-ntr-un joc. E timpul să plecăm, i-am spus, Dar ea lovi cu pumnii în delfinul mort, Apoi îl împodobi cu o mică ogliujoară, Am urcat apoi dealul Și de sus am văzut marea și ea m-a tras de mină Ca să-mi arate că nicăieri nu-l mai bine Ca-n această lume. Ar trebui să nu întoarcem Niciodată capul într-acolo, ar trebui Să nu vorbim niciodată despre un delfin mort.

O după-amiază ploioasă

Stau închis în casă și mă gîndesc la toate care sunt. Lumina slabă îmi face ochii verzi. Cu o ogliujoară aș putea ameți păsările în zbor Dar cu sufletul meu ce-aș putea să fac? Totul este așa cum mi-a spus tatăl meu Pe cînd se întorcea noaptea de la uzina electrică. Un om cu o scară a și trecut, El nu este tatăl meu Și nici eu nu sunt bun pentru reclama socolului de piersici (Mi-am urcat ghitara în pod) Poate dacă aș întinde o mină Te-aș îngrozi ca un fluture de noapte. Dar acum leagănă-te cu mine, tată, Dar acum leagăne-te cu mine, tată, Stau închis în casă și mă gîndesc, Stau închis în casă și aștept.

VASILE PETRE FATI

Penitența

Să dărui — de prea plinul meu s-auscult să nu-mi zgircesc fără de noimă harul să dau — dar să urască la fel de mult pe cel mirșav ce nu-nțelege darul Cu prețul nepăsării la tumult și-al patimii umplîndu-mi sfinț paharul să dau — dar să urască la fel de mult pe cel mirșav batjocorîndu-mi darul (Să mă urască cu zel de temnicer că n-am știut în mult-puținî ani în mult — puținii ani să-mi dramui altfel sufletul-bancher sufletul — bancher să nu stirnească bieții sârăcani)

Poem în alb

Pace — răgaz al spaimei — apele tale sint totdeauna tulburi Miinile gesticulează la inoperante conferințe de presă dau drumul porumbeilor în piețe publice rămîn cu pumnul gol amenință înțeleșt aerul pe cînd picioarele bat drumuri lunig de manevră în ritmuri de marș tulburînd miinile infricșatelor tale străfunduri Pace — răgaz al spaimei — alit cit să poți inflori o promisiune de nufăr

PASSIONARIA STOICESCU

Cintec de libertate

Un vînt de primăvară adie dinspre nord. Să se topească gheața colosului fiord. Din neagra miazănoapte vîntul bate Cu gînd de primăvară un vînt de libertate.

Să se sfărîme vasta, prea înghețata dogmă A-ntinsului oceanic cu suprafața bocnă Și să pornească albe și calde eisberguri Să spargă cele două potare și-alte eceruri.

Și să danseze vase pe valurile mării Cu prorele aprinse spre pacea inserării. Pe maluri să-nflorească grădinile deschise Să nu mai fie lucruri și gînduri interzise.

Ci oamenii să fie mai liberi și mai frați Ca să-și lucreze-ogorul să fie mai lăsați. Căci vîntul care bate dinspre nord Le-a dezghețat fiordul inimilor, myloră!

Ci nu-l un timp prielnic mai bun pentru cetate Ca vîntul primăverii cîntînd în libertate. Și sfință nici o pace și mai adîncă nu-i Ca-n sufletul, și-n gîndul, lăsat în voia lui.

GAVRIL MATEI ALBASTRU

Poezia în haine kaki

Nimic și nimeni n-o poate opri Vine poezia în haine kaki (Agențiile Internaționale de presă)

a venit poezia în haine kaki nu-a spus trezindu-mă din coșmar mai aveți, mai aveți dreptul la viață nu v-a condamnat nici-un tribunal planetar

a venit poezia în haine kaki ducea în spate o greutate ciudată tirziu am văzut pe umerii săi, statuia planetei aproape sfărîmată.

m-a somat poezia în haine kaki : adună-ți cuvintele și ieși în cetate să nu ai noapte, să nu ai zi pentru liniștea lumii — pentru libertate

apoi a plecat în linia întii rănile sale hohoteau prin copaci agențiile de presă anunțau seurt că s-a împușcat cu o rafală de maci.

PETRE IVANCU

A doua ființă

e minză albă își arde friul la flacăra lucernei

și trece ca o petardă de scară prin oasele mele

fără măcar să simt o flacăra o explozie o răbufnire

doar o moleșeală ciudată și transformarea mea în a doua ființă

CONSTANTIN PREDA

Deodată, aerul...

Întri în cameră și deodată, aerul se umple de versuri ca oasele de lumină. Nu-ți rămîne decît să-nținzi pe masă hirtia de scris, s-o miști puțin încoace și-ncolo și versurile se vor așterne atunci ca niște nori subțiri între curenții magnetici ai poemului.

NICOLAE DIACONU

Umbra Diane

Nu eu trandafiri în plete, nici eu torțe în miini te sârbătorese. Nepăsătoare culeg cîteva fire de leuștean; cu ele te întimpin azi, cu părul obosit;

Sălbatica lumină de pe chip nu-l decît o părere și tot privindu-te mi se face frig și adorm la picioarele tale pînă cînd ogarii mă alungă în zori.

o, cum aceste flori presate au eunoscut astfel trupul meu bucuria. cîndva soarele

LILIANA URSU

Balada solitară

Noi nici nu știm, noi nici nu știm Unde ne ducem să murim, Aveea ne vedem în geam Corăbii albe de mărgean Purlați de lacrimă, pierduți în siluete de recruți — Aveea, foarte solitar Pe chipul nostru ninge iar Și în etern valsînd, cu greu Știu ce din mine e al tău Cum, vai, o ceață din amlezi Coase pe mine fluturi verzi Paingii subțiri, de călăreți Și umbre vii de oameni beți — Prin gări de fum parcă plutim Soldați ai unui mare chin, Ne răsfrîm în evantai Semnalul miinilor de pai — Unde trăim, unde există Fantoma mea cu ochii trîști Și unde sîngele tirav Trădează ochiul meu bolnav, Grăbit să cale acest pămînt Un ciine mai aud plîngînd Și iată, parcă nici nu știm În care stea ne întîlnim...

ION PANAIT

Întoarcerea

vasului fantomă

Știu, sosese din larg corăbiile așteptate, acele mari mistere încifrate, epave părăsite și suave pe care le visam de săptămîni și le vedeam oprindu-se la mal, cuminți, ca în atîtea alte dăți.

Știu, marinarii morți vor dăntul satanic vals pe lespede murdare și-or să ciocnească amfore cu vin din cea alb și aromat de toamnă.

Iar eu, pe mal, cu ochi înlăcrimați voi aștepta tăcută clipa aceea înaltă și trecută cînd el, iubitul, va-nainta ușor pe mal spre mine și-n brațe lungi de aer mă va cuprinde-ngîndurat.

Nicicînd n-am înțeles mai bine ce drag mi-era și cit de mult trăiește-n amintire — acum ca și-altădată tot iarnă e, va fi întotdeauna iarnă pe marea intristată și pe puntea cu marea catarg întors spre moarte.

DANA OPRIȚA

Rondelul cerbului stingher

Inneguratul ochi de cerb stingher Nebun aleargă prin deșert imens, Noaptea-și întinde vîlu-i mai intens Dorința zace stînsă-ntr-un ungher.

...Și pare trist tabloul lui Rubens!... Printre betoane toate astăzi pier, Inneguratul ochi de cerb stingher Nebun aleargă prin deșert imens.

Atîtea lucruri n-au nici cap nici sens... Flămînzii lumii zac cu noi și pier Plini de speranță-ntr-un crîmpei de cer Senin ca-n rama marelui Rubens. Inneguratul ochi de cerb stingher...

C. O. MUNTEANU

Istoria mea neinventată

Istoria mea cu multe păsări nu interesează aproape pe nimeni oamenii cuminți — se zice — nu pot purta istoria pe umeri mulți mă confundă desigur eu un vînzător de baloane cu un șef de autogară

căruia i-au plecat toate autobuzele și singur mătură cu privirea peronul în locul femeii de serviciu care visează-ntr-un colț cit de fericiți or fi arătînd măturătorii Scabei din Milano bazaconia asta se cheamă tv 20 necunoscutii de la volan sint unicele exemplare din galaxia motoarelor prin scintele compresie cu aprindere printr-un zimbet istoria mea cu multe păsări nu interesează nu e rentabilă are atîtea erori încît va fi desigur nevoie să inventați alta mai acătării la o adică.

Singurătate

Cîntă cucul. Luna s-a agățat astă noapte printre crengile unul dor neimplinit niciodată. Veverițele ronțăie de zor alunecă paralelipedice. Cîntecul devine o boală dulce, dacă nu se transformă în strigăt de deznădejde. Ceasul arată un secol foarte exact în secunda aceasta cînd oglinda din camera mea îmi primește chipul descompus. Azi m-am sculat singur de tot și am pus privighetoarea să cînte în timp ce-mi formulam în gînd o scuză pentru dumneavoastră.

NICOLAE SAVA

Sentința

Aștept, încă mai aștept sentința rînduicii: numai eu i-am sfărîmat cuibul, numai eu voi plăti cerceul casei el — negru cerceul — prins de peretele și el sfărîmat din copilărie!

Caut, mai caut în marea orăș, să schimb bucăți de aur pe-o streășină de casă, sub care, cerceul ei ca un ghem de manuscris, să-nvingă înmiresmind unda curentului electric!

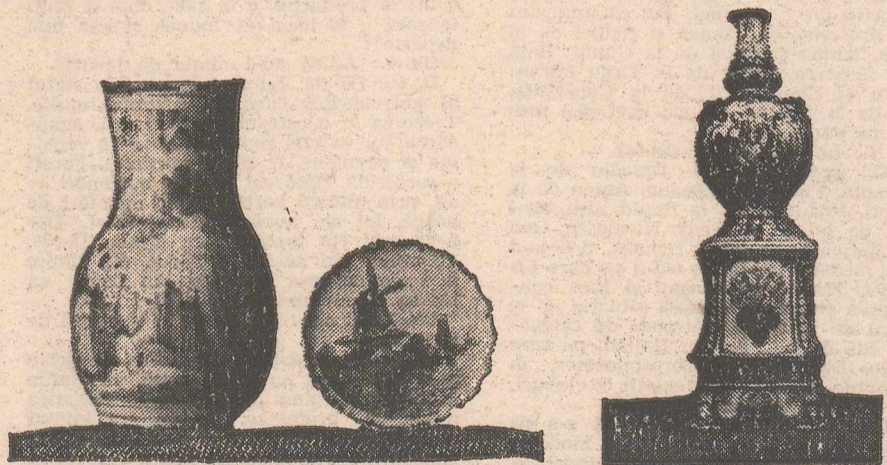
Lecție de astronomie

Înhămat la coridoare, așa trecea domnul meu profesor de astronomie, iniția viitoare de stele o-ncepeam cînd zăpezile indoiau geamurile —

Cum luminezi tu, — scriam eu în maculatorul de culoarea sacerei — cum mai luminezi tu, iubito, pînă și lemnul băncii de salcîm subțire, tăiat parcă de pe Calea Lactee!

Prin lentilele aburînd, domnul profesor de astronomie, fixa Fecioara pe care niciodată n-am știut-o atît de aproape, am aflat mai tirziu, cînd, inserînd astrii pe orbitele lor, tu, care lumineai pînă și lemnul salcîmului, ai strigat privind pe fereastră: Cine-o fi imbolnăvit floarea, ce șarpe umblă-n rădăcina acestui măr?

STERIAN VICOL

Curier literar

Sasu Gelu Dan. Poezii al căror singur neajuns ar fi acela că, în loc să transmită o stare poetică, o relatează, o povestesc, o descriu. Gabriel Cojocaru. Din experiențele și încercările trimise am extras două exemple semnificative privind calitatea indolentă a mai tuturor versurilor: „am vrut să caut / formele abstracte / ale FERICIRII / dar am găsit / urmele pașilor mei / din alți ani” și „m-am născut într-o dimineată de toamnă / între două tăceri vorbește-mi: te-auscult”. Emil Gavrilu. Corecte, ca ritm, garnisite, ici-colo, cu imagini poetice, dar cu nimic deosebite, totuși, poeziile trimise. Același răspuns și pentru Ioan Bândilă Mărceanu. Călin Anghel. Chiar dacă ne vine foarte, foarte greu, tot am mai putea înțelege cite ceva din versul „Prin circumi se soptea de-mpln-tecare”, deși n-am întilnit încă verbul a împinteca. Iată însă o metaforă oribilă „Măselele ce-mi put a glonț și sulf”, după cum și o metaroră incredibilă, de parcă v-ați insuleta singur „Prin mama trecuseră lungi șiruri de armată”. Diagnosticul nostru este că sensul cuvintelor a început să vă scape. Păcat de verva pe care o irosiți atît de ineficient. Tudor Andronache. Ne surprinde cit de slabe sint ultimele poezii. Rotaru Cristina. Din tot ce ne-ați trimis, singurele adevărate versuri sint „eu știu că-ai să mă-nșeli chiar miine”. Dar de ce-ați uitat să le puneți între ghilimele? Doina Virginia. Hrizea. Pe-alocuri, imagini și metafore pline de sensibilitate, dar poemele încă nu au o construcție clară. Un cenacu literar, cu ședințe reale de lucru, v-ar prinde bine. Constantin Dascălu. Ultimele poezii nu au valoarea pe care o așteptam și o bănuiam. Poate mai tirziu, cu altele. DEOCAMDATĂ NU pentru următorii: Maria Ana David, Pădure Ștefan, Nestor Mirela, Ligia Mureșan, V. Popa, Borneiu Cătălin, Titov Larion, Ilie Iba-nescu, C. Sira, Dumitru Zaharie, George Bălcescu, Victoria Boian, Teodora Tudor, Zeffer Barna, Dumitru Cetină, Albu Rodica, Manole Constantin, Nedea Mihaela, Mihai Paul, Adrian Vulpescu, D.B., Dalia R., C. Cristian, Adina Ionescu, Peter Tanoș, Isbășolu Ileana Bucovina, Ilie Șt. Antonie. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE INAPOIAZĂ.

VICTOR NIȚĂ

Boxul nostru la răspîntie? (II)

Articolul de săptămîna trecută, purtînd chiar titlul de mai sus, a stîrnit un interes deosebit în rândul specialiștilor, ei înșiși îngrijorați de starea boxului românesc, aflat în preajma campionatelor mondiale de la München, programate pentru mai 1982. Dorind să intrăm în posesia unui punct de vedere oficial, am făcut o vizită secretarului responsabil al F.R.B., colonelul Dumitru Ciobotaru, fostul campion al greilor de altădată. Spre satisfacția noastră, interviul preconizat s-a transformat într-o masă rotundă, la care au luat parte, pe lângă secretarul federației, profesorul Dumitru Gheorghiu și Gheorghe Iliuță, primul în calitate de antrenor coordonator al lotului național, ceilalți ca antrenor federal.

Lui Ovidiu Ioanițoia nu i-a rămas decît să puncteze discuția, și, firește, să noteze intervențiile celor 3 interlocutori.

„Singurul club care ne interesează e boxul românesc” (Dumitru Ciobotaru)

„Neavind prea multe talente, am socotit necesar să le concentrăm” (Dumitru Gheorghiu)

„Un astfel de antrenor păcălește, de regulă, și munca, și boxul” (Gheorghe Iliuță)

Ov. I.: Am fi curioși să știm părerea dumneavoastră, e sau nu boxul nostru în impas?

D. C.: E, fără discuție că e. Dacă nu-l vom ajuta, așa cum înțeleg că are și „Flacăra” intenția, el va pierde cit de curînd contactul cu elita internațională. Ar fi păcat, doar avem tradiție și rezultate.

Ov. I.: Nu dispune boxul de condiții corespunzătoare?

D. Gh.: Ba da, la nivelul lotului național condițiile sînt excelente.

D. C.: De acord, dar numai la acest nivel?! În rest, lucrurile nu sînt cum ar trebui. De pildă, ne conducem după un sistem unic de selecție, ale cărui criterii au fost stabilite, pentru toate disciplinele, de C.N.E.F.S. Îndrăznesc să afirm că acest sistem se pretează tot mai puțin la box.

Ov. I.: De ce?

D. C.: Boxul, am spus-o și o repet, nu se poate afirma decît în mediu muncitoresc. Alte sporturi pot apărea în școli, boxul mai puțin, am cite argumente vrei. La Galați, de exemplu, generații întregi de pugiliști de valoare au crescut fie la Șantierul naval, fie la Atelierele C.F.R. La fel, la Brăila, la Constanța, la Reșița, peste tot.

Ov. I.: Totuși, cele mai puternice cluburi sînt, nu de ieri, de azi, Dinamo și Steaua.

Gh. I.: Steaua s-a cam dus. Dinamo, e adevărat, a luat 6 titluri anul ăsta, aici se lucrează, fără îndoială, mai serios, mai responsabil, dar nici Dinamo nu crește talente cum s-ar cuveni.

D. C.: Stăm prost pentru că, la cluburi, se muncеște puțin, deși unele au o armată de antrenori. La Box club Brăila sînt 8, la Steaua, 7 și așa mai departe. Producția lor e minimă. Fie că unii sînt slabi profesioniști, Ganea și Selbel de la Brăila, Irimia și Popa de la Galați, Rață de la Suceava, Hertz de la Tirgu Mureș, Văcaru și Simionescu de la Constanța, Cara de la Buhuși, fie că, deși știu meserie, nu pun suflet.

Ov. I.: La concret, se poate?

D. C.: Teodorescu și Dascălu de la Constanța, Fiat de la Steaua, Anton de la Metalul, Niculescu de la Rapid, alții. Să-l luăm, de pildă, pe Tedy Niculescu, om cu experiență, antrenor reputat, n-a luat nici o medalie la finale, cei 3 pe care i-a calificat, Brumă, Modroga și Ene, conținînd prea puțin. În aceeași situație e și Fieraru de la Urbis, antrenor de categoria I. Stă de 2-3 ani cu Hajnal, pe care l-a scos Steaua, ca necorespunzător, în rest, nimic, nimic?! Nepregătiți la cluburi, boxerii vin nepregătiți și la lot.

D. Gh.: Așa e. După Olimpiadă s-a zis că una din cauzele comportării modeste la Moscova s-a legat de timpul îndelungat afectat pregătirii comune, la lot. La analiză, antrenorii de club au vociferat și au încercat să dea vina pe federație. N-a fost și nu e așa. Ce să fac eu cu un sportiv care vine, de la club, complet nepregătit și, mai mult, cu 5-6 kilograme peste greutatea categoriei?! Cum să-l pun la punct în 7 zile?!

Gh. I.: Avem, din acest punct de vedere, mari dificultăți. Le crează, pe de o parte, starea boxerilor, indolenți, fără pregătirea fizică de bază, pe de alta, boxerii înșiși care, puși la treabă, se sperie și, nu o dată, se sustrag efortului, căuțînd tot felul de motive?! Noi dăm, sau ar trebui să dăm, probe de control, teste, riguroase, științifice, numai că cercul, dacă pot zice așa, e vicios. Dacă-i pui la teste, riști să faci febră musculară?! Atunci, în 10-12 zile, trebuie să-i pregătești tehnic și fizic, dar și să-i ferești de febră?!
D. C.: La cluburi, mentalitatea e de vină, avem de luptat cu ea. Am să spun și mai mult. Cînd i-am adus la lot pe Gheorghiu și Iliuță, pe ultimul și la federație, băieți tineri, harnici, solid pregătiți, am întîmpinat o puternică rezistență. De ce? Pentru că ei vor să facă, nu se mulțumesc cu jumătăți de măsură, sînt gata să la taurul de coarne. Adică la lot se lucrează științific, iar la cluburi cu cîteva excepții, după ureche, timpul trece, leafa merge și boxul a ajuns la pămînt?!
Gh. I.: Am lăsat la cluburi o serie de pugiliști apți de a fi selecționați în lot, le-am îngăduit să se pregătească în vederea finalelor acasă. Rezultatul a fost lamentabil. Cernat și Ciobanu, de la Steaua, au capotat la zone, iar musceleni

Fulger, Nicolae și Ioana s-au comportat sub orice critică.

D. C.: Mai e un aspect pe care n-avrea să-l neglijez. Organele județene de specialitate, tehnicienii din C.J.E.F.S., n-au făcut și nu fac nimic pentru box. Centre altădată puternice s-au stins, Constanța, Bocșa, Reșița, altele. Acolo unde mai sînt pugiliști nominalizați, Butnaru, la Suceava, Bacs la Brăila, Ciobotaru la Timișoara, Donici și Cîrlan la Galați etc., cei din C.J.E.F.S. nu-i verifică, nu-i controlează?!

Ov. I.: E, firește, un punct de vedere cel al federației. Noi vom invita la cuvînt desigur, și partea adversă, cea afit de drastic criticată, dar pină atunci ar fi interesant de aflat ce autoritate are F.R.B. asupra antrenorilor de club. Aștia, dacă am înțeles bine, muncesc puțin, superficial, de ce sînt însă lăsați să continue?! Nu se pot lua măsuri împotriva lor?

D. C.: Față de ei, federația are, de cele mai multe ori, mîinile legate. Ar putea umbla la categoria de încadrare, dar e complicat, se scrie în cartea de muncă și toate celelalte.

Ov. I.: Și ce-i cu asta?! Antrenorii de box nu sînt și ei oameni ai muncii ca toți ceilalți?!

D. C.: Sînt, dar cei mai mulți, cînd e la o adică, își rezolvă pe plan local. În plus, din cei 283 de antrenori, numai 131 au normă întreagă, restul sînt plătiți cu ora.

Gh. I.: Asta e altă poveste?! Cei plătiți cu ora sînt retribuți din producție și, adesea, cîștigă mai bine. La răspundere nu-i poți trage, căci nu-i omul tău, să zic așa. Un astfel de antrenor păcălește, de regulă, și munca, și boxul, cînd îl cauți în producție, e la sală, cînd îl cauți la sală, e la locul de muncă și așa mai departe?!

Ov. I.: Adică nu-i nimic de făcut?!

D. C.: Ba da. Lucrăm la un nou statut al antrenorilor care va schimba multe. Trecerea la o categorie superioară, avansarea, nu va mai ține cont doar de vechime și examene, ci și de rezultate. Faceți o socoteală, dacă cei 283 de antrenori ar da, prin absurd vorbind, cite un sfert de boxer, tot am avea 70 de sportivi. Dar n-avem?! Ne luptăm cu cițiva, 15-20, de cițiva ani aceiași?! Farul, mă întorc la exemple, n-a mai scos un boxer ca lumea de nu mai știu cînd?!

Ov. I.: E clar. Mai puțin clar e ce-l de făcut?!

D. C.: Vom institui un sistem de teste periodice. Cine nu le va trece, va pierde la bani, mergînd pină la a le interzice unora să profeseze. Recent, am invitat doi tehnicieni de renume mondial, pe cubanezul Sagara și pe sovieticul Erolov, să țină cursuri la București în fața a 60 de tehnicieni români, 17 din Capitală, 43 din provincie. După curs, i-am supus pe cei 60 unei teze, cei care nu vor obține măcar nota 5 nu vor primi dreptul să dea examen pentru trecerea într-o categorie superioară.

Ov. I.: Asta pină vor apărea excepțiile care să confirme regula, nu-i așa?!

D. C.: Nu vom accepta nici un fel de scuze. Dealtfel, vă asigur că singurul club care ne interesează e boxul românesc.

Ov. I.: Tocmai asta e, prin ce mijloace poate fi el revitalizat? Introducerea boxului în școli ar fi o soluție?

D. Gh.: Cubanezii și sovieticii, care domină arena mondială, au un sistem bine pus la punct. Există școli speciale de

Așadar, boxul nostru e la răspîntie. O confirmă chiar și cel care, cu competență și pasiune, răspund de destinele lui. Baza de masă s-a diminuat și, ca o consecință logică, numărul performerilor de calitate a scăzut îngrijorător. Cauzele sînt multiple, dar cauza cauzelor pare să fie modul comod, învechit, în care se lucrează la cluburi, de mintuală, după ureche. La lot, firește, nu se poate îndrepta într-o săptămîină sau două ce s-a stricat în timp, dar acest punct de vedere, exprimat de cei 3 interlocutori, nu e decît unul singur, antrenorii de club avînd probabil un altul, care e, și el, interesant de ascultat. În acest sens, pagina noastră le rămîne deschisă și sperăm să putem publica, cit de curînd, opinia lor.

Boxul mai are, lesne de dedus, și alte pretenții. El vrea un statut, nu preferențial, dar mai aproape de adevărurile de azi ale disciplinei. Unele doleanțe ni s-au pîrut, să recunoaștem, justificate (sistemul de recompense, de stimulare e, indiscutabil, inechitabil), altele (sala la altitudine), mai puțin, cert e însă că boxul trebuie ajutat, iar C.N.E.F.S. are datoria să analizeze, lucid, responsabil, situația lui.

Pină una-alta însă, mondialele bat la ușă. E nevoie ca acei 6-7 pugiliști care ne vor reprezenta la München să fie cit mai bine pregătiți, lor revenindu-le sarcina de a apăra onoarea unei școli care, în timp, a cunoscut atîtea succese pe plan internațional. Acest deziderat nu va putea fi atins decît prin muncă, prin seriozitate, prin disciplină.

Lăsînd deschis sondajul cu privire la starea boxului, invitîndu-l la cuvînt pe specialiștii, antrenori, arbitri etc., promitem să revenim asupra temei.

box, le-am văzut, recent, în Cuba.

Gh. I.: În U.R.S.S., școlile sînt patronate de cluburi, nici un talent nu se pierde, ca la noi, pe drum. Performanța deține, ne-a lămurit Erolov, o bază de selecție uriașă, totul e prevăzut, totul e gîndit, nimic nu e lăsat la voia întîmplării. Boxul e tratat științific, cu medici, cu psihologi, cu masori, cu tot arsenalul. Se publică despre box, antrenorii citesc, se perfecționează. Antrenorii noștri n-au acest obicei, cînd le vorbești de-o carte, de ceva nou, se uită chiorși, iar face ăsta pe deșteptul?!

Ov. I.: Să-i lăsăm pe alții, să privim în curtea noastră.

D. C.: Normal ar fi ca măcar în marile centre industriale, pe lângă Șantierul naval din Galați, pe lângă Combinatul siderurgic din Hunedoara etc., să existe școli profesionale cu o clasă, nu îndrăznesc la mai multe, de box. Avem promisiunea unui Centru național de tineret. La Rapid care să concentreze valorile și, totodată, să asigure sportivilor condiții de viață și învățătură, adică antrenori pricepuți, calificare în meserie, internat, cantină etc. El se va deschide, sperăm, la 1 ianuarie 1982.

D. Gh.: Neavînd prea multe talente, am socotit normal să le concentrăm.

Ov. I.: Se vine, azi, la box mai puțin decît, să zicem, acum 10-15 ani?

D. C.: Firește. Părinții, tot mai instruiți, nu-și mai dau copiii la sală, sportul e, se știe, dur, iar stimularea mică. Aici cred că greșim. Boxul și, iau un exemplu, popicele se bucură de același regim, deși, nu-i așa, una-i una și alta-i alta?! Vine copilul, după profesională, la sală, pierde masa, nu i-o pot da?!

Ov. I.: N-ar putea oare boxul să trăiască pe picioarele lui?!

D. C.: Să se autofinanțeze? Ba da, sigur că ar putea. Ne facem planul la venituri, chit că nu prea avem condiții să organizăm cite gale am dori, dar primim puțin. Am să mai dau un exemplu, ultimul. Un campion de box a fost recompensat, anul acesta, cu a șasea parte din indemnizația dată celui care a cîștigat campionatul de șah?! E normal, vă întreb?! Ca să iasă campion, el a susținut minimum 8 meciuri, pe care le-a și cîștigat. Calculînd cite 3 sute de pumni primiți pe meci, deși poate au fost mai mulți, aveți răspuns la întrebarea de ce nu-și mai dau părinții băieților la box?!

Gh. I.: Pină nu demult, vara și iarna, în vacanțe, se organizau tabere pentru tinerii boxeri, la mare și la munte, s-a renunțat și la ele.

D. C.: Boxul n-are, din păcate, un „vad” în Capitală, unde există, de bine, de rău, un potențial, 22 de antrenori cu normă întreagă. Spectatori ar fi, dar nu-s săli. La Polivalentă, de pildă, ni se percep 12 mii de lei pentru o reuniune?! Ne-ar conveni la „Floreasca”, dar nu ni se dă. Vara, ne mai descurcăm la „Arenele Romane”, dar iarna?! Intrăm în hibernare, căci boxul fără gale nu-i box, e plezirisim.

Gh. I.: Dacă-am obține „Floreasca” măcar o dată pe lună și tot ar fi ceva, dar o obținem?!

D. C.: Din această cauză am și mutat Balcaniada în provincie, cea de seniori la Tulcea, cea de juniori la Galați. Nu zic că ne-ar trebui o bază de pregătire la altitudine, toate țările cu pretenții în box au, dar măcar o sală?!

Ov. I.: La ce-ar fi bună o astfel de bază?!

Gh. I.: În box, efortul e mai ales anaerob, pregătirea ideală ar trebui efectuată la altitudine, pentru datele aparatului cardiorespirator.

D. Gh.: Cubanezii!..

D. C.: Să-i lăsăm pe cubanezi! O fi sistemul lor mai bun, dar și muncesc. Cunească pină dau în brînci, iar la noi, care-i situația? O oră, maximum două, pe zi și gata?!

Ov. I.: Aceeași afirmație, aceeași întrebare: ce-i de făcut?!

D. C.: Să i se dea boxului ce-i al lui. Să fie diferențiat de popice, e altceva, un sport dur, deci să fie. Fără sprijin, iată, ne descurcăm tot mai greu, iar timpul acționează împotriva. Ori facem acum o cotitură, ori va fi prea tîrziu. La mondiale, se știe, vom merge doar cu 6-7 băieți, n-avem boxeri să alcătuim o echipă?!

Gh. I.: La unele categorii, la pană, la mijlocie-mică, la grea, la super-grea, nu putem spera la nimic, așa că am hotărît să nu ne ducem la München doar ca să ne aflăm în treabă. Contăm pe 6-7 boxeri, pe care dorim să-i pregătim cit mai temeinic. Donici, Silaghi, Țîrcomnicu, Ioana, Cipere, Țițoiu și, din păcate, cam atît.

D. C.: La lot vom lua toate măsurile, dar la cluburi?! Băieții vor pleca 4-5 zile acasă și, ca de obicei, se vor îngrosa 4-5 kilograme?! Redresarea boxului românesc ține, în primul rînd, de cluburi, de mentalitatea antrenorilor care, am spus-o, o repet, trebuie să se schimbe. Urgent și radical.

Omul care joacă

„Taci inimă...”

Decembrie nu se dezmințe nici în acest an. Cea mai darnică lună — fiind și ultima și neștiind încă dacă trebuie să ne bucurăm pentru simbolul ei sau să ne blazăm prin trecerea ei așezată în neiertătoare numărătoare inversă a timpului — nu este însă și curată. Pentru mine, decembrie este o eliberare, dar și o dorită bancă în care îmi depun pentru noul an ambiții, idealuri, speranțe și îmi anticipez, bineînțeles, și posibilele eșecuri.

Deși nedorită, ciudată și supărătoare, înfrîngerea are uneori darul de a te lumina, de a te readuce în puncte pe care nu trebuie să le uiți, fiind de plecare, și de a-ți sugera concluzii obligatorii pentru a regăsi gustul competiției și al victoriei.

Astfel, a fost neplăcută, dureroasă și neașteptată lecția pe care I.F.K. Göteborg ne-a administrat-o. Revolta surprizei de a nu-i întui cit mai exact deși l-am simțit, pe acești urmași ai vikinilor, mă obsedează și acum și nu mă poate părăsi mult timp. După jocul de aici, l-am felicitat pe antrenorul Eriksson, deși mai bine era să-mi chinul mîna a la Scevola.

Îmi revine în minte bucuria cu care am primit vestea că vom juca cu suedezii din Göteborg. Nu ne poate întrece nimeni în entuziasm și, odată cu el, și în puțină ignoranță. Inaccesibili nu numai prin kilometrii care ne separă, băieții aceștia blonzi care se antrenează din cauza serviciului după ora 6 după amiază, au fost la început o enigmă, s-au descoperit repede, și au jucat cu un realism tacticizat care ne-a surorins tocmai prin similitudinea și adevărul său. I-am auzit pe mulți sound despre ei, și atunci cînd i-am văzut, ca și atunci cînd n-au reușit să vadă, că „nu prea știu cu mincea”... taseră desigur că noi sîntem coabali să ne înfrîngem tocmai prin senzația că sîntem neîntrecuți în a face comicării cu orice.

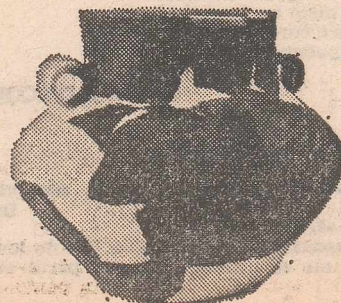
Suedezii, adevărat, sînt simpli. Nu lovesc minșea mai mult de două ori, nu impresionează estetic la impactul cu ea, dar știu să o trimită de două ori în același minut cit mai direct, periculos și colectiv spre poarta adversă. Sînt obraznici de realiști și încăpățînați în a tăcea parcă despre altceva și marea noastră șansă în acest joc de a-l anihila pe Nilsson, un demn urmaș al școlii „Gre-No-Li”, era nu de a-l marca prin I. Marin sau Stănescu, ci ca acesta să fi căzut, înainte de a ajunge la București, de ne unul din cei doi pursuează de curse pe care îi cravasează în fiecare dimineață...

Sigur că glasul tribunei s-a pornit împotriva lui V. Stănescu. Antrenorul emerit ce poartă acest nume este iarăși nevinovat de vinovat și în această istorie. Ca și în aceea cu ultimele preliminariu pentru mondiale. Ca să facă ceva pentru a-i înțelege și contracara pe cei din Göteborg, trebuia să-și asume riscul de a încerca să le pronune numele, risc imens, în care maxilarele ar fi putut să cedeze... Actualul „gînditor principal” al lui Dinamo ne incurcă vreo 30-40 la sută numai psihic, dar criteriul acesta este încă de neînțeles, așa că... mergem mai departe.

Da, ne-a învins o echipă bună care a dovedit că știe ce vrea. Antrenamentul nostru din prețuia jocului, de la Göteborg, a fost urmărit de antrenorul Eriksson împreună cu doi psihologi, oameni pricepuți altfel, care au mizat „pe forța de intimidare psihică cu care trebuie socată, prin atitudine fizică, în primul rînd, echipa din București...”

E semnificativ că veneam la acest joc descoperindu-ne după Craiova, unde „atacul total” advers netelevizat ne-a prezentat labilitatea de angajament, de forțe și de curaj. Am simțit și am anticipat căderea echipei în noiembrie, spre sfîrșitul sezonului. Nu poate fi o scuză pentru nimeni și nici pentru mine. Îmi reproșez că, după ce meciul a fost pregătit în multe momente parcă după logica și în replicile lui „Frățicu”, al cărui loc este asigurat în clubul „microbistilor” din Cîșmigiu, în cele 7 minute în care am încercat să spun ceva, n-am apucat să explic logica ocupării zonelor de către suedezii și deci, să-i marcăm. Lucru care m-a surprins prin poziția schimbată dar ocupată ca zonă a fraților Tord și Tommy Holmgren. Primul a jucat în dreapta, acolo unde a apărut în turul trecut, la Graz, Schiller, mutîndu-se din stînga; iar cel de-al doilea, dîndu-i, prin retragerea premeditată în partea stîngă a mijlocului, posibilitatea lui Augustin să joace ceea ce încearcă de fapt să ne convingă că știe cel mai bine... Un fel de „oriunde”, de la mijloc pină aproape de barele adverse, cu un prea mare grad de ratare și de oarecare dezordine tactică. Dar, poate tocmai de aceea mi-a rămas în minte, obsedîndu-mă, una din replicele ultimului Hamlet montat de B.B.C.: „Taci inimă, căci gura nu poate să vorbească...”

CORNEL DINU ■

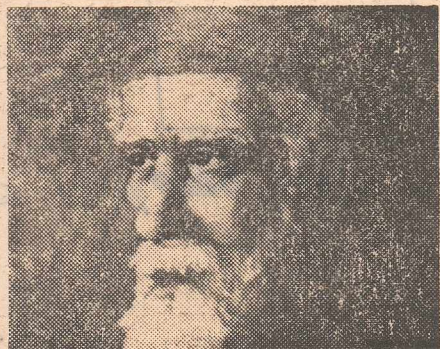
Samuil Vulcan

Lucian Biaga

Bunicul

Burebista

Olarul

Călin Moș, un pictor de 14 ani

La 14 ani, Călin Moș din Beiuș — Bihor, mi se pare a fi un pictor în deplinul înțeles al cuvântului. Acolo, la Beiuș, mergeam în urmă cu 18—19 ani să aflu adevărul vieții, ca gazetar.

Călin Moș nici nu se născuse atunci. Călătorind cu Cenaclul Flacăra în aceste zile prin locurile „pubertății“ mele publicistice, descopăr o realitate complexă care, în cazul Călin Moș, dă semne distincte. N-am avut de multă vreme revelația atât de vie a unei valori nu doar potențiale.

Scriu toate aceste gânduri despre Călin Moș, nu numai cu sufletul artistului îndrăgostit de artă, dar și cu ochii tatălui ai cărui copii par a iubi, între altele, cel mai mult, plastica. Și copiii

mei au în medie vârsta acestui Călin Moș din Beiuș, deci, ca să mă exprim comercial, n-aș avea nici un interes în ceea ce privește să laud concurența. Dar adevărul vieții pe care îl căutam și la jumătatea ei de pînă acum, și pe la Beiuș, mă obligă, mă somează să spun: într-un Bihor și așa foarte dotat de natură, cu talente în toate direcțiile, trăiește un viitor mare pictor: Călin Moș, născut la 13 martie 1967, ochi extrem de atent, vocație uluitoare, maturitate în gândire și orientare tematică largă.

Despre Călin Moș s-a mai scris, dar și despre mamă au mai scris poezii, iar poezii care au urmat n-au încetat să

scrie despre mamă, și despre dragoste, și despre toate.

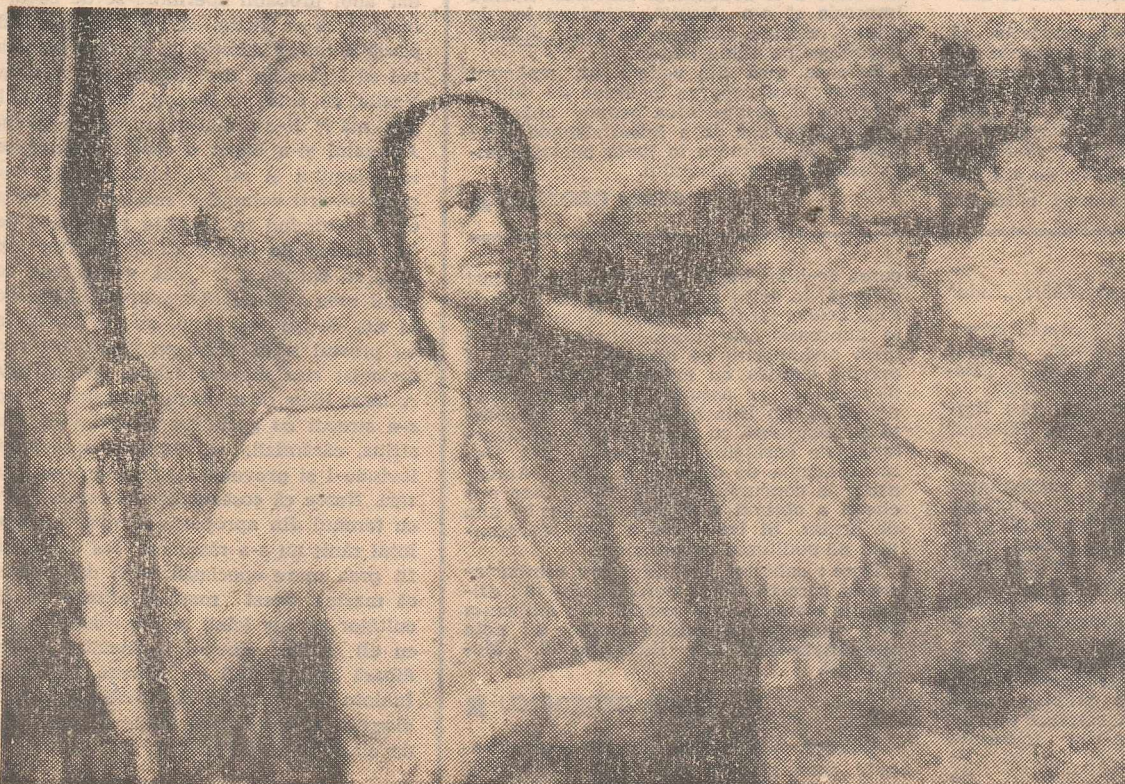
Constat cu bucurie că marele poet care e Alexandru Andrițoiu, că profesorul universitar Octavian Schiau din Cluj, precum și numeroși ziaristi, dintre care și unii de la revista noastră, au avut prospețimea de spirit și curajul estetic să remarce existența acestui talent.

Mă alătur lor, scriu apăsător: mulțumesc Ion Vulturar, autentic activist de partid și cinstit iubitor de artă, care m-ai dus într-o zi incendiată de ninsoare, în casa unor oameni buni care au adus pe lume pe unul din cei mai buni pictori copii ai țării — Călin Moș.

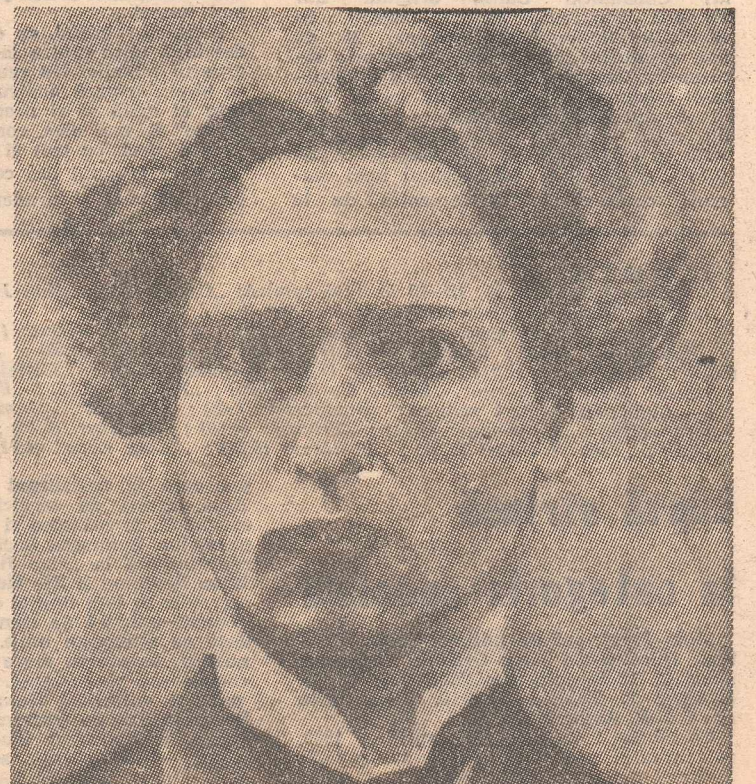
ADRIAN PAUNESCU

Autoportret în atelier

Horea

George Enescu

(Urmare din pagina 24)

lumul Manifest pentru sănătatea pământului, extraordinar interpretat de Șeicaru!

Mirocea Vintilă a fost la înălțime. În seara de 12 decembrie, la Oradea, a lansat cîntecul „Dii ne-nșeuatule, dii”, pe versuri de Adrian Păunescu. „Vreau un cal, vreau un cal de rasă / Și avînd marca fin”, spune acest cîntec, creat la redacția Revistei „Flacăra”, într-o luni dimineața.

Victor Socaciu, cu profunzimea sensibilității, a interpretat *Dona, Dona*, o mărturisire a durerii în fața morții, unic cîntec al unicului supraviețuitor al unei familii care a luat drumul cuptoarelor de ars suflete, în 1939... *Dona, Dona* protestează încă împotriva fascismului și morții.

Exact și luminos!

Beiuș, 13 decembrie 1981. La ora 15 fix membrii Cenuclului Flacăra urcau treptele scenei din Beiuș, loc de desfășurare pe parcursul a trei ore și jumătate a întimplării de muzică și poezie ce avea să fie una dintre reușitele cenuclului nostru. Avînd în vedere faptul că afară ningea atît de frumos, noi „afîindu-ne în concurență cu natura”, conducătorul cenuclului a tinut să facă spectatorilor din Beiuș o surpriză. De fapt totul a pornit din autocar. Văzînd zăpada care sta „să ne-ngroape”, am simțit neodată că trebuie să cîntăm cîntecul „Decembrie” compus de Nicu Alifantis pe versurile marelui George Bacovia. După o scurtă repetiție, inevitabilul s-a produs. Acest cîntec minunat fiind interpretat încă în primele momente ale spectacolului — cu căldură și suflet de Maria Nagy și Adrian Ivanîichi împreună cu toți membrii cenuclului. Pe acest fond muzical răsună deodată versuri de Adrian Păunescu recitate de autor — „Să recităm Bacovia plîngînd”, fapt ce dă și mai mult farmec momentului. Sala a reacționat de fiecare dată extraordinar, reluînd refrene, cîntînd împreună cu membrii cenuclului cîntece de mare forță și vibrație patriotică, „Colindul Apusenilor”, „În Țara Moților”, „Așa-i românul”, colindele aduse din Maramureș de Ștefan Hrușcă și Ion Zubascu, cîntecele lui Arpad Domokos și Gil Ioniță, ale lui Adrian Ivanîichi sau Victor Socaciu.

Din sală se exprimă dorința de a apărea pe scena cenuclului și de a cînta Voichita Mihoc, lucru care se și întîmplă: spectatorii aplaudînd cu căldură „Cîntecul lui Horia” interpretat sensibil. Succes au avut și Magdalena Finna și Sorina Feier, fiecare de cîte 23 de ani, care alcătuiesc grupul „Ecou”, grup premiat la recentul Festival de muzică tină de la Galati „Baladele Dunării”. Proaspetele componente ale Cenuclului Flacăra au interpretat corect și suav trei creații originale la care sîmnează și versurile: „Taina”, „Suspîn” și „Lumina”. Constantin Dragomir cîntă în continuare „Viață simplă” și apoi „Culori” din repertoriul lui Donovan. Prezența lui Mihail Stan aduce în spectacol, de fiecare dată, o notă de profunzime și sobrietate. Actorul nostru de la Teatrul „Giulescu” a recitat „Acasă” de Romulus Sorescu și a revenit cu muzica lui Marin Sorescu „În capul trebil”. Marian Corjos din Galati a stîrnit hohote de ris cu „Balada lui Ioan Opincă”. Formația „Continental” și-a făcut simțită prezența pe tot parcursul spectacolului dar a avut și un recital mai amplu, alcătuit din șlagăre internaționale. Mircea Vintilă, atît de popularul cîntăreț al muzicii noastre tinere, a interpretat „Contradiții de familie”, „Hanul lui Manuc” și „Bade Ioane”. Maria Nagy a cîntat apoi cu mare succes la public „Tinerii”, „Moțul și Moața” și „Happy-end”. Urmează cîntecele „Omul pădurii” și „Cînd s-o-mpărțelî norocul”, interpretate de vocea plină de vigoare a lui Ducu Bertzi. George Nicolescu este prezent în spectacol cu un recital complex de patru piese cîntate mi-

nunat: „Eternitate”, un rock din repertoriul formației Beatles, „Ordinea de zi” și „Ca lumina ochilor”. Ultimele două intrînd foarte repede în constiința iubitorilor de muzică tină, Vasile Șeicaru, Adrian Ivanîichi și Victor Socaciu cîntă în nota lor obișnuită cîntece în mare parte cunoscute, cum ar fi: „Colindul Dunării” pe versuri de Paul Tutungiu, „Fișă personală” sau „Charlie Chaplin”.

Cu cîntecele „Trăiască România”, „Bufonul” și „La mulți ani, cu sănătate!”, spectacolul se încheie în aplauzele frenetice ale spectatorilor care nu ne lasă să plecăm spre Orașul Dr. Petru Groza pentru următorul spectacol decît după ce le-a fost oferit un supliment.

Exact și luminos! Ardelenește!

VASILE ȘEICARU ■

Vechiul Ștei. Bis!

Viforul de afară nu a împiedicat cu nimic temperatura înaltă din sufletul spectatorilor, în care „Ecou” din Reghin a sunat cristalin. Frumoase și vaporoză, Sorina Feier și Magdalena Finna, pășeau în cîntec pe cărarea succesului, călăuzite de lumina talentului. În fața microfonului, Magdalena Finna („Femeia îndrăgostită”) a fascinat sala îmbrățișînd-o cu o voce caldă și pură.

Poetul Adrian Păunescu recită „Iubiți-vă pe tunuri”, deschizînd momentul de poezie și muzică, susținut „interesat” cu o înduioșătoare dăruire de V. Șeicaru, A. Ivanîichi și V. Socaciu. Cu un zîmbet dezarmant s-a jucat pe chitară Maria Nagy cu sentimentele răpîte de un zmeu ireversibil, Arpad Domokos, cu tinerețea și candoarea sa, a incitat la dans și mișcare o sală ce i-a aplaudat generos dăruirea și talentul. „Noi aici avem o țară” a roștit Arpad Domokos, „unică și milenară”, i-au răspuns cele cîteva sute de voci prezente în sală. S-a vorbit și de fotbal, Craiova și Rapidulețul, cu urarea ca amîndouă să ajungă mari. Ansamblul „Doina Steiului”, reprezentat prin Ioan Toda, Angela Dale, Gavrilă Zorica, Maria Bite și Lupău Maria, a susținut un recital de înaltă ținută artistică.

Grupul „Continental” cu un Romeo Beianu precis și exact ca un cronometru, Teodor Mazilu, prezentă sigură, ucă neconținut valoarea fiecărei apariții. S-au bucurat Apusenii prin moșul și clavele stăpînite de N. Frache, herghelia electronică și derbelică a grupului galopînd convingător și sigur spre topul grupurilor valoroase. Și, în toate, Al. Zărnescu, brodînd inspirat la chitară. Constantin Dragomir ■ derutat public cu talentul și siguranța cu care o muzică și o chitară, fie ea și Zuzuki, pot convinge o sală plină și schi să redevină romantică și să ia bilet la trenul ce duce spre „natura pe vremea cînd era fată”. Gil Ioniță a cerut respectuos voie să meargă pe bicicletă, colegii oferîndu-i una reală și să se rezolve odată pentru totdeauna această problemă. Dar i s-a încredințat totodată și stilul acestei însemnări.

Cu un spirit de colectivitate foarte dezvoltat, Ducu Bertzi a cîntat numai cu sala.

După un interogatoriu luat în fața exigentei instante numite public, la momentul „oportunist” Mihail Stan, jurînd să spună adevărul și numai adevărul, a relatat cu lux de amănunte „Minunea”, adevărită de Marin Sorescu, că lui Lungu i s-a arătat azi-noapte Dumnezeu, lucru de altfel leșit din comună, numitul L fiind în izmene desculț, „O seamă de textieri” culeși din inspirația lor de Marin Sorescu și cîntați de Mihail Stan au făcut deliciul spectatorilor, care s-au regăsit cu greu de sub scaune.

Ștefan Hrușcă, apariție bintuitoare de înălțător și cristalin, în prag de An nou, aduce în sufletele celor de aici colindul vestitor de omenie și pace.

Povestea lui „Ioan Opincă” cîntată de Marian Corjos, trecută prin cîteva limbi de circulație internațională, a sfîrșit încîndu-se într-o cascadă de ris. Aspirantul la actorie Mircea Boian, cu o voce bărbătească și hotărîtă, rostește „Povestea Ianului” și a „Țării Moților”.

Ion Zubascu, curgător și penetrant, revendicativ și tulburător, atenționează că o zongoră și o voce aspră ca pămîntul Maramureșului pot prezenta o apariție de excepție poetică și muzicală.

Răscolitor, liniștitor ca adîncul apelor hoște de lumină, George Nicolescu.

Recitalurile lui A. Ivanîichi, V. Șeicaru și Victor Socaciu au făcut sala să explodeze în aplauze furtunoase, cîntecele lor fiind reluate ca un ecou de întreaga sală. Plini de talent și vigoare fac drumul muzicii lor sensibile și bărbătești să-și găsească drumul sigur în inima iubitorilor de frumos.

Același, neschimbat, strălucitor, fermecător și în general plin de multă sensibilitate, Mircea Vintilă se păstrează în top, mereu.

Și nu putem a încheia fără a aminti de emoționantul gest al mînunchiurilor de oameni care ne-au petrecut plecarea un orașul lor în drumul nostru mai departe spre alte orașe și oameni. Asta a doua zi la orele 11, cînd la rugămintea cîtorva sute de oameni s-a cîntat afară, în ger, pentru țară, pentru oameni, pentru sîrbătorile de iarnă, pentru pace, pentru sufletul fiecăruia.

GIL IONIȚA ■

Flacăra hunedoreană

Întîlnirea cu publicul hunedorean stătea sub semnul acelei nopți excepționale desfășurate aici în septembrie și de aceea faptul că nu toată lumea a fost punctuală ne-a făcut din pornire să credem că nu se va repeta acel spectacol. Realitatea avea să ne infirme. A început Mircea Vintilă cu un amolu recital care a încălzit imediat atmosfera. De remarcat, la Mircea Vintilă, ca și la alți cîntăreți, reorchestrarea, împreună cu formația Continental a unor piese, care au devenit astfel rîmte, antrenante, nemaiauzindu-se doar un sunet de chitară. Cine și i-ar fi putut închipui pe Mircea acum un an chiar, cîntînd piese rock? Acest lucru se întîmplă acum iar „Contradiții de familie”, „Strada Popa Nan” (versuri de D.L. Zaharia) precum și ultima compoziție „Dii ne-nșeuatule, dii” (versuri Adrian Păunescu) fac un mare succes la public și sună foarte bine. Am vorbit despre Mircea Vintilă pentru că el este de multă vreme parcă una din literele cuvîntului flacăra, este atît de prezent, e atît de firesc și de cunoscut încît aceste cronici de obicei îi menționează doar numele. Am dorit să spunem acestea pentru că nu mai sînt mulți pionieri ai muzicii tinere care tin sus steagul valorii. Mihail Stan cu un recital excepțional din poezia lui Marin Sorescu, Romulus Vulpescu, Ștefan Augustin Doinaș și Victor Sivetidis, a fost răsplătit cu multe aplauze care probabil s-au auzit pînă în gară, de unde pleca spre București. Constantin Dragomir cu „Viață simplă” (versuri Daniela Crăsnaru) și „Culori” din repertoriul lui Donovan a încheiat o primă secțiune bună, dar depărtată la propriu de spectatori prin cei aproape douăzeci de metri existenți între artiști și cei din sală, metri care păreau ai unui „patinoar”, după cum suna conducătorul cenuclului care a găsit apoi soluția, de a topi „patinoarul” prin coborîrea cenuclului în sală între spectatori, pentru că apropierea de acestia e o condiție esențială a existenței cenuclului. Și începem din nou cu cîntece maramureșene interpretate de Ducu Bertzi. Din acest moment totul se desfășoară în crescendo, și fiecare cîntăreț e o treantă sora sufletul oamenilor: Arpad Domokos, Mircea Boian, Marian Corjos, Ștefan Hrușcă, Maria Nagy, grupurile „Canon” și „2 și 1/2”, Gil Ioniță, Continental, Vasile Șeicaru, Victor Socaciu și ca o incununare a întregului spectacol, acest mare artist, care e George Nicolescu, un om complex, compozitor interpret de excepție al muzicii de la Beatles la doine.

Un moment deosebit a fost debutul în cenuclu al unei cîntărețe cu o voce excepțională, din Bihor, Florica Drima, cu un repertoriu original, din care a prezentat publicului: „Colo sus în vîrf de munte

(Ați citit cronicile 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486 și 487).

corindele corind”. „Doină oltenească”, „Pe dealul Biharii”. Au fost aceste cîntece un model de ceea ce înseamnă folclorul adevărat, aplaudat frenetic de hunedoreni. În noapte, cînd cenuclu s-a încheiat dorința ca: „Totul vrem să iasă bine / Hunedoară pentru tine” s-a împlinit.

ADRIAN IVANÎICHI ■

Petroșani: O noapte a debuturilor

Petroșanii au însemnat și o seară a premierelor și debuturilor. Cenuclu Flacăra, spune poetul Adrian Păunescu, înseamnă, de fiecare dată, construirea unei case ale cărei cărămizi există, dar care, ce fiecare dată, este altfel ridicată. De pildă, a 4-a întîlnire a cenuclului a însemnat un Constantin Dragomir, de obicei aplecat asupra muzicutei și strînind chitara, descătușat de chinul perfecțiunii, de data aceasta, și dedat la cîntecul olteneș. M-a făcut mama oltean, cîntat, după cum ne mărturisea, așa cum îl știe de pe strada Craiovei natale, a plăcut petroșenilor, aflători într-o zonă de interferență a Ardealului cu Oltenia.

Scenă deschisă tinerilor cu real talent, cenuclu a fost gazda studentului Mihail Moșilă. În el zace ori un poet, ori un soldat, și noi am vrea să invingă poetul, spune poetul Adrian Păunescu, salutînd în apariția tinărului care scrie despre pace — pacea. „Nu avem nevoie de haina moarte / De nu știu ce neamuri garanție!”, spune poezia studentului.

Gabriela Gîrlonța a schimbat două trenuri pentru a ajunge la Petroșani, din Sibiu, unde locuiește, și astăzi numai pentru a dăru publicului Doina lui Lucaei, pe versurile unui poet plecat din noi, Bocu numit, numele poezilor fiind de multe ori uitate, rămînînd semnele unor versuri, să lumineze, în locul lor... „Cînt-o mierlă prin păduri / Rob e Lucei în lanțuri / Pentru știința libertate / De cre noi n-avem parte.” Suferința vieții lui Vasile Lucaei, militant pentru Unirea din 1918, a trecut în balace, în doine.

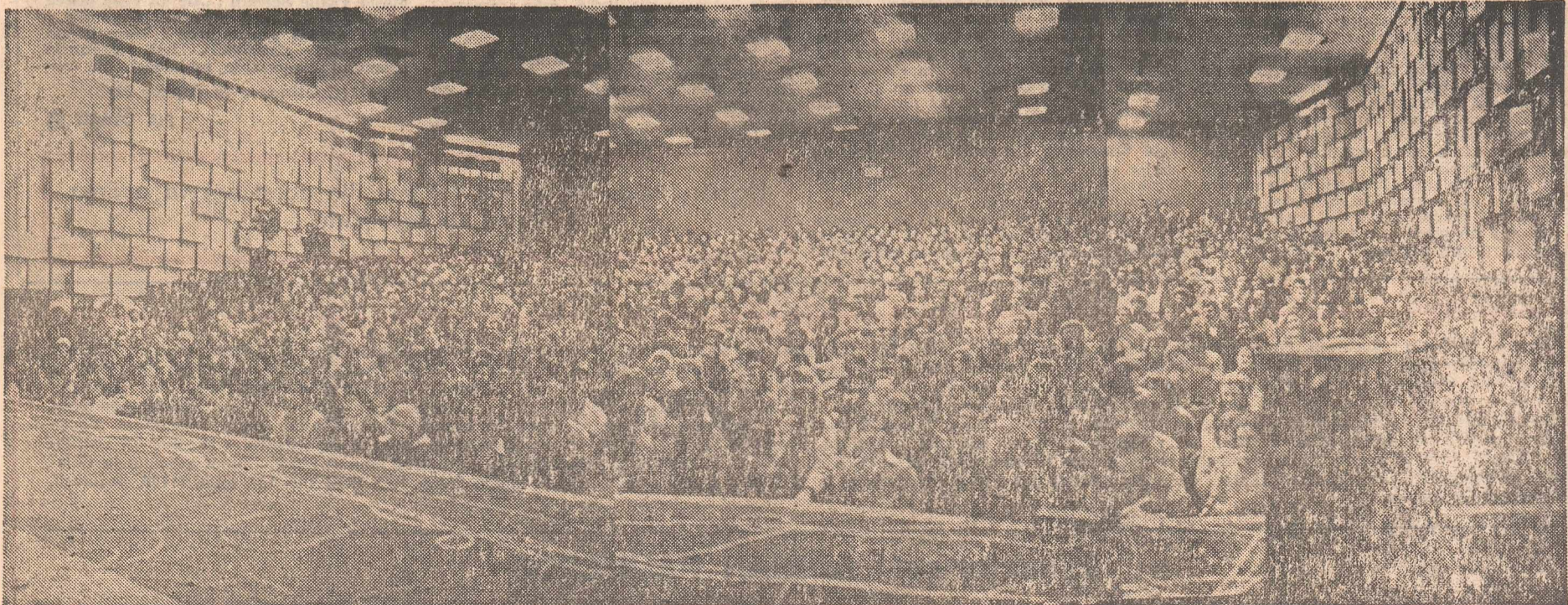
Aducînd pe scenă proșterimea, curajul și sensibilitatea celor 19 ierai gingașe ale sale, Florentin Budea, încurajat de concetățenii săi, și trebuie să vă spunem că ne-a emoționat grija și emoția publicului de fiecare dată cînd acești tineri din Petroșani urcau scena exigentă a cenuclului, a urcat cu dreptul cele cîteva trepte ale scenei, care i s-au năruit, sîntem siguri, nefîrșite, ca o scară de la pămînt la stele... „Cu sufletul de apă / Cu inima de cer / Cu trup de crengi...” Splendid cîntec despre adolescență!

Dar cel mai neobișnuit debut s-a petrecut la ora 1 și 33 de minute! Ni s-a părut extraordinară încrederea și grija poetului Adrian Păunescu pentru de tinul tinărului care a scris, invingîndu-și timiditatea, tîrziu, în noapte, în dimineață, că vrea să fie ascultat! Destinul unor oameni depinde, vă asigurăm, de conștiințe. Astfel, Rudi Kleibel, avînj drept tată un neamț și mamă oltencă — conducătorul Cenuclului Flacăra remarcă rușinea cu Rudi! — justifică și el curajul de a cere să cînte.

Pentru că vorbim despre talente, despre debuturi, despre împliniri și neîmpliniri, Mircea Boian, membru al cenuclului, un tinăr excepțional dăruit cu talente — printre care cel actoricesc ni se pare deosebit — desfășoară de fiecare dată o dantelărie de stări, de chipuri, de plăcere a jocului — pentru oameni.

O noapte a artei, a cîntecului, a poeziei, închinată minerilor, familiilor lor, pentru care poetul Adrian Păunescu a scris poezia „Minerii”, Vasile Șeicaru fiind cel care o cîntă, și într-un mod cu totul deosebit, căldura vocii sale fiind amestecată căldurii dată de florile maramureșene, cărbunii: „Floare neagră și sîlbatică / De agată și amară / Scuterași noi cărbunii a-ară / Pentru tine mamă țară / Ca să-ți fie-n lume cald”. În lume e cald datorită lor, în sobele pămîntenilor e foc, datorită lor....

PIA OLARU ■

La Petroșani un public magnific care a ocupat fiecare coș al sălii. Să mai vorbim de setea de cultură a minerilor, a oamenilor muncii în general?

„Sintem în preajma sărbătorilor de iarnă. Vine un nou an. Să facem celor apropiați, copiilor, popoarelor, cel mai de preț cadou: pacea, asigurarea liniștii și vieții, a bucuriei de a trăi într-o lume mai dreaptă și mai bună, o lume a dreptății, o lume fără arme și fără nici un fel de războaie”.

NICOLAE CEAUȘESCU

O adevărată „întimplare“ de poezie și muzică sub nișorile Apusenilor.

În premieră, la Marghita

Tinutul nostru suprem, credința fiecărui om, bulgăre de pământ sine-stătător, ne-a adus pe toți aici.

Cu armele lor muzicale, cu puterile lor, membrii cnaclului au cotizat pentru o pace reală, o pace activă, chiar de la începutul spectacolului, prin cîntecul-premieră „Ordinea de zi” compus de George Nicolescu pe versurile lui Adrian Păunescu: „Viața noastră unde e? / Viața noastră ce-ați făcut cu ea?”

Trebuie să vă spunem că întimplarea de la Marghita a avut un crescendo, prima parte a spectacolului desfășurându-se într-o vădită stînghereală de care cei din sală nu erau vinovați... Vinovați sînt cei care cred că actul de cultură se poate produce doar în Capitală sau în alte câteva centre mari.

Au fost prezenți la Marghita, în seara de 11 decembrie: formația „Continental”, Mircea Boian, Mariana Corjos, Gil Ioniță, Arpad Domokos. Grupul „Ecou” din Reghin — în premieră la Cnaclul Flacăra — a confirmat încrederea cu care au fost privite cele două componente ale sale la festivalul de la Galați, unde au și cîștigat la secțiunea „grupuri de muzică folk”, iar Magdalena Finna, acum, a făcut dovada unor excepționale calități vocale; apoi Constantin Dragomir, un veritabil soldat care mărșăluiește cu ușurință între Nashville și Marghita, via Craiova. Maria Nagy — pe linia prezenței din ultima vreme, adică foarte bine, Vasile Șeicaru, aducîndu-ne aminte, cu vocea sa limpede ca apele de munte, că toate riu-

rile ajung pînă la urmă tot în Dunăre, Victor Socaciu — profund pînă la lacrimi, atent aplecat asupra versului, despre care am aflat cu bucurie că are rădăcini prin alianță și în comuna Gîrd, necunoscută nouă pînă acum, Mircea Vintilă, care a lansat piesa „Dil, ne-nșeuatule, dii”, reușită compoziție. Adrian Ivanîțchi, cîntînd problemele lumii în care trăim, și George Nicolescu pe care l-am lăsat la urmă, fiindcă noi credem că este de fapt cel dintîi, voce excepțională, care nu are concurență în muzica ușoară românească, probabil aceasta fiind și cauza pentru care nu mai cîntase public de 9 (NOUA) ani!!!

Conducătorul cnaclului a recitat, impresionant, versuri din creația sa, din Esenin, și o minunată poezie a lui Al. Andrițoiu — „Viara din Cremona”. Spunem că spectacolul a început stîngher, dar pe parcurs s-a reușit comuniunea sufletească între sală și scenă, momentul cel mai impresionant fiind acela cînd sala cînta împreună cu noi: „Ninge sfînt și păgîn / Numai ochii ne rămîn / Despărțirea s-o mai vadă / Că în rest noi ne-am stîns / Și-am ajuns de-atîta nîns / Niște oameni de zăpadă”. Aveam impresia că toată iarna a coborît peste noi și ni se făcea dor de iubire și sărbători de iarnă de casă, de focul din sobă. Toată sala era o familie mare adunată de sărbători, iar căldura venea din focul sufletelor tuturor.

Cei din sală, români și maghiari, cei din scenă, au cîntat cu egală dăruire „Trăiască România”. La Marghita — premiera noastră avea ceva din aerul sfînt al lunii decembrie 1918. Vom reveni oricînd cu plăcere la Marghita!

AL. BERTZI

Oradea, mon amour!

În seara de 12 decembrie Sala sporturilor din Oradea trebuia să găzduiască o întîlnire sportivă, dar victoria artei a fost, de data aceasta, o clară, o minunată victorie a oamenilor din Oradea și a celor care-i conduc, a celor care organizează și întîlnirile sportive și cele de artă. Așa că întîlnirea Cnaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar a putut înscrie, încă din prima clipă, pe afisajul electronic „Oaspeți — Gazde”, un excelent scor de egalitate, de participare în ambele direcții, sore împlinirea dorințelor orădenilor și a fiecăruia dintre membrii cnaclului condus de poetul Adrian Păunescu: triumful culturii, al artei, triumful muzicii și poeziei. Niciodată, poate, nu a însemnat mai mult pentru toți o seară de pace, semn al nostru, semn al acestui superb oraș: Oradea, mon amour, al fost pentru tinerii membri ai cnaclului o sală prin care trecea, pe sub poduri albe, un riu al păcii, o sală prin care fulguia pacea lunii de sărbătoare a anului.

George Nicolescu, al cărui întineric se destramă în clipa cînd aplauzele luminează liniștea de după vocea sa cutremurătoare, a cîntat Ordinea de zi, poem scris pentru el, pentru pace, pentru toți cei care vîd, dar nu deschid ochii numai spre binele lumii. Ștefan Hrușcă a apropiat de noi sărbătorile iernii: „Sculați gazde, nu dormiți / Vremea e să vă treziți / Flori de măr...” Constantin Dragomir a adus ritmul său, al chitarei și al muzicetei: „Uh, ce mai destine se petrec sub ochii mei / Trenuri fără capăt și speranțe cîte vrei!” Seriozitatea acestui tînăr este remarcabilă, iar cîntecele sale o dovedesc. La fel — Domokos Arpad!

Succes al grupului „Continental”, Nicu Enache, Alexandru Zărnescu, Teodor Mazilu și Romeo Beianu. Duce Bertzi, cu ale sale nemuritoare cîntece din Maramureș, a adus, ca de fiecare dată, auten-

ticitatea unui repertoriu excepțional și căldura glasului său: „Fost-am omul pădurii / Și nu m-au mîncat lupii / Că nici lupii nu-s nebuni / Să mîncece oameni buni!” spune cîntecul Omul pădurii. Și, după ce Gil Ioniță, revenit după o bună absență — bună în sensul duratei! — a cîntat Din bătrîni, am avut surpriza de a asculta cum un grup de tineri din sală, grupul cel mai viforos și cel mai pur, a reluat cu adolescentine voci refrenul: „De la moșii noștri noi am învățat / Doina și balada ce ni le-au lăsat”. Nicu Enache a simțit că trebuie să cînte, la orgă. Oda bucuriei și astfel, motoul spectacolului, schimbarea ordinii de zi a plănetai, cerută de oamenii adevărați ai lumii, între care președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aduce inestimabila sa contribuție, se sprijină pe puterea cîntecului, pe puterea poeziei, pe puterea păcii pe pămînt.

Mihail Stan ne-a încîntat cu interpretarea magistrală a poeziilor lui Ion Gheorghie, Alexandru Andrițoiu, Marin Sorescu, mari poeți ai strălucitei generații Labis, despre care ne amintim acum, în decembrie...

Două tinere, o româncă și o maghiară, Sorina Feier și Magdalena Finna, nu credeau, pînă acum două săptămîni, cînd, la Galați, au luat premiul de interpretare la Festivalul „Baladele Dunării” și au cîntat pentru prima dată în Cnaclul Flacăra, că vor încînta, tot în Cnaclul Flacăra, atîta iubitori ai muzicii. Remarcăm muzicalitatea lor, vocile lor curate, cuvintele și muzica de bună calitate: „În seara asta lumea e a mea / O lume de douăzeci de ani, / Privește, mamă, jocul și taci, Nu întreba / Este foarte simplu, este seara mea!”

Sunetele tulnicelor și ale furturilor și ale doinelor din Apuseni răsună în interpretarea grupului „Continental”. Mircea Boian cîntă cîntece vechi din Transilvania: „Așa-i românul cînd se veselește / Ca și stejarul cînd inmugurește / Așa-i românul cînd e el iubit / Ca și stejarul cînd a înflorit.” Comunicare cu sala, remarcabilă voce, talent actoricesc dovedit în momente de pantomimă, simț al echipei: Mircea Boian!

Pentru că vorbim despre pantomimă, despre umor, nu trebuie să-l uităm pe Marian Corjos, umorist din Galați, care a cîntat Balada lui Ioan Opincă și a bufetului comunal. Îmi pare rău, dar umorul nu se poate descrie, el trebuie împărtășit „face, to face”, și la fața locului...

Trebuie să vă împărtășim opinia noastră despre Maria Nagy: este o tînără interpretă, o interpretă a Cnaclului Flacăra, în continuă creștere a talentului, a sensibilității, a succesului în fața publicului, pentru că, pînă la urmă, acesta este purul adevăr: un cîntăreț trebuie să mobilizeze, prin arta sa, pe fiecare din spectatorii sălii, chiar dacă e sala de o sută de locuri sau de cinci mii! Superbul cîntec „Happy-end”, pe versurile poetului Adrian Păunescu, oferă Mariei Nagy șansa de a cînta, împreună cu mii de glasuri ale spectatorilor: „Face, să fie pace!”

A urmat un recital Adrian Ivanîțchi. Un recital, prin calitatea interpretării tuturor cîntecelor: „Veniiți și cumpărați, acciți pămînt de flori / În care rădăcinile vă sînt / Veniiți copiii mei prea mult risipitori / Ca să răscumpărați acciți pămînt”, spun cuvintele poeziei Pămînt de flori, de Adrian Păunescu. Superbă și interpretarea de zile mari a poemului în proză Rezervația de zimbri. Ei bine, după Adrian Ivanîțchi s-au prezentat în fața cnaclului, în fața publicului, cîțiva tineri care formează un grup folk, încă fără nume, al Sindicatelor învățămîntului din Oradea. Susa Valeriu, Ioan Bunaciu, Constantin Negruț, Elemer Schill au fost ajutați să treacă pragul emoției și să cînte. Și, astfel, a fost ascultat un cîntec pe versurile unei frumoase poezii a poetului Corneliu Vadim Tudor: „Decembrie alb ca o stare de veghe / Mi-a pus la ferestrele singelui flori / Pesemne prin munți a zvonit acvilonul / Și cerbii orbiți au brăhnit rugători!”

O voce de calitate, o profundă seriozitate, o captivantă prezență, care se numește Vasile Șeicaru: „De un veac întreg inoace / Alungați sînt cei destoinici / Multe premii pentru pace / Merg la cel mai mari războinic”, lată, versurile poemului Importanțe schimbări, din vo-

(Continuare în pagina 23)

PIA OLARU

Numărul viitor al revistei (ultimul din acest an) va apărea luni, 28 decembrie.

Flacăra Redacția: București, Piața Școlii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) - 26 00, 25 66; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Niță, George Arion, Cornelia Barbu, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) - 18 48 75, 25 60; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iorjache, Maria Nedelea, Mircea Buneo, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) - 25 58, 21 30; Secția reportaj, urgențe, cnaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanitoaia, Dan Birlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balaciu, Dumitru Graur, Oprea Georgeșcu, Gheorghe Amuza, George Cușnăreanu, Elena Gheorghiță, Aurel Mihailopol, Vasile Măneac, Olimpia Olaru, Mihai Pinzaru, Sorin Postolache, Victor Socaciu) - 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; Secretar responsabil de redacție - Nicolae CRISTACHE - 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50; Redactor șef adjunct - Nicolae ARSENIU - 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28; Redactor șef - 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii”. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM - Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136-137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU